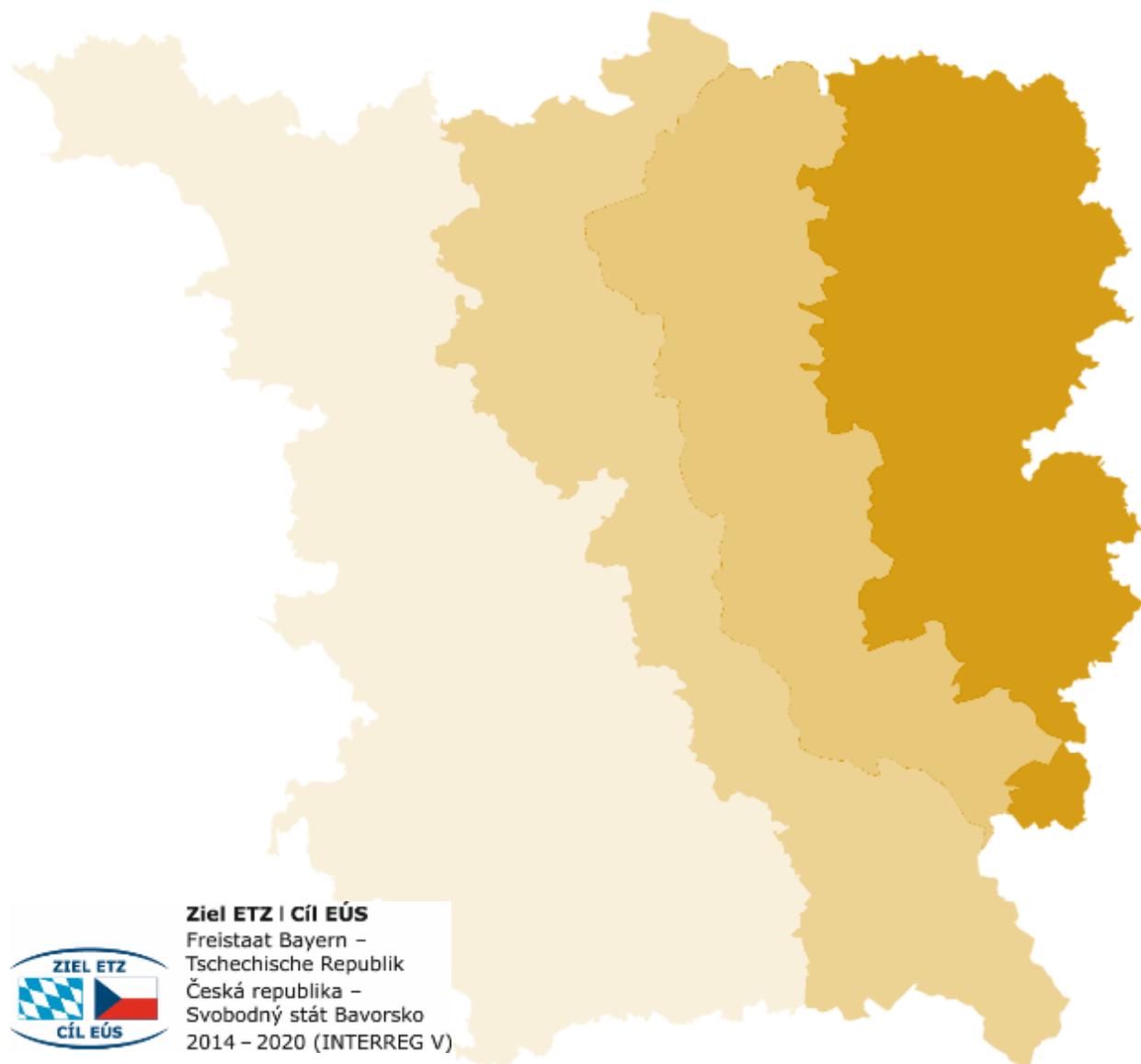

PŘESHraniČNÍ ŰZEMNÍ KONCEPCE PRO OCHRANU PŘÍRODY, REKREACI A TURISTIKU V ČESKÉM A HORNOfALCKÉM LESE

Podklady a rozbory pro českou část území - textová zpráva

Ziel ETZ | Cíl EÚS

Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Europäische Union Evropská unie

Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Projekt je realizován s finanční pomocí Plzeňského kraje

PROJEKT Č.194: PŘESHraniČNÍ KONCEPCE PRO OCHRANU A POZNÁNÍ PŘÍRODY
ČESKÉHO LESA A HORNÍ FALCE

PROJEKT NR. 194: GRENZÜBERSCHREITENDES KONZEPT FÜR DEN SCHUTZ
UND DAS ERLEBEN DER NATUR DES BÖHMISCHEN WALDES UND DER OBERPFALZ

Řešitelský tým a partneři projektu

Řešitelský tým

Ing. Filip Uhlík

Ing. Pavel Beneš

RNDr. Milan Svoboda

Ing. Pavel Hruška

Ing. Karel Baudyš, Ph.D.

Mgr. Eva Heisová

Mgr. Martina Robotková

Michal Souček

Zdeněk Procházka

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje

RNDr. Tomáš Peckert, Ph.D.

RNDr. Milena Prokopová, Ph.D.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky,
Regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Český les

Ing. Jan Kroupar

Ing. Václav Kokoška

Plzeňský kraj, Krajský úřad

Partneři projektu

Plzeňský kraj

Regionální rozvojová agentura
Plzeňského kraje

Agentura ochrany přírody
a krajiny České republiky

Regionální pracoviště Správa chráněné
krajinné oblasti Český les

Institut für Ökologie und Landschaft
Hochschule Weihenstephan-Triesdorf

Regierung
der Oberpfalz

Regierung der Oberpfalz

Obsah:

Úvod	4
1 Vymezení zájmového území	6
2 Přírodní a krajinné hodnoty a jejich kategorizace dle významu.....	7
2.1 Určení a identifikace přírodních a krajinných hodnot.....	7
2.2 Hodnocení přírodních a krajinných hodnot podle jejich významu	9
2.3 Lokality nejcennějších přírodních a krajinných hodnot	12
2.4 Nejcennější lokality z hlediska možností rozvoje turistiky a rekreaci	13
3 Rekreace a turismus	18
3.1 Atraktivity pro turistiky a rekreaci	18
3.1.1 Přírodní atraktivity pro turistiky a rekreaci.....	18
3.1.2 Kulturněhistorické atraktivity.....	21
3.2 Vybavenost a služby pro turistiky a rekreaci	25
3.2.1 Ubytovací a stravovací služby	25
3.2.2 Doplnková vybavenost a služby	26
3.2.3 Cesty a trasy pro turistiky	27
3.3 Návštěvnost území	28
3.3.1 Dotazníkové šetření	29
3.3.2 Využití dat mobilních operátorů pro analýzu návštěvnosti	41
3.3.3 Využití optických senzorů.....	43
3.3.4 Odhad návštěvnosti Českého lesa	45
3.4 Dopravní dostupnost a obslužnost území	48
3.4.1 Železniční doprava.....	48
3.4.2 Veřejná linková osobní doprava	54
3.4.3 Nástupní místa – identifikace a kategorizace.....	58
3.4.4 Vyhodnocení veřejné dopravy z hlediska dostupnosti nástupních míst	59
3.4.5 Vyhodnocení využitelnosti veřejné dopravy pro pohyb v území.....	61
3.5 Dominanty a prioritní území pro turistiky a rekreaci v Českém lese	66
3.5.1 Přírodní dominanty a prioritní území pro turistiky a rekreaci v Českém lese.....	66
3.5.2 Kulturněhistorické dominanty a prioritní území v Českém lese	69
3.5.3 Infrastrukturní dominanty.....	71
3.5.4 Smíšená prioritní území	72

4	Využití a rozvoj území	74
4.1	Požadavky krajských rozvojových dokumentů na zájmové území.....	74
4.1.1	Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje	74
4.1.2	Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+	77
4.2	Rozvojový potenciál území	78
4.2.1	Sídlní struktura	79
4.2.2	Hodnocení rozvojových předpokladů obcí	80
4.2.3	Lidský kapitál v území	83
4.3	Potenciál obcí pro rozvoj turistiky a rekreace	85
4.4	Dopravní síť – silnice	86
4.4.1	Intenzity dopravy	89
4.4.2	Dopravně technický stav komunikací	89
4.4.3	Stavební stav komunikací.....	90
4.4.4	Dostupnost území silniční dopravou.....	90
	Použité zdroje	92

Úvod

Bavorsko-české příhraničí v prostoru Chráněné krajinné oblasti Český les a přírodních parků Severní Hornofalcký les (Nördlicher Oberpfälzer Wald), Hornofalcký les (Oberpfälzer Wald) a Horní Bavorský les (Oberer Bayerischer Wald) představuje území s mimořádnou přírodní hodnotou. Předmětem ochrany je především krajinný ráz a vysoká míra biodiverzity tohoto území. Proti nim stojí rostoucí hospodářský zájem, který se projevuje také v oblasti turistiky a rekreace. Požadavky na rozvoj turistické infrastruktury by měly být řízeny v souladu se zájmy ochrany přírody při minimalizaci rizik konfliktů.

Oba tyto zájmy vykazují silný přeshraniční rozměr. I když hranice států vymezuje rozdílné přístupy k ochraně přírody, které jsou založeny na odlišné legislativě, je užitečné co nejvíce sblížit pojetí na obou stranách společné hranice. Nejdůležitějším dokumentem na české straně je Plán péče o CHKO Český les (aktualizace z roku 2016). Na německé straně jsou to zřizovací plány třech uvedených přírodních parků. Partneri se mohou navzájem poučit z dosavadních chyb či úspěchů. Turistická infrastruktura na bavorské straně je na vysoké úrovni, což sebou přináší problémy s přetížením cestovním ruchem. Infrastruktura na české straně je spíše slabší. Proto je ještě možné turistické aktivity lépe řídit a v co nejvyšší míře při tom zohledňovat souvislosti na bavorské straně. K tomu by měla společná přeshraniční koncepce, která bude sloužit jako nástroj pro regulaci turistických aktivit a současně zajišťovat co nejvyšší možnou ochranu přírody.

Projekt INTERREG „Přeshraniční koncepce pro ochranu a poznávání přírody Českého lesa a Horní Falce“ vznikl v rámci „Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020“.

Z výše popsaných důvodů je cílem řešeného projektu vytvořit podmínky pro šetrné využití přírodního i turistického potenciálu Českého lesa a sousedního území Hornofalckého lesa. Přitom je důležité identifikovat významné přírodní a kulturněhistorické hodnoty, definovat jejich potenciál pro cestovní ruch a na tomto základě vyvinout koncepční kroky pro ochranu těchto hodnot.

Jako neformální klíčový nástroj má být vytvořena přeshraniční územní koncepce s mapovými díly orientovanými na praktické využití, která by sloužila jako podklad pro následné využití v širším partnerství orgánů státní správy a místních aktérů. Cílem koncepce je tak nejen rozvoj turistické infrastruktury, nýbrž včasné a k přírodě šetrné řízení možných konfliktů mezi ochranou přírody a cestovním ruchem.

Cílem zpracování Podkladů a rozborů za českou část projektu bylo vytvořit a vyhodnotit ucelenou bázi dat a informací se vztahem k ochraně přírody a krajiny i turistiky a rekreace pro území Českého lesa v širších souvislostech tematických i územních.

Je nutné si uvědomit, že z územního hlediska se jedná o území relativně nově definované (CHKO Český les byla vyhlášena 1.8.2005), pro která se kromě tzv. Plánu péče nevytvářejí samostatné plánovací dokumenty nebo podklady, ani se pro ně nevedou statistiky jako např. pro správní obvody obcí s rozšířenou působností. Bylo tedy nutné shrnout, ale také doplnit poznatky z různých oblastí relevantních k řešenému tématu nejen z území CHKO nebo Českého lesa, ale také ze širšího okolí.

Z tematického hlediska se jedná o široké spektrum oblastí s různým stupněm podrobnosti dostupných informací. Navíc bylo nutné doplnit informace v tématech vyhodnocených jako významné, ale zatím nedostatečně zpracované. Jedním z příkladů je téma návštěvnosti Českého lesa.

Struktura Podkladů a rozborů za českou stranu projektu reflektuje zadané téma. V první stručné kapitole je popsán způsob a výsledek vymezení zájmového území projektu na obou stranách hranice.

Druhá kapitola se podrobně zabývá přírodními a krajinnými hodnotami území. Nejprve je na základě společné klasifikace s bavorskou stranou provedena diferenciacie území z hlediska přírodních a krajinných hodnot. Na ní navazuje výběr lokalit nejcennějších přírodních a krajinných hodnot. Pro ně je následně provedeno expertní hodnocení přípustnosti aktivit souvisejících s turistikou a rekreací. Vznikl tak dosud unikátní komplexní podklad pro hodnocení i diskusi různých rozvojových záměrů v oblasti turistiky a rekreace, ale jeho využití může být i širší.

Třetí, nejobsáhlejší kapitola se věnuje turistice a rekreaci v širokém pojetí. V první podkapitole jsou popsány hlavní přírodní a kulturněhistorické atraktivity. Zvolena byla metoda stručné charakteristiky hlavních fenoménů Českého lesa. Zvláštní pozornost byla věnována nehmotnému kulturnímu dědictví. Druhá podkapitola mapuje stav vybavenosti a služeb podstatných pro turistiku a rekreaci.

Třetí podkapitola části Turistika a rekreace se zabývá návštěvností Českého lesa. Tato oblast trpěla nedostatkem reprezentativních informací, proto byly v rámci projektu použity různé metody zjišťování návštěvnosti. Kromě sběru informací o návštěvnosti některých vybraných zařízení (velká ubytovací zařízení, některá turistická informační centra, památky, muzea apod.), byl proveden průzkum návštěvníků ve spolupráci s Akademií hotelnictví a cestovního ruchu v Plzni. Navíc byla využita data mobilních operátorů nebo data z automatických optických sčítačů ve vybraných profilech. Podařilo se tak shromáždit velmi užitečné informace o množství i struktuře návštěvníků Českého lesa, o jejich motivech, zájmech, potřebách apod. Jedním z výsledků je aktuální odhad návštěvnosti Českého lesa. Celý postup od sběru dat až po shrnutí výsledků je obsahem třetí podkapitoly části Turistika a rekreace.

Čtvrtá podkapitola se věnuje dopravní dostupnosti a obslužnosti území Českého lesa. Zvláštní pozornost byla věnována podmínkám využití veřejné dopravy s cílem ve strategické části navrhnout konkrétní opatření ke zlepšení v této oblasti. Důležitým výstupem bylo definování tzv. nástupních míst, ke kterým budou vztažena opatření pro zlepšení dostupnosti i dopravní obslužnosti pro návštěvníky Českého lesa.

Shrnutí celé kapitoly Turistika a rekreace je obsahem páté podkapitoly. Ta definuje dominanty a vymezuje tzv. prioritní území pro turistiku a rekreaci v Českém lese. Cílem tohoto kroku bylo vybrat nejperspektivnější území pro rozvoj turistiky a rekreace a soustředit do nich rozvojové návrhy strategické části. O vše s ohledem na zájmy a podmínky ochrany přírody definované ve druhé kapitole.

Také čtvrtá kapitola Využití a rozvoj území je tematicky poměrně pestrá. První podkapitola analyzuje požadavky vybraných krajských rozvojových dokumentů na zájmové území. Další dvě podkapitoly řeší rozvojový potenciál území s ohledem na sídelní strukturu a rozvojové předpoklady obcí. Zvláštní pozornost je přitom věnována lidským zdrojům. Poslední podkapitola se zabývá stavem a zatížením silniční sítě i dostupností území silniční dopravou.

Z uvedeného popisu tvorby i obsahu je zřejmé, že Podklady a rozborů pro českou část projektu tvoří velmi obsáhlý a komplexní dokument, ze kterého vychází společné shrnutí analytické části i formulace společné strategie rozvoje turistiky a rekreace při respektování zájmů ochrany přírody a krajiny v Českém i Hornofalckém lese. Využití těchto informací však může být mnohem širší, např. při přípravě rozvojových záměrů nejen v tématu turistiky a rekreace nebo v rámci územního nebo jiného prostorového plánování.

1 Vymezení zájmového území

Zájmové území projektu bylo v souladu s cíli projektu vymezeno na obou stranách hranice s použitím podobných kritérií.

Byly vymezeny dvě úrovně zájmového území:

- užší, které tvoří jádro řešeného území při hranici,
- širší, což je navazující území, kde byly sledovány některé vztahy k jádru řešeného území.

Na české straně byla středem zájmu Chráněná krajinná oblast (CHKO) Český les, proto užší zájmové území tvoří správní území obcí, které leží nebo se dotýkají území CHKO Český les nebo sousedních přírodních parků. Vznikl tak pás východně od státní hranice o šířce přibližně 10 km. Na severu je zájmové území ohraničeno stejně jako CHKO Český les, hranicí Plzeňského a Karlovarského kraje. Na jihu zasahuje do obce Všeruby s Všerubským průmyskem, který je přirozenou hranicí mezi Českým lesem a Šumavou (viz mapa 1 v příloze).

Celkem užší zájmové území na české straně tvoří správní území 50 obcí s rozlohou 1 113 km². Z toho 33 obcí je součástí okresu Domažlice a 17 leží v okrese Tachov (viz tabulka P10 v příloze). Širší zájmové území na české straně tvoří zbývající obce okresů Domažlice a Tachov. Jedná se o 86 obcí s rozlohou 2 502 km².

Také na bavorské straně bylo užší zájmové území vymezeno na základě správních území obcí v pásu přibližně 10 km od státní hranice. Tvoří jej 31 obcí o rozloze 1 366 km². Na severu byly z důvodu návaznosti zahrnuty i obce Barnäü, Plösberg a Mähring, které leží (první dvě jen částečně) mimo přírodní park Nördlicher Oberpfälzer Wald. Na jihu užší zájmové území v Bavorsku zasahuje jižněji než na české straně. Leží v něm i obce Neukirchen beim Heiligen Blut, Lam a Lohberg, které již sousedí s CHKO Šumava.

Širší zájmové území bylo na bavorské straně vymezeno jako zbývající území třech přírodních parků: Nördlicher Oberpfälzer Wald, Oberpfälzer Wald a Oberer Bayerischer Wald. Rozloha širšího zájmového území v Bavorsku je 4 018 km².

Celkem tedy tvořilo společné užší zájmové území 81 obcí o rozloze 2 479 km². Celková plocha užšího i širšího zájmového území na obou stranách hranice byla 8 999 km².

2 Přírodní a krajinné hodnoty a jejich kategorizace dle významu

Česká strana zájmového území Českého lesa je charakterizována nadprůměrnou přítomností přírodních a krajinných hodnot. Z pohledu ochrany hodnot je zásadní existence Chráněné krajinné oblasti Český les (dále též „CHKO“), která zahrnuje část pohraničního pohoří Českého lesa sahající od Folmavy na jihu po Broumov na severu s přerušením v okolí dálnice D5 u Rozvadova.

Chráněná krajinná oblast byla vyhlášena k 1. 8. 2005 nařízením vlády č. 70/2005 Sb. Vyhláškou č. 304/2011 Sb. byly vymezeny zóny ochrany CHKO. Rozloha CHKO je 465,5 km².

Jde o krajinu s převahou lesů s mozaikou ploch bezlesí tvořenou pastvinami, lukami a zarůstajícími ladem ležícími pozemky. Lesní porosty s převahou buku se nachází v okolí Čerchova, směrem k severu jsou lesy s vyšším zastoupením smrku.

Pro severní část Českého lesa jsou charakteristická vrchovištní rašeliniště s borovicí blatkou a svébytnou rašeliništní květenou. Zachovalá luční společenstva jsou tvořena zejména podmáčenými až zrašelinělými loukami s výskytem chráněných a vzácných druhů rostlin a rozsáhlými nivními lody.

Území Českého lesa je silně poznamenáno historickým vývojem v období po 2. světové válce, kdy došlo k násilnému odsunu původního obyvatelstva, destrukci sídelní struktury včetně hodnotných staveb dokládající stavební vývoj a uzavření značné části hraničního pásma veřejnosti. Dokladem jsou ruiny mnoha zaniklých vesnic a samot dotvářejí jedinečnou atmosféru Českého lesa.

Na území CHKO se v současné době nachází 25 maloplošných zvláště chráněných území (1 národní přírodní rezervace, 1 národní přírodní památka, 17 přírodních rezervací, 10 přírodních památek) a 7 evropsky významných lokalit. Na území CHKO se dále nachází 10 exemplářů a 12 skupin památných stromů. Celkem se jedná o 132 stromů.

Zájmové území dále zahrnuje území přírodního parku Český les zahrnující plochy navazující na CHKO na Domažlicku a další plochy bez specifické ochrany.

2.1 Určení a identifikace přírodních a krajinných hodnot

V zájmovém území na české straně byla provedena identifikace přírodních a krajinných hodnot. Za přírodní a krajinné hodnoty jsou pro účely této koncepce považovány:

- Přírodní a krajinné hodnoty se specifickou územní ochranou, tedy plochy, které jsou:
 - o vyhlášeny či registrovány postupem dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „ZOPK“) jako:
 - Chráněná krajinná oblast jako celek, zejména I. a II. zóna
 - Maloplošná zvláště chráněná území:
 - Národní přírodní rezervace (NPR)
 - Přírodní rezervace (PR)
 - Národní přírodní památka (NPP)
 - Přírodní památka (PP)
 - Evropsky významná lokalita (EVL)
 - Přírodní park
 - o Vyhlášeny postupem dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (dále jen „ZPP“) jako:
 - Městská památková rezervace
 - Městská památková zóna
 - Vesnická památková zóna

- Přírodní a krajinné hodnoty, které jsou shledány za velmi významné z pohledu některých ustanovení o obecné ochraně přírody a krajiny dle ZOPK. Jedná se o
 - o Významné biotopy dle mapování provedeného AOPK – Správou CHKO Český les
 - o Funkční skladebné části územního systému ekologické stability na nadregionální a regionální úrovni vymezovaný v ÚPD kraje a obcí
 - o Významné geologické lokality zařazené v aplikaci České geologické služby
 - o Území s nejvyšší hodnotou krajinného rázu, tedy I. pásmo ochrany krajinného rázu dle preventivního hodnocení krajinného rázu (AOPK - Správa CHKO Český les)
 - o Sídla I. a II. kategorie dle preventivního hodnocení krajinného rázu (AOPK - Správa CHKO Český les)
- Kulturní krajina chráněná v obecné poloze ZOPK ev. dalšími předpisy.

Podrobnější charakteristika přírodních a krajinných hodnot je uvedena v tabulce P1 v příloze.

V přehledu jsou uvedeny pouze typy, které se v území vyskytují a jsou do analýzy zařazeny. V řešeném území se nenachází ptačí oblast a přechodně chráněná plocha. Dále se v analýze nepracuje s typy přírodních a krajinných hodnot, které nejsou z hlediska smyslu a cíle koncepce relevantní (památné stromy, jednotlivé nemovité památky v krajině, významné krajinné prvky), což samozřejmě nesnižuje jejich význam v území a potřebu jejich ochrany. Běžné jsou překryvy více typů hodnot pro jednu plochu.

V tabulce 1 je uvedeno zastoupení jednotlivých typů hodnot v zájmovém území.

Tabulka 1: Přehledné údaje o sledovaných typech přírodních hodnot v zájmovém území

<i>Typ přírodní a krajinné hodnoty</i>	<i>Počet ploch</i>	<i>Celková výměra ploch (ha)</i>	<i>Podíl ploch v zájmovém území</i>
Chráněná krajinná oblast - I. zóna	30	1747,55	1,57 %
Chráněná krajinná oblast - II. zóna	58	7641,28	6,86 %
Chráněná krajinná oblast - zbylé území (III. a IV zóna)	22	37147,19	33,37 %
Národní přírodní rezervace	1	327,09	0,29 %
Přírodní rezervace	24	628,01	0,56 %
Národní přírodní památka	1	78,31	0,07 %
Přírodní památka	18	83,13	0,07 %
Evropsky významná lokalita	9	5214,37	4,68 %
Přírodní park	4	29668,91	26,65 %
Významné biotopy	87	594,61	0,53 %
Funkční skladebné části územního systému ekologické stability na nadregionální a regionální úrovni	81	15517,56	13,94 %
Významné geologické lokality	26	929,00	0,83 %
Městská památková rezervace	1	16,92	0,02 %
Městská památková zóna	2	60,96	0,05 %
Vesnická památková zóna	6	83,10	0,07 %
I. pásmo ochrany krajinného rázu	20	11563,20	10,38 %
Sídla I. kategorie z pohledu krajinného rázu	10	32,10	0,03 %
Sídla II. kategorie z pohledu krajinného rázu	33	78,74	0,07 %
Biotopy velkých savců - I. kategorie (klidové zóny)	5	3415,93	3,07 %

Zdroj dat: geodatabáze KÚ Plzeňského kraje, geodatabáze AOPK ČR

Shrnutí 2.1

- Před určením přírodních a krajinných hodnot byl vytvořen společný česko-bavorský glosář ochrany hodnot v příslušných předpisech.
- Přírodní a krajinné hodnoty pro účely této koncepce reprezentují:
 - území se zvláštní územní ochranou dle zákona o ochraně přírody z nich nejcennější jsou Chráněná krajinná oblast Český les, maloplošná zvláště chráněná území a evropsky významné lokality;
 - druhou oblast tvoří památkové zóny a památkové rezervace dle zákona o státní památkové péči;
 - poslední oblast tvoří území chráněná podle ustanovení o obecné ochraně přírody a krajiny (významné biotopy, významné geologické lokality, území s nejvyšší hodnotu krajinného rázu apod.).

2.2 Hodnocení přírodních a krajinných hodnot podle jejich významu

Smyslem tohoto kroku je kategorizace hodnot zohledňující:

- závažnost ochrany přírodních hodnot dle právní úpravy (viz kap. 2.1);
- unikátnost dílčích hodnot a jejich význam pro biotickou i kulturněhistorickou vrstvu krajiny;
- citlivost předmětu ochrany jednotlivých hodnot ve vztahu k možnému využití pro cestovní ruch či jiné aktivity.

Hodnocení přírodních a krajinných hodnot bylo provedeno podle hierarchicky odstupňované rozhodovací kaskády shodné na české a bavorské straně. Pro hodnocení bylo použito šest významových kategorií. Kategorie 1 představuje nejnižší význam, kategorie 6 nejvyšší význam.

Zařazení jednotlivých typů hodnot do kategorií významnosti uvádí tabulka 2.

Tabulka 2: Zařazení typů přírodních a krajinných hodnot do významových kategorií

<i>Typ přírodní a krajinné hodnoty</i>	<i>Významová kategorie</i>
Chráněná krajinná oblast - I. zóna	6
Chráněná krajinná oblast - II. zóna	5
Chráněná krajinná oblast – zbylé území (III. a IV zóna)	3
Národní přírodní rezervace	6
Přírodní rezervace	6
Národní přírodní památka	6
Přírodní památka	6
Evropsky významná lokalita	6
Přírodní park	2
Významné biotopy	5
Funkční skladebné části územního systému ekologické stability na nadregionální a regionální úrovni	4
Významné geologické lokality	2
Městská památková rezervace	4
Městská památková zóna	4
Vesnická památková zóna	4
I. pásmo ochrany krajinného rázu	4
Sídla I. kategorie z pohledu krajinného rázu	4

Typ přírodní a krajinné hodnoty	Významová kategorie
Sídla II. kategorie z pohledu krajinného rázu	3
Ostatní kulturní krajiny bez specifické ochrany	1

Zdroj dat: vlastní analýza

Srovnání typů přírodních a krajinných hodnot v české a německé, resp. bavorské legislativě, přináší tabulka P2 v příloze. Na základě zařazení konkrétních ploch přírodních a krajinných hodnot do významových kategorií dle předchozí tabulky byla vytvořena mapa 2 v příloze, obsahující diferenciaci zájmového území dle významnosti přírodních a krajinařských hodnot.

V řadě případů dochází k územním překryvu hodnot, a tedy i významových kategorií. V takovém případě je znázorněna nejvyšší významová kategorie.

Pro příklad: Určitá plocha je zároveň přírodní rezervací a I. zónou CHKO v kategorii 6 a skladebnou částí ÚSES v kategorii 4. Ve výkresu je tato plocha zakreslena v kategorii 6.

V tabulce 3 je uvedeno zastoupení ploch podle maximálního stupně významu přírodních a krajinných hodnot vyjádřené absolutní plochou v ha a podílem na celkové ploše užšího zájmového území.

Tabulka 3: Rozsah a podíl ploch jednotlivých významových kategorií

Významová kategorie	Celková plocha v ha	Podíl na celkové ploše užšího zájmového území
1	33218,69	30 %
2	26987,65	24 %
3	26549,13	24 %
4	13685,02	12 %
5	4695,07	4 %
6	6183,79	6 %
Celkem	111319,34	100 %

Zdroj dat: vlastní analýza

O významu zájmového území z pohledu přírodních hodnot svědčí relativně velký podíl ploch ve významové kategorii 5 a 6 (10 %), tedy ploch I. a II. zóny CHKO, maloplošných chráněných území, evropsky významných lokalit NATURA 2000 a významných biotopů. Jde o plochy mnohdy unikátní z hlediska předmětu ochrany a rovněž o plochy velmi citlivé z pohledu ovlivnění aktivitami cestovního ruchu. Tato situace vyvolává potřebu komplexního důsledného posouzení přípustnosti aktivit cestovního ruchu (viz kap. 2.4).

Plochy I. zóny CHKO reprezentují nejcennější partie Českého lesa. Velice často se překrývají s plochami maloplošných chráněných území, které jsou rovněž plochami s velkým významem a velmi přísnou ochranou.

Maloplošných chráněných území je v rámci zájmového území 45. Jedná se o:

- 1 národní přírodní rezervaci,
- 1 národní přírodní památku,
- 24 přírodních rezervací,
- 19 přírodních památek.

V zájmovém území je dále vyhlášeno 9 evropsky významných lokalit NATURA 2000 (EVL), z nichž 6 se překrývá s některým z maloplošných chráněných území. Dvě EVL (Pavlova Huť a Drahotínský les) jsou téměř identické s přírodními památkami, které jsou vyhlášovány pro plochy EVL v souladu s právní úpravou ochrany přírody. Dvě EVL (Čerchovský les a

Kateřinský a Nivní potok) se územně překřývají s více maloplošnými chráněnými územími. Mnoho z těchto lokalit představuje turistické atraktivity, i když zřejmě jen pro určitou část návštěvníků.

Lokality významných biotopů jsou plošně málo rozsáhlé, jedná se především o mokřadní louky vázané na bývalá či stávající sídla s řadou vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Patří jednoznačně k nejhodnotnějším a zároveň nejcitlivějším částem krajiny Českého lesa.

Významné geologické lokality mají bodový charakter a jsou relativně odolné ve vztahu k zátěži z cestovního ruchu. Z tohoto důvodu jsou zařazeny do významové kategorie 2. Mohou mít ale podstatný význam jako turistické atraktivity (např. křemenný val).

Specifickou povahu mají skladebné části územního systému ekologické stability (ÚSES). ÚSES tvoří síť ploch (biocenter) a linií (biokoridorů) na nadregionální, regionální a lokální úrovni (v rámci koncepce není lokální úroveň sledována). Smyslem vymezení ÚSES není ochrana přírodních a krajinářských hodnot, ale vytvoření podmínek pro zvýšení ekologické stability a biologické diverzity krajiny. Z tohoto důvodu jsou jednotlivé prvky systému (skladebné části) vymezovány na základě metodických principů zohledňujících stanovištní podmínky a potenciální vegetaci v území a prostorové parametry jednotlivých skladebných částí. Z uvedeného vyplývá, že skladebné části nepředstavují v celé své ploše nutně přírodovědecky a krajinářsky hodnotné části zájmového území, pro vymezení je podstatné hledisko prostorových parametrů a celistvosti systému. Výše uvedené skutečnosti byly důvodem pro zařazení skladebných částí ÚSES do významové kategorie 4. Hodnotné plochy přírody spadající do skladebných částí ÚSES, jsou většinou chráněny jinou formou (EVL, maloplošná zvláště chráněná území apod.).

Mezi přírodní a krajinné hodnoty jsou zařazeny jen funkční skladebné části, které již plní či jsou schopny plnit požadovanou úlohu ÚSES. Na nadregionální úrovni jsou zařazena dvě nadregionální biocentra (NRBC) Čerchov a Diana lokalizovaná v Chráněné krajinné oblasti Český les a okrajová část NRBC Mnišský les u Chodové Planě.

Nadregionální biokoridory (NRBK) nejsou v přehledu hodnot zohledněny, neboť jsou v Zásadách územního rozvoje Plzeňského kraje vymezeny pouze osou a ochrannou zónou. Nelze tedy určit výměru plochy, kterou tyto biokoridory zaujímají.

Plochy a objekty zařazené mezi krajinné hodnoty v oblasti památkové péče a plochy vymezené jako nejcenější z pohledu krajinného rázu dokládají historický vývoj kulturní krajiny Českého lesa. Protože jde o hodnoty vymezené převážně nebo zcela z důvodu pozitivního vizuálního působení, představují rámcově největší potenciál pro rozvoj cestovního ruchu

Pouze třetina území je zařazena do významové kategorie 1 představované kulturní krajinou bez specifické ochrany. Tyto plochy mají rovněž svou krajinou a kulturněhistorickou hodnotu jako celek, nesporný je zejména význam jednotlivých krajinných prvků a objektů. Ve vztahu k cílům projektu jde však o detail, který nebylo možné v měřítku koncepce analyzovat a hodnotit.

V závěru prací na analýze byly Správou CHKO Český les vymezeny plochy biotopů velkých savců (BVS) ve třech kategoriích dle jejich významu pro pohyb a rozmnožování savců. BVS I. kategorie (klidové zóny) představované plochami důležitými pro rozmnožování velkých savců byly doplněny do lokalit nejcenějších přírodních a krajinných hodnot (kap. 2.3.) a byly zohledněny při definici přípustnosti infrastruktury pro turistiku a rekreaci v lokalitách jako plochy s poměrně limitovanými možnostmi.

Shrnutí 2.2

- Hodnocení přírodních a krajinných hodnot bylo provedeno na podkladu hierarchicky odstupňované rozhodovací kaskády shodné na české a bavorské straně:
 - Pod nejvyšší stupeň hodnoty (6) spadají plochy, jejichž hodnota je dána právním statutem ochrany a jejich významem pro kulturní krajinu.
 - Stupeň hodnoty „převážně vysoká“ (5) zahrnuje ta území, jejichž hodnotu lze doložit odborným mapováním a je ze stupně 4 na stupeň 5 zvýšena významem pro kulturněhistorickou krajinu.
 - Další stupně hodnoty (3 – vysoký, 2 – střední a 1 – nízký) jsou interpretace vztahující se na typ využití na základě výše uvedených hodnotících kritérií, přičemž střední kategorie hodnoty „střední, místy vysoká“, která doplňuje „Významnou kulturní krajinu Bavorska“ nebo se vyznačuje mimořádným krajinným rázem, byly – analogicky k ostatním kategoriím – zařazeny do vyššího stupně „4“.
- Přírodovědecky a krajinářsky nejcennější plochy s nejpřísnější formou ochrany zařazené do významové kategorie 5 a 6 představují cca 10 % užšího zájmového území.
- Nejpřísnější ochrana se vztahuje na plochy I. a II. zóny CHKO, 44 maloplošných zvláště chráněných území a 9 evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000.
- Mezi nejcennější hodnoty jsou zařazeny i významné biotopy, jejichž ochrana vyplývá z výskytu vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.
- Největší podíl (30 %) má plocha běžné kulturní krajiny zahrnující mnoho drobných cenných objektů a prvků, které však v rámci koncepce nebylo možno blíže zkoumat.
- Plochy zařazené do významových kategorií 2 (zejména přírodní parky) a 3 (především území CHKO mimo I. a II. zónu) tvoří téměř polovinu (48 %) užšího zájmového území.

2.3 Lokality nejcennějších přírodních a krajinných hodnot

Analýza přírodních hodnot byla završena vymezením tzv. **lokality**, což jsou nejcennější části přírody a krajiny Českého lesa seskupené do ucelených ploch. Důvodem pro vymezení lokalit bylo především zjednodušení a zpřehlednění posuzování vhodnosti umístování infrastruktury pro turistiku a rekreaci (ITR) ve vztahu k předmětu ochrany lokalit. V těchto územích je umístování ITR citlivou záležitostí. Lokality jsou zakresleny v mapě 3 v příloze. Jejich přehled uvádí tabulka P3 v příloze.

Základem pro vymezení lokalit jsou plochy přírodních hodnot se stupněm 5 a 6. Vymezení lokalit je ovšem o něco širší a je provedeno expertní formou se zohledněním těchto faktorů:

- unikátnost předmětu ochrany,
- ohrožení předmětu ochrany stávajícími aktivitami,
- souběh typů hodnot v dané ploše (např. maloplošné chráněné území, ÚSES, krajinný ráz apod.) indikující zvýšený význam konkrétní plochy,
- situace v terénu, přirozené hranice a předěly (vymezení lokalit je upřesněno s ohledem na konkrétní podmínky území tak, aby jejich hranice byla logická a aby v nich nevznikaly zbytečné mezery, výběžky, přerušování apod.),
- souběh s dalšími aspekty ochrany přírody, zejména s klidovými zónami vymezenými v rámci mapování biotopů velkých savců.

V některých případech byly hranice lokalit upraveny mimo hranice ploch přírodních hodnot. Šlo zejména o případy, kdy mezi lokalitami vznikaly malé ostrůvky či úzké linie (v řádu metrů) ploch nezařazených do lokalit či o případy, kdy vznikaly úzké výběžky lokalit. Důvodem

zmíněných nenávazností a nelogických tvarů jsou rozdíly v mapových podkladech použitých pro zakres hodnot ve zdrojových dokumentech (územně analytické podklady ORP a kraje, data AOPK apod.).

Celkem bylo v území vymezeno 146 lokalit o celkové výměře 12 626,5 ha, což je 11,3 % rozlohy užšího zájmového území. Lokality jsou poměrně různorodé z hlediska velikosti i předmětu ochrany. Výměra lokalit se pohybuje v rozmezí do 0,3 ha (55 Louky u Karlovy Huti) do 934,1 ha (27 Nemanický potok).

Jako samostatné lokality byly vždy vymezeny plochy zvláště chráněných maloplošných území, neboť mají specifické a poměrně přísné podmínky ochrany, které omezují umístování infrastruktury pro turistiku a rekreaci.

Nejmenší lokality jsou tvořeny plochami významných biotopů. Tyto lokality jsou v řadě případů nespojitě a zahrnují více dílčích částí. Naopak plošně nejrozsáhlejší jsou evropsky významné lokality Natura 2000 zahrnující vodní toky a jejich okolí. Největší EVL Kateřinský a Nivní potok o rozloze 980,2 ha byla rozdělena do šesti lokalit na základě hydrografického členění.

Rozložení lokalit v území je značně nerovnoměrné. Největší podíl lokalit je v jižní části území, kde se nachází souvislá plocha několika lokalit v okolí Čerchova zahrnující vlastní vrchol Čechova, Malinovou horu a navazující údolí Bystřice a Čerchovky. Další významná koncentrace lokalit je představovaná Haltravským hřebenem, Nemanickým potokem a územím kolem Lučiny na Nemanicku.

Ve střední části zájmového území jsou dvě důležité skupiny lokalit. První z nich tvoří lokality v prostoru vrcholů Zvon, Železný vrch a Pleš a druhou lokality vázané na údolí Kateřinského a Nivního potoka.

V severní části jsou lokality spíše rozptýlené.

Shrnutí 2.3

- Celkem bylo v zájmovém území vymezeno 146 lokalit nejcennějších přírodních a krajinných hodnot, které tvoří 11,3 % z výměry užšího zájmového území.
- Lokality jsou poměrně různorodé z hlediska velikosti i předmětu ochrany.
- Plošně nejrozsáhlejší koncentrace lokalit se nachází v oblasti Čerchova, které je zároveň turisticky nejatraktivnější oblastí Českého lesa.
- Významná je i koncentrace lokalit na Nemanicku a mezi Železnou a Rozvadovem.
- V severní části jsou lokality převážně menšího rozsahu a rozptýlené.

2.4 Nejcennější lokality z hlediska možností rozvoje turistiky a rekreaci

Závěrečnou částí analýzy přírodních hodnot bylo rámcové posouzení možnosti realizace infrastruktury pro turistiku a rekreaci v zájmovém území, resp. v nejcennějších lokalitách. Smyslem této části je eliminovat stávající či předcházet budoucímu možnému přetížení lokalit turistickým ruchem a předcházet jejich poškození stavebními zásahy.

Pro hodnocení byl vytvořen indikativní seznam možných typů ITR podle aktivit, které lze na základě paralelně provedené analýzy v oblasti cestovního ruchu očekávat nebo které je žádoucí podporovat. Seznam obsahuje tabulka 4. Rozlišení jednotlivých typů ITR pro účely hodnocení zohlednilo především možnou intenzitu zásahu do území při realizaci a při provozu.

Tabulka č. 4: Indikativní seznam sledovaných aktivit a typů infrastruktury pro turistiku a rekreaci

Aktivita		Typ ITR
Pohyb	pěší turistika	stezky a trasy pro pěší
	pěší turistika	specificky upravené stezky pro vozíčkáře
	zimní turistika	trasy pro sněžnice
	zimní turistika	lyžařské stopy
	cykloturistika	cyklistické stezky a trasy
	hippoturistika	stezky a trasy pro jízdu na koních
	vybavenost	odpočívadla, útulny
	vybavenost	vyhlídková místa, pozorovatelný
	vybavenost	rozhledny
Informace		naučné stezky
		orientační a bezpečnostní systém
		informativní a naučná centra
Ubytování a stravování		tábořiště bez pevných staveb a vybavení
		tábory, kempy
		penziony
		občerstvení – stánky
		restaurace
Sport		cyklosjezdy a cyklotrek
		sportoviště v přírodě – lanová centra, cvičební prvky, lezecké stěny
Zábava		dětská hřiště pro malé děti
		atrakce a zábavní parky
		koupání a vodní sporty ve vodních nádržích v krajině
Doprava		parkoviště pro auta
		parkoviště pro autobusy
		silnice a komunikace pro osobní automobily

Zdroj dat: vlastní analýza

Expertní formou byla vyhodnocena přípustnost výše uvedených typů ITR v jednotlivých lokalitách, a to rozdělením na podmíněně přípustné a nepřípustné.

Závěry vyhodnocení pro jednotlivé nejcennější lokality jsou uvedeny v tabulce P4 v příloze. Podmíněná přípustnost či nepřípustnost nejběžnějších typů ITR odpovídající aktivitám. Pohyb a Informace je dále graficky znázorněna v mapě 4 příloze. Schémata jsou rozdělena na letní aktivity (stezky a trasy pro pěší, cyklistické stezky a trasy, stezky a trasy pro jízdu na koních a naučné stezky) a zimní aktivity (lyžařské stopy a trasy pro sněžnice).

Souhrnné údaje o přípustnosti jednotlivých typů ITR uvádí tabulka 5.

Tabulka č. 5: Souhrnné údaje o přípustnosti jednotlivých typů ITR v lokalitách

Typ ITR	Počet lokalit s podmíněnou přípustností typu ITR	Podíl lokalit s podmíněnou přípustností typu ITR z celkového počtu lokalit	Výměra lokalit s podmíněnou přípustností typu ITR v ha	Podíl výměry lokalit s podmíněnou přípustností typu ITR z celkové výměry lokalit
stezky a trasy pro pěší	86	58,90 %	9 154,12	72,63 %
specificky upravené stezky pro vozíčkáře	61	41,78 %	7 171,86	56,90 %
trasy pro sněžnice	67	45,89 %	5 302,00	42,07 %
lyžařské stopy	78	53,42 %	7 786,12	61,78 %
cyklistické stezky a trasy	62	42,47 %	8 344,32	66,21 %
stezky a trasy pro jízdu na koních	40	27,40 %	5 888,42	46,72 %
odpočívadla, útulny	63	43,15 %	7 373,77	58,51 %
vyhlídková místa, pozorovatelný	64	43,84 %	7 709,12	61,17 %
rozhledny	3	2,05 %	599,05	4,75 %
naučné stezky	113	77,40 %	9 889,04	78,46 %
orientační a bezpečnostní systém	138	94,52 %	12 554,60	99,61 %
informativní a naučná centra	3	2,05 %	137,04	1,09 %
tábořiště bez pevných staveb a vybavení	0	0,00 %	0	0,00 %
tábory, kempy	0	0,00 %	0	0,00 %
penziony	2	1,37 %	4,88	0,04 %
občerstvení – stánky	3	2,05 %	137,04	1,09 %
restaurace	2	1,37 %	4,88	0,04 %
cyklosjezdy a cyklotrek	0	0,00 %	0	0,00 %
sportoviště v přírodě – lanová centra, cvičební prvky, lezecké stěny	2	1,37 %	4,88	0,04 %
dětská hřiště pro malé děti	2	1,37 %	4,88	0,04 %
atrakce a zábavní parky	0	0,00 %	0	0,00 %
koupání a vodní sporty ve vodních nádržích v krajině	0	0,00 %	0	0,00 %
parkoviště pro auta	2	1,37 %	4,88	0,04 %
parkoviště pro autobusy	2	1,37 %	4,88	0,04 %
silnice a komunikace pro osobní automobily	31	21,23 %	3 849,93	30,55 %

Zdroj dat: vlastní analýza

V území lokalit, tedy v územích z hlediska ochrany přírodních a krajinných hodnot nejcennějších a zároveň necitlivějších, je při případném umístování ITR nutné respektovat především předmět ochrany těchto území. S ohledem na citlivost předmětu ochrany je zřejmé, že přípustnost infrastruktury pro turistiku a rekreaci je omezena jen na některé lokality.

Umístění infrastruktury v lokalitách bude vždy vázáno na posouzení konkrétního návrhu a vydání příslušného souhlasu nebo rozhodnutí ze strany orgánů ochrany přírody ev. památkové péče v souladu s právní úpravou těchto oblastí. Z tohoto důvodu se hovoří o podmíněné přípustnosti.

Při vyhodnocení bylo zjištěno, že ve vymezených lokalitách, lze za přípustné považovat pouze typy infrastruktury pro turistiku a rekreaci odpovídající aktivitám **Pohyb, Informace a Doprava** s výjimkou lokalit 1 Čerchov – vrchol, 140 Malinová hora – rota a 101 Havran, kde je možné umístění infrastruktury nejširší.

Typy infrastruktury pro turistiku a rekreaci, které jsou podmíněně přípustné v největším počtu lokalit, jsou **orientační a bezpečnostní systém a naučné stezky**. Orientační a bezpečnostní systém není logicky možný jen v lokalitách, které nejsou v současnosti zpřístupněny a ani se s jejich zpřístupněním nepočítá.

Třetím „nejpřípustnějším“ typem infrastruktury jsou **stezky a trasy pro pěší**, které budou v řadě případů spojeny se stezkami a trasami pro ostatní formy pohybu (cyklistika, běžecké lyžování, sněžnice, jízda na koních).

Při hodnocení infrastruktury pro pohybové aktivity bylo nutné zvážit, zda je v dané lokalitě s ohledem na předmět ochrany žádoucí umožnit pohyb návštěvníků a vést tudy **trasu** pro určitou formu pohybu a zda je možné tuto trasu vést po stávajících cestách či zda je možné, za předpokladu splnění požadavků vyplývajících z předmětu ochrany, budovat nové **stezky**.

Jak je z předchozího odstavce patrné, pro hodnocení jsou rozlišovány stezky a trasy. Za stezky jsou považovány specifické stavby či úpravy realizované cíleně pro umožnění konkrétní pohybové aktivity a pro umístění značených tras. Trasy představují vyznačené směry pohybu (značené turistické trasy Klubu českých turistů, značené cyklotrasy, udržované lyžařské stopy apod.) vedené po existujících nebo nových stezkách, cestách či komunikacích.

Z indikativního seznamu typů infrastruktury pro turistiku a rekreaci uvedeného v předchozích tabulkách je zřejmé, že se nepočítá s budováním specifických zařízení (stezek) pro **běh na lyžích** a pro **pohyb na sněžnicích**. Trasy pro tyto zimní sporty by měly využívat stávající, popř. novou infrastrukturu určenou primárně pro jiné formy dopravy či pohybu.

Naučné stezky jsou vázány na stávající či potenciální nové stezky pro pěší ev. cyklisty, lyžaře, sněžnice a pro jízdu na koních, jejichž umístění je v lokalitách podmíněně přípustné. Oddělení naučných stezek jako samostatného typu infrastruktury pro turistiku a rekreaci bylo provedeno z hlediska jejich nároků na instalaci specifických informačních zařízení (tabule, panely), která se odlišují od standardního informačního a bezpečnostního systému a mohou tak mít významnější vliv na předmět ochrany zejména v oblasti krajinného rázu.

V plochách lokalit jsou respektovány stávající stavby a zařízení infrastruktury pro turistiku a rekreaci, jako jsou silnice, parkoviště, pěší a cyklistické trasy a naučné stezky; jejich nezbytné úpravy (vylepšení povrchu, odstranění závad a překážek) jsou v zásadě možné, zásadnější stavební úpravy jsou možné jen u lokalit, kde je příslušný typ infrastruktury podmíněně přípustný. I zde samozřejmě platí požadavky na posouzení a odsouhlasení konkrétního návrhu orgány ochrany přírody a památkové péče.

V plochách mimo lokality lze uvažovat o umístění všech typů infrastruktury pro turistiku a rekreaci v souladu s územními plány obcí a s podmínkami ochrany veřejného zájmu (ochrana vod, ochrana lesa, ochrana zemědělského půdního fondu, ochrana přírody a krajiny, památková péče).

Shrnutí 2.4

- V nejcennějších lokalitách je možnost realizace nových nebo modernizace stávajících staveb a objektů infrastruktury pro turistiku a rekreaci limitována požadavky na ochranu přírody a krajiny.
- V některých lokalitách je realizace nových nebo stávajících staveb a objektů infrastruktury pro turistiku a rekreaci zcela vyloučena.
- Ve většině lokalit je podmíněně přípustná (podmínkou je splnění požadavků ochrany přírody a krajiny) realizace infrastruktury pro turistiku a rekreaci pro pohyb, dopravu a informace – zejména orientační a bezpečnostní systém, stezky pro pěší a cyklisty a pro běh na lyžích a naučné stezky.
- V plochách mimo lokality je možné umístění infrastruktury pro turistiku a rekreaci v souladu s územními plány obcí a s podmínkami ochrany veřejného zájmu.

3 Rekreační a turismus

Z historického pohledu bylo zájmové území zasaženo od 50. let 20. století značně omezeným využitím pro turistiku a rekreaci v důsledku posílení ochrany státní hranice i do vnitrozemí. Důsledky tohoto stavu se projevují do dnešní doby, a to jak pozitivně v zachování přírodních hodnot, tak negativně na úrovni vybavenosti pro turistiku a rekreaci.

Cílem této kapitoly je shrnout výsledky analýzy dostupných informací o turistice a rekreaci v území, vč. rozvojových možností. Obsahově je kapitola zaměřena na analýzu v následujících tématech:

- přírodní atraktivita pro turistiku a rekreaci
- kulturněhistorické atraktivita pro turistiku a rekreaci
- vybavenost a služby pro turistiku a rekreaci,
- návštěvnost,
- dopravní obslužnost a dostupnost území.

„Atraktivitou“ pro turistiku a rekreaci pro účely této koncepce rozumíme místa, která přitahují zájem návštěvníků. Rozlišuje atraktivita přírodní a kulturněhistorické, ale v některých případech je obtížné toto dělení striktně uplatnit. Příkladem je Přimda, která je výrazným vrcholem, a tedy přírodní atraktivitou, ale zřícenina na jejím vrcholu je kulturněhistorickou atraktivitou. V následujícím popisu jsme přírodní a kulturněhistorické atraktivita charakterizovali podle fenoménů typických pro Český les. V části kulturněhistorické atraktivita byla kromě fenoménů zaměřených na fyzické objekty věnována zvláštní pozornost nehmotnému dědictví.

Zdrojem dat pro hodnocení přírodních atraktivit byly především data AOPK ČR, pro kulturněhistorické atraktivita poskytl data zejména Plzeňský kraj. Součástí analytických prací bylo i hodnocení zaniklých sídel, které bylo zpracováno jako samostatný dokument externím odborníkem. Vybavenost a služby, a také dopravní dostupnost a obslužnost byly hodnoceny na základě veřejně dostupných dat.

Nejméně dat bylo k dispozici v tématu „návštěvnost“, proto byly kromě dat poskytnutých informačními centry, subjekty spravujícími památky, provozovateli ubytovacích a stravovacích služeb apod. subjekty, získávaná data dotazníkovými šetřeními i novými metodami (sčítače v profilech, zbytková data mobilních operátorů).

Po vyhodnocení a zpracování všech témat, byla provedena syntéza poznatků v podobě definování tzv. dominant a prioritních území turistiky a rekreace.

3.1 Atraktivita pro turistiku a rekreaci

3.1.1 Přírodní atraktivita pro turistiku a rekreaci

Zhodnocení přírodních atraktivit pro turistiku a rekreaci bylo provedeno na základě vyhodnocení a charakteristiky nejvýznamnějších přírodních fenoménů Českého lesa. Rozložení nejvýznamnějších přírodních atraktivit Českého lesa dokumentuje mapa 5 v příloze.

Zachovalé lesní porosty

Zachovalé lesní porosty jsou jedním z nejvýznamnějších přírodních fenoménů Českého lesa. Nejrozsáhlejší lesní komplexy se nachází zejména kolem Čerchova, Haltravy, Zvonu a na severu v okolí Broumova. Atraktivní pro návštěvníky jsou lesní komplexy pro svoji rozlohu a bohaté zastoupení bučin v jižní části a blatkovými bory v severní části území. Těmto porostům se zatím většinou vyhýbají rozsáhlé kůrovcové kalamity. Poměrně kvalitní a zdravé lesy jsou

tak přirozeným zeleným pásmem Českého lesa a patří k nejrozsáhlejšímu zalesněnému území střední Evropy. Tyto lesní komplexy jsou velmi ceněny nejen odborníky, ale i laickou veřejností. Ve spojení s dalšími přírodními fenomény (vrcholy, hřebeny, geologie) patří mezi nejocenenější atraktivitu území Českého lesa.

Vrcholy a hřebeny

Fenomén vrcholů a hřebenů tvoří v Českém lese především hřebenové hraniční pásmo (Čerchov, Haltrava, Herštejn, Zvon, Havran, Jestřábí vrch) a vrchol Korábu. Vrcholy a hřebeny jsou vysoce atraktivní jako významné krajinné dominanty a mnohdy jsou součástí rozsáhlých lesních komplexů.

Nejvýznamnější přírodní atraktivitou Českého lesa je hřeben a vrchol Čerchova. V tomto území je zastoupeno velké množství přírodní zajímavostí, a proto je Čerchov nejvíce navštěvovaným územím Českého lesa (cca 8 000 osob v období prázdnin v roce 2018). Celkově se jedná o území s rozlohou cca 1 500 hektarů. Území se vyznačuje rozsáhlým komplexem lesa se zachovalými bučinami, významnými stromořadími, velkou druhovou pestrostí i zajímavou geomorfologií. Komplex lesa vzhledem ke své poloze zatím nebyl významně postižen probíhající kůrovcovou kalamitou. Navíc v tomto území běží projekt introdukce tetřívka obecného. Z výše uvedeného vyplývá, že tato oblast patří z pohledu přírodních atraktivit mezi nejvýznamnější v Českém lese.

Prameny

Prameny a prameniště a v návaznosti na ně také potoky či řeky v Českém lese jsou atraktivní zejména s ohledem na hlavní evropské rozvodí a estetickou funkci krajiny. Neméně významný je fenomén pramenišť v kontextu zadržování vody v krajině. Nejvýznamnějšími prameny jsou například prameny Radbuzy, Kateřinského potoka nebo Huťského potoka. Prameny jsou vysoce atraktivní z pohledu zachovaného čistého prostředí v jejich lokalitách, a také jsou velmi dobře interpretovatelné i v rámci širších geografických souvislostí.

Údolní nivy

Jedním z nejzajímavějších fenoménů Českého lesa jsou údolní nivy kolem větších i menších vodních toků v Českém lese. Často se zde nachází pestrá luční společenstva, která jsou bohatá na množství cenných rostlinných i živočišných druhů (prstnatec májový, vachta trojlistá, mravenec pastviný, bekasina otavní, hýl rudý). Velmi často jsou zde také zastoupeny mokřadní společenstva. Nejatraktivnější nivy se nachází na Nemanickém, Kateřinském, Hamerském či Huťském potoce. Tato společenstva se daří zachovávat i za pomoci managementu kosení těchto ploch tradičními způsoby. I proto patří mezi odbornou veřejností spolu s mokřady, rašeliništi a rybníky mezi nejzajímavější přírodní atraktivitu.

Rašeliniště a mokřady

Rašeliniště a mokřady v Českém lese tvoří rozsáhlé plochy se zastoupením rozmanitých lučních společenství, které jsou krajinářsky velmi atraktivní. Stejně jako údolní nivy i zde žijí významné druhy flóry i fauny. Některé z nich patří mezi chráněné v České republice mravenec rašelinný, kruštík bahenní, ostřice prstnatoplodá. Mezi nejatraktivnější mokřady a rašeliniště v oblasti můžeme zařadit Farské bažiny, louky u Šnajberského rybníka či louky u Prostředního Žďáru.

Vodní plochy

Vodní plochy v území jsou převážně soustředěny do podhůří Českého lesa, kdy tvoří významné krajinné prvky. Tento fenomén je významný pro ptačí společenstva, která jsou zde

hojně zastoupena (ledňáček říční, bekasina otavní, čáp černý). Častý je i výskyt vzácných druhů obojživelníků a raků (mlok skvrnitý a čolek obecný, rak říční i rak kamenáč), a také škeble bahenní. Mají úzkou spojitost s mokřady a navazujícími lučními společenstvy. Jako nejzajímavější příklady lze uvést soustavy Šnajberských, Zelenovských či Postřekovských rybníků.

Geologie a skalní útvary

Pro zájemce o geologii je další přírodní atraktivitou Český křemenný val, který prochází územím Českého lesa. Známa místa, kde se skalní útvary vyskytují (Sokolova vyhlídka, Zvon-Kocovy kameny či Herštejn) jsou často spojeny s historií území. Svojí polohou a výskytem dotváří krajinný ráz s vyhlídkovými místy. Atraktivní jsou i z pohledu historie osídlení území v dávné minulosti.

Vzácní živočichové

Výskyt chráněných živočichů je významnou atraktivitou pro návštěvníky území, byť se jedná o jejich prezentaci většinou formou naučných stezek (NS Kolm – bobr, Zelenovské rybníky – čolek, čáp černý, rak kamenáč). Výskyt chráněných druhů je v rámci celého území Českého lesa velmi hojný a zahrnuje jak drobné živočichy, tak ptačí druhy, ale i velké šelmy jako například rys či vlk. Zajímavé jsou také pokusy o introdukci tetřívka obecného v okolí Čerchova. Mnoho chráněných a dalších vzácných druhů prezentuje Dům přírody Českého lesa v Klenčí pod Čerchovem.

Historická kulturní krajina

Historická kulturní krajina je fenoménem, který propojuje přírodní atraktivity s kulturněhistorickými. Dalo by se říci, že jde o otisk historie do krajiny, zejména vliv osídlení, způsobů hospodaření a dalšího využívání. Atraktivní jsou zejména území se zachovalým krajinným rázem, soustavy bývalých cest s liniiovými společenstvy stromů či solitér v krajině. Mnohdy jde o území zaniklých sídel, kde lze pozorovat pozůstatky osídlení, ale také přírodní vývoj po zániku sídel. Toto propojení mohlo vzniknout díky tomu, že území bylo dlouho dobu veřejnosti nepřístupné.

Nejatraktivnější zbytky historické kulturní krajiny jsou lokality kolem Pleše, Korytan, Přimdy, Jindřichovy Hory či Málkova. Tato atraktivita má přímou návaznost na fenomén zaniklých sídel a výrob z pohledu kulturněhistorických atraktivit.

Shrnutí 3.1.1

- Hlavními přírodními atraktivitami Českého lesa jsou souvislé lesní plochy, vodní toky, horské hřebeny, soustředění památných stromů a lokality s výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.
- Přírodní atraktivity se vyskytují převážně v hranicích CHKO v návaznosti na hranice ČR a v propojení s územím přírodních parků v Německu.
- Rozložení atraktivit je vcelku rovnoměrné ve všech částech území s tím, že více využívané atraktivity jsou v jižní části.
- Interpretace přírodních atraktivit je lokálně zajišťována naučnými stezkami.
- Velký potenciál interpretace přírodních hodnot mají vrcholy a hřebeny, které jsou nejčastěji navštěvovanými místy.
- Území je součástí největší souvisle zalesněné plochy v rámci střední Evropy.

3.1.2 Kulturněhistorické atraktivity

Kulturněhistorické atraktivity hrají v rámci Českého lesa významnou úlohu z pohledu turistiky a rekreace, neboť jsou nejlépe interpretovány a institucionálně využívány. Význam některých tradic a objektů (Chodské a Husitské slavnosti, hrad Přimda, zámek Horšovský Týn, pivovar Chodová Planá) je všeobecně známý a přesahuje území Plzeňského kraje. Tyto atraktivity se také prezentují v rámci populárně naučných publikací a jsou nejnázorněji uchopitelné pro osoby žijící v území. Jejich význam často posilují i tematicky pořádané akce k jednotlivým kulturněhistorickým atraktivitám a většina objektů je dobře přístupná.

Množství kulturněhistorických atraktivit se nachází mimo hranice CHKO Český les, kde většinou nehrozí konflikty se zájmy ochrany přírody. Potenciál kulturněhistorických atraktivit z pohledu celého území by bylo nevhodněji prezentovat zastřešující organizací zabývající se destinačním managementem.

Také vyhodnocení kulturněhistorických atraktivit bylo provedeno podle nejvýznamnějších fenoménů Českého lesa v tomto tématu. Zvláštní pozornost pak byla věnována nehmotnému kulturnímu dědictví.

3.1.2.1 Kulturněhistorické fenomény

Zaniklá sídla

Zaniklá sídla jsou svým počtem zřejmě nejvýznamnějším kulturněhistorickým fenoménem Českého lesa. Je to dáno historickými souvislostmi a vývojem zejména ve 20. století. V rámci řešeného území bylo identifikováno 147 zaniklých sídel (bez samot a samostatně stojících objektů). S ohledem na množství těchto míst byla pro výběr zaniklých sídel zvolena metodika, která zohledňovala jejich kulturněhistorickou hodnotu, včetně památkové ochrany a současného stavu lokality, možnost pohybu na lokalitě, dostupnost lokality, doposud provedená opatření a dostupnost informačních zdrojů. Hodnoceno bylo i využitelnost lokality včetně podmiňujících opatření. V rámci analytických prací bylo ze 147 sídel vybráno 36 vhodných k prezentaci, z 13 sídel jako významných a 7 sídel jako tzv. TOP lokality, které mají největší potenciál pro turistiku a rekreaci. Mezi ně řadíme Pleš, Lučina, Pořejov, Jedlina, Diana, Nová ves, Zahájí. Jejich atraktivitu ještě zvyšuje zájem bývalých obyvatel těchto sídel či jejich potomků, zejména z bavorského příhraničí. Příkladem je sídlo Pleš, kde již v současné době probíhá projekt, který toto místo částečně znovu obnovuje, jako připomínku nedávné historie.

Zaniklé výroby a technické památky

Se zaniklými sídly často souvisí fenomén zaniklých výrobních a technických památek. Většina těchto výrobních lokalit byla navázána na vodní hospodářství. Proto bylo využito podkladů Plzeňského kraje o historických vodoprávních povoleních. V rámci hodnocení využitelnosti tohoto fenoménu pro rozvoj turistiky a rekreace byl sledován současný stav lokality (existenci či neexistenci stop po objektech), zpracovávaný materiál (železo, sklo, dřevo, obilí), popř. stupeň zpracování. Mezi významné atraktivity můžeme zařadit Křížovou huť, Frauentál, mlýny u Málkova či soustavy mlýnů, leštíren a brusíren skla na Poběžovicku. Tento fenomén významně dotváří kulturněhistorické atraktivity v rámci historie území a má významný potenciál v oblasti turistiky a rekreace na území Českého lesa. Jednou z nejzachovalejších atraktivit zpřístupněnou pro návštěvníky je Arnoštova leštírna, která může být inspirací pro interpretaci tohoto fenoménu.

Vojenské objekty

Vojenské objekty mají mnohdy přímou souvislost se zaniklými sídly či vrcholy a hřebeny. Český les byl po 2. světové válce zasaženo vojenskou činností zejména v užším zájmovém území. Pro turistiku a rekreaci jsou některé z bývalých vojenských objektů již využívány (např. rozhledny Čerchov, Havran) a mají zásadní význam pro návštěvnost. Vojenské objekty jsou atraktivní zejména pro zájemce o moderní historii.

Některé dřívější vojenské objekty jsou v současné době využívány jako ubytovny pro návštěvníky (Malinová hora), a také u dalších objektů jsou avizovány záměry směřující k posílení infrastruktury pro turistiku a rekreaci (např. bývalá rota Václav, Ostrůvek). Některé vojenské objekty nebyly doposud armádou opuštěny a jsou využívány nadále pro vojenské účely (Zvon).

Hrady a zámky

Hrady a zámky jsou obecně považovány za významné atraktivity. V Českém lese jsou zastoupeny jak starodávné hrady s významnými historickými souvislostmi (Přimda, Herštejn), tak známé zámecké komplexy (Horšovský Týn či Bor).

Jednou z významných atraktivit je již zmíněná zřícenina nejstaršího hradu v Čechách, Přimda. Tento státní hrad vykazuje návštěvnost cca 5 000 osob ročně a je svým významem zásadní pro interpretaci střední části Českého lesa. V minulosti plnil významnou funkci i v rámci česko-bavorského přeshraničního propojení. Tato atraktivita tvoří i významný prvek z pohledu krajinného rázu a je využíván jako vynikající vyhlídkové místo pro českou a bavorskou oblast. Součástí lesního komplexu, kde se tento státní hrad nachází je i přírodní rezervace Přimda. Ve spojení se zámkem v Boru a kostelem sv. Wolfganga plní všechny funkce kulturněhistorické atraktivity. Navíc má tato atraktivita velmi dobré napojení z dálnice D5, což ještě více zvyšuje jejich atraktivitu.

Sakrální památky

Sakrální památky se vyznačují atraktivitou mnohdy spojenou s pořádáním náboženských akcí. Mezi nejvíce navštěvované patří sakrální památky sv. Vavřinec u Domažlic, kostel sv. Václava v Hoře sv. Václava, kostel sv. Anna u Všerub, kostel sv. Jana Křitele Chodová Planá, sv. Anna v Horšovském Týně, kostel sv. Anny Pořejov nebo sv. Apoléna u Přimdy). Jediným příkladem kláštera na území Českého lesa je bývalý augustiánský klášter v Pivoni. Význam sakrálních staveb se odvíjí od historických souvislostí (Sv. Vavřinec), mnohdy přetrvává až do dneška (např. spojení s Chodskými slavnostmi). V území existuje značné množství menších sakrálních památek v podobě křížků u cest, kapliček či pietních míst.

Židovské památky

Fenomén židovských památek, které s v území nacházejí je nejčastěji zastoupen židovskými hřbitovy (Tachov, Šitboř, Pořejov, Chodová Planá). Tyto odkazují na společné soužití této komunity s dalšími národnostmi, které se zde zejména před 2. světovou válkou nacházeli. Atraktivita spojená s pietou těchto míst je umocňována jejich obnovou či úpravou v současné době (židovský hřbitov a kostel v Šitboři). Mezi velmi zajímavé atraktivity tohoto fenoménu patří bývalá synagoga v Poběžovicích se starodávnou mikve. Je připravován projekt na obnovu této synagogy, což nepochybně zvýší atraktivitu celého města.

Lidová architektura

Lidová architektura je většinou soustředěna ve vesnických a městských památkových zónách (Horní Jadruž, Chodský Újezd, Domažlice, Horšovský Týn). Svoji atraktivitu mají i jednotlivé objekty (skupiny domů v Dílech). Tato architektura přibližuje návštěvníkům historický vývoj

území dnešních sídlech. Tyto objekty cílí zejména na návštěvníky orientující se na historii a estetické citění. Některá místa tím vyjadřují svůj *genius loci* (Horní Jadruž).

Historická hranice a přechody

Tento fenomén je velmi atraktivní zejména z pohledu historie přeshraničních vztahů Čech a Bavorska. Jde především o staré zemské cesty a stezky propojující obě území (Křížový kámen, Neudorf) nebo historickou hranici (Tři znaky). Významné jsou i historické hraniční mezníky z tereziánských dob připomínající dělení obou zemí. Starší historii připomíná zátaras Lesná jako připomínka dávných obran. Tento fenomén má potenciál zejména pro návštěvníky zajímající se o vojenskou historii a historický vývoj území.

Památky a památkově chráněná území Českého lesa dokumentuje mapa 6 v příloze. Zaniklá sídla a zaniklé výroby dokládá mapa 7 v příloze. Vojenské objekty jsou obsahem mapy 8 v příloze.

3.1.2.2 Nehmotné dědictví a instituce

Významnou součástí kulturněhistorických atraktivit Českého lesa je nehmotné dědictví. Jeho dokumentace a prezentace je nejčastěji spojena s institucemi, které s těmito atraktivitami pracují. Jedná se zejména o muzea, galerie, ale i místní spolky, které se tomuto tématu věnují.

Mezi nehmotné dědictví patří bezesporu také tradice udržované místními obyvateli, ale i báje a pověsti zmiňované v literatuře. Toto rozdělení je potřeba brát pouze jako orientační, které nepokrývá celou škálu možností.

Z výše uvedených důvodů byly atraktivity týkající se nehmotného dědictví pro účely této analýzy rozděleny na kulturní akce, tradice a instituce. Kulturní akce byly z hlediska územního vlivu rozděleny na místní, regionální a nadregionální, vč. přeshraničních, a podle doby trvání na jednodenní a vícedenní. Dále byly akce rozděleny podle jejich zaměření na přírodní, folkloristické, náboženské a spolkové.

Kulturní akce

V zájmovém území se pořádají během roku různé typy akcí. Mezi nejvýznamnější, které se svým rozsahem významově řadí mezi republikové, vč. přeshraničního přesahu (Drachensticht), bezesporu patří Chodské slavnosti s návštěvností kolem 50 000 tisíc účastníků. Nabízí vícedenní program se širokým spektrem zaměření (folklor, náboženství, hudba, výstavnictví, aj) a zcela jistě ovlivňují i návštěvnost kulturních a přírodních atraktivit v širším okolí. V severní části území mají tento potenciál Husitské slavnosti v Tachově (návštěvnost cca 15 000 osob) či Mistrovství světa v koulení sudů v Chodové Plané (návštěvnost cca 7 000).

Mezi regionální akce, někdy i s přeshraničním přesahem, lze řadit zejména „poutě a slavnosti“, vycházející zejména z náboženských slavností (Svatoanenská pouť v Horšovském Týně či Zámecké slavnosti v Plané u Tachova). Jejich přeshraniční přesah je dán zejména „poutními procesími z Bavorska“ za účelem náboženských oslav. Z ČR tyto akce navštěvují osoby převážně z regionu Plzeňského, případně Karlovarského kraje.

Místní akce jsou pořádány z různých důvodů – náboženské, spolkové, sportovní, ale i zájmové pro využití většinou místních obyvatel. Mnohdy se však do těchto aktivit zapojují i chataři a chalupáři, tedy návštěvníci území, kteří se vyznačují vícedenním pobytem.

Vícedenní akce jsou většinou spojeny s polytematickým zaměřením – hudba, folklor, putovní výstavy apod. Tyto akce jsou navštěvovány jak místními, tak regionálními návštěvníky včetně

přeshraničních. Folklorní a hudební zaměření mají zejména koncerty a festivaly (dechové, folkové, jazzové, vážné, metalové aj.).

Jednodenní akce mají většinou monotematické zaměření a jsou spojeny se zaměřením pořadatelů – Výstup na Čerchov či Havran (turisté), přeshraniční běhy (Domažlice-Furth im Wald – sportovci), náboženské mše (mše na Čerchově), hasičské soutěže, rukodělné výstavy, charitativní akce, koncerty. Spolkové akce jsou pořádány jednak při výročích jednotlivých spolků, ale i pravidelně jako memoriály, zaměřené jsou dle činnosti spolků.

Mezi akce zaměřené na přírodu se řadí „Den Českého lesa“, přednášky o přírodních atraktivitách, pochody (otvírání a zavírání České studánky nebo pramene Radbuzy), komentované prohlídky území Českého lesa pořádané Správou CHKO Český les pro veřejnost (putování za opuštěnými mlýny nebo stavění a pálení milíře).

Tradice

Mezi doposud dodržované tradice patří „masopust“ – slavnost spojená s náboženskými tradicemi, dále „stavění máje“ nebo odemykání či zamykání studánek. V rámci bájí, pověstí či pohádek jsou některá místa spojena s lokálními jmény či postavami (viz Marie Korandová, Chodské báje a pověsti).

Mezi největší slavnosti masopustu patří ty v Postřekově na Domažlicku, které mají certifikát Plzeňského kraje v oblasti nehmotného kulturního dědictví. Návštěvnost této akce se blíží 5 000, vč. zahraničních, což potvrzuje významnou atraktivitu i pro turistiku a rekreaci. Přeshraniční přesah má i odemykání České studánky pod Čerchovem s návštěvou kolem 500 účastníků.

Instituce

Mezi instituce zabývajícími se většinou kulturněhistorickými tradicemi na mikroregionální patří zejména muzea a případně galerie. Nejvýznamnější z pohledu návštěvnosti jsou Muzeum Českého lesa v Tachově a Muzeum Chodska v Domažlicích. Roční návštěvnost se pohybuje v Tachově do 10 000 a v Domažlicích do 20 000 osob.

Mezi instituce, které mají ve svém obsahu přímo prezentaci území Českého lesa patří Dům přírody Českého lesa v Klenčí, který je tematicky zaměřen průřezově, a to na přírodní hodnoty, atraktivity kulturněhistorické, ale i osvětové. Jeho návštěvnost se pohybuje kolem 3000 osob ročně. Další muzea a galerie, případně domy tradic mají většinou lokální charakter a návštěvníci je využijí, pokud se v dané lokalitě nacházejí. V území existují ještě další expozice, které však nejsou rozsáhlé a jsou často provozovány pouze na objednávku a po dohodě.

Význam těchto institucí pro kulturněhistorické atraktivity spočívá především v prezentaci regionálních témat, která přispívají ke zvýšení atraktivity území obecně.

Shrnutí 3.1.2

- Řešené území vykazuje značnou rozmanitost kulturněhistorických atraktivit, které na základě jejich kulturněhistorického významu hrají v zájmovém území mimořádnou úlohu.
- Kulturněhistorické atraktivity jsou rozprostřené v celém zájmovém území.
- Kulturněhistorické atraktivity mají přímou návaznost na historický vývoj území, včetně zániku osídlení v těsně příhraničních oblastech.
- Fenomén zaniklých sídel a průmyslových výroby vykazuje značný potenciál pro rozvoj turistiky a rekreace na celém území Českého lesa včetně přeshraničních souvislostí.
- U některých zaniklých sídel a výroby hrozí nebezpečí nevratných ztrát z důvodu nedostatečné ochrany.

- Nehmotné dědictví je přímo vázáno na aktivitu institucí a osob žijících v území s nejsnazší interpretací a identifikací s tímto dědictvím.

3.2 Vybavenost a služby pro turistiku a rekreaci

Analýza vybavenosti pro turistiku a rekreaci byla provedena na základě dostupných dat poskytovatelů jednotlivých služeb. Přihlédnuto bylo rovněž k výsledkům průzkumů návštěvníků (viz následující podkapitola). Analýza se soustředí zejména na možnosti ubytování, stravování, možnosti využití času, možnosti získávání informací o území a cesty a trasy pro turistiku a rekreaci.

Základním východiskem pro hodnocení infrastrukturní vybavenosti turistiky a rekreace byla hypotéza ověřená terénními průzkumy, že primární cílovou skupinou návštěvníků jsou individuální návštěvníci. Hromadná, resp. skupinová rekreace se soustřeďuje do míst s významnou kulturněhistorickou atraktivitou (např. zámek Horšovský Týn nebo Světce v Tachově) nebo do míst určených k hromadné rekreaci (autocampy – Kdyně Hájovna cca 3000 osob ročně, Sycherák cca 5500 osob ročně, Babylon cca 7000 osob ročně). Může také souviset s některými významnými akcemi (nap. Chodské slavnosti, svatá mše na Čerchově).

Vybavenost pro turistiku a rekreaci byla hodnocena zejména z pohledu nabídky ubytování a stravování pro cílové skupiny. Doplnkově byly řešeny i chatové oblasti.

Jako další doplňková infrastruktura byla hodnocena možnost získání informací (informační turistická centra), možnosti sportování či relaxace (sportoviště, koupání) a věc na pomezí infrastruktury a turistického cíle, tedy rozhledny. Poslední, třetí podkapitola se věnuje cestám a trasám pro turistiku. Nejvýznamnější vybavenost a služby pro turistiku a rekreaci shrnuje mapa 9 v příloze.

Zpracovatel si je vědom, že předložená analýza rekreace a turismu je do určité míry ovlivněna současnou socioekonomickou situací. I v užším zájmovém území se nacházejí velké průmyslové zóny a velké množství pracovníků, kteří do značné míry odčerpávají ubytovací kapacity v neprospěch turistiky a rekreace. Obtížná situace je rovněž v segmentu stravovacích služeb, kde aktuálně chybí personál. Nicméně s ohledem na dlouhodobější časový horizont této koncepce se zpracovatel snažil popsat vybavenost a služby pro turistiku a rekreaci jako celek bez ohledu na aktuální využití.

3.2.1 Ubytovací a stravovací služby

Ubytovací kapacity jsou pro návštěvníky poskytovány většinou v penzionech či jiných ubytovacích zařízeních s kapacitou do 20 lůžek. Větší zařízení s výjimkou Rekreačního zařízení Rybník (cca 9 000 nocolůžek ročně) a již zmíněných autocampů Sycherák, Babylon, Karolína, případně rekreačních zařízení ROSA Pivoň, jsou v současné době většinou využívána jako ubytovací zařízení pro pracovníky v průmyslových zónách, zejména v severní části území. V průběhu analytických prací se takto ubytování změnilo např. na Výhledech či na Babyloně (hotel Praha).

Ubytování je poskytováno většinou ve standardu 2-3 hvězdičkových zařízení. Zařízení si návštěvníci vybírají s ohledem na své aktivity v území. Vzhledem k tomu, že převážná většina příchozích se do území dopravuje individuální automobilovou dopravou, tak dostupnost těchto zařízení veřejnou dopravou nehraje velkou roli. Velmi oblíbeným typem jsou autocampy a penzióny rodinného typu. Penzióny tvoří navíc nejpodstatnější část ubytovacích kapacit. Síť ubytovacích kapacit je hustší v jižní a střední části. V severní části je tato infrastruktura slabší.

Možnosti stravování jsou často spojeny s ubytováním, a proto je situace v rámci území obdobná. Jižní část je více satureována oproti severu.

Z důvodu chybějící datové základny a kapacitních možností zpracovatele však nebylo možné zmapovat veškeré možnosti stravování v rámci celého území, a tak je možné že se v území nacházejí další, zejména sezónní či víkendové možnosti „imbis stravování“. Příkladem může být takováto provozovna na Čerchově, která není v kartogramu zanesena.

Z výsledků prováděných průzkumů mezi návštěvníky vyplynulo, že tito vědí, že situace v tomto segmentu služeb není v Českém lese zcela příznivá, a proto při výletech zejména do vnitřních částí území preferují vlastní způsoby stravování. Možnosti celodenního stravování jsou soustředěny převážně do větších sídel a nezřídka jsou navázány na hotelovou síť která se v území vyskytuje. Další formy stravování jsou poskytovány v autocampech, a to buď formou stánkového prodeje, případně možností vlastní přípravy jídel. Doplnkově tvoří systém síť místních obchodů, která s výjimkou vietnamských provozovatelů, je dostupná pouze v pracovní dny a po omezenou dobu. Celkově je možno shrnout, že rozvoj turistiky a rekreace je v některých částech Českého lesa v současnosti omezován dostupností ubytování a stravování.

Doplnkově byly do hodnocení ubytovacích služeb zařazeny i chaty a chalupy, protože poskytují možnost ubytování bez ohledu na status ubytovaného (návštěvník, místní obyvatel). Pro účely analýzy byly využity i data z katastru nemovitostí pro objekty označené E. V těchto objektech se vyskytují jednak místní obyvatelé, kteří tyto nemovitosti využívají jako tzv. druhé bydlení, zejména pak v letní sezóně, tak i lidé bydlící mimo území Českého lesa, kteří je využívají jako rekreační chaty a chalupy. V tomto případě se jedná o „typické rekreaty“. Poslední skupinou jsou zahrádkářské kolonie s nemovitostmi soustředěné zpravidla kolem větších měst (Tachov, Domažlice).

Rozložení objektů s evidenčními čísly v zájmovém území dokládá mapa 10 v příloze. Z mapy je patrné, že většina rekreačních objektů tohoto typu je situována do území mimo CHKO s mírnou převahou v jižní části.

Shrnutí 3.2.1.

- Vyšší podíl ubytovacích kapacit pro turistiku a rekreaci je zastoupen v jižní části území, zejména na Domažlicku.
- V částech území s nižší návštěvností hrozí zánik nabídky služeb pro cestovní ruch z ekonomických důvodů.
- Z pohledu typů ubytování jsou nejčastější formou zastoupeny penziony v kategoriích 2 a 3 – Závist, Nová Ves, Svobodka.
- Ubytovací zařízení s nejvyšší kapacitou jsou campy a rekreační zařízení, zde jsou ubytováni vícedenní návštěvníci – Babylon, Sycherák, Hájovna.
- Chaty a chalupy využívají osoby se vztahem k území, nejčastěji senioři a jejich rodiny, částečně i jako druhé bydlení, zejména v letní sezóně.
- Nabídka stravovacích služeb je navázána na ubytování nebo větší sídla, typicky se jedná o restaurační provozy spojené s ubytováním, ve větších sídlech se jedná o restaurace.
- V oblasti CHKO je vybavenost z pohledu ubytování a stravování nerozvinutá.

3.2.2 Doplnková vybavenost a služby

Z pohledu vybavenosti a možností využití trávení času v území byly hodnoceny zejména možnosti koupání, neboť větší část návštěvníků využívá území v letní sezóně. I když oficiální možnosti koupání jsou jen na koupalištích s provozním řádem, do hodnocení byly zahrnuty také další známá zařízení, která jsou pro koupání využívána (např. požární nádrže), bez

ohledu na oficiální status. V území existuje také značné množství vodních ploch, která nejsou ke koupání určena, ale přesto jsou pro tento účel využívána (rybníky v okolí Boru, Tisové, aj).

V území se nacházejí jen tři kryté bazény (Domažlice, Přimda, Tachov), které jsou spojené se sportovními areály.

Další sportoviště byla brána jen jako doplňkový údaj, neboť jsou opět situovány zejména ve větších sídlech a slouží primárně pro místní obyvatele. Některá menší sportoviště jsou součástí areálů autocampů či penzionů a možnosti jejich využití jsou limitovány výběrem a množstvím zapůjčovaných sportovních náradí a náčiní.

Informace o území návštěvníci získávají na webech, sociálních sítích a tištěných materiálech, případně v doporučeních svých známých. Přímo v území jsou tak podstatnou službou informační centra jednotlivých měst, obcí či institucí. Ty jsou častým místem, kam návštěvník zavítá jako první při plánování výletu. O tom, že jsou tato centra využívána svědčí počty návštěv (rok 2017 – Domažlice 58 700, Poběžovice 4000, Holýšov 3000, Přimda 4500, atd). Informace poskytují také muzea a galerie, včetně Domu přírody Českého lesa v Klenčí (cca 1500 osob bez škol).

Turistická informační centra (TIC) jsou situována do velkých a středních měst (např. Domažlice, Tachov, Přimda, Bělá, Horšovský Týn a další). TIC jsou schopny návštěvníkům poskytnout komplexní informace o možnostech turistiky a rekreace v území. Pořádají také speciální akce zaměřené na návštěvníky území (např. Domažlicko s mobilem v kapse s počtem návštěv cca 300 osob). Některá také vydávají vlastní propagační a informační materiály k území Českého lesa, včetně publikací.

Nedílnou součástí návštěvnické infrastruktury v území jsou rozhledny. Tyto jsou oblíbenými návštěvnickými cíli. Dvě zásadní, Čerchov a Havran, byly vybrány také jako dominanty v území, protože generují vysoký počet návštěvníků a poskytují možnost výhledu skoro na celou oblast Českého lesa.

Shrnutí 3.2.2

- Základní zdroj informací přímo v území zajišťují zejména informační centra obcí – Domažlice, Poběžovice, Bělá, Přimda, Tachov, Planá
- V jižní části území jsou návštěvníci motivováni k poznávání a návštěvám míst formou her – Domažlicko s mobilem v kapse
- Oblíbenou destinací jsou rozhledny a vyhlídková místa, které jsou nejvíce navštěvovanými lokalitami – Čerchov, Havran, vyhlídková místa na Domažlicku
- Letní sezóna se soustřeďuje na koupání a cyklistiku – Babylon, Sycherák, Eurovelo, nadregionální i regionální cyklotrasy, zimní na běžecké sporty – Čerchov, Zlatý potok
- Sportoviště se nejčastěji vyskytují ve větších sídlech – spojení koupání a dalšího sportovního využití – sportovní centrum Tachov.

3.2.3 Cesty a trasy pro turistiku

Východiskem pro analýzu cest a tras pro turistiku a rekreaci bylo stanovení pohybových aktivit s rozdělením na pěší turistiku a cykloturistiku z hlediska pohybu a z hlediska využití na sportovní, naučné a hipostezky. Data byla získána z podkladů KČT o značených turistických stezkách a z Plzeňského kraje pro cyklostezky, naučné stezky a hipostezky (viz kartogram).

Ze sportovních stezek byly hodnoceny pouze zimní běžecké trasy v lokalitě Čerchov, Silberhütte – Zlatý potok, a to z důvodu jejich značení a strojové údržby. Ostatní místní lyžařské trasy nebyly do hodnocení zahrnuty. Pro ostatní sportovní aktivity (běh, nordic walking

apod.) jsou dosud v Českém lese využívány buď cyklo nebo pěší trasy či jiné stezky a cesty. Orientačně jsou tyto aktivity znázorněny s využitím webové aplikace STRAVA.com.

Území je kromě některých severních částí pokryto dostatečnou sítí turistických cest a tras. Nadregionální cyklotrasy vedou napříč celým územím ve směru sever – jih. Patří mezi ně Eurovelo č. 13, cyklotrasy čísel 36,37 s napojením na mezinárodní trasu Mnichov – Plzeň – Praha č.3. Tyto nadregionální trasy jsou v dalších částech území propojeny regionálními cyklostezkami ve všech částech sever, střed i jih. Zároveň prochází významnými sídly (např. Tachov, Bělá nad Radbuzou, Domažlice apod.). Cyklotrasy se tak výrazně podílí na dostupnosti významných turistických cílů.

Naučné stezky jsou většinou vztaženy k atraktivitám přírodního typu, k zaniklým sídlům, případně k lokálním zajímavostem. Síť naučných stezek je převážně situována do území CHKO, částečně s výjimkou v jižní části řešeného území. Naučné stezky v zájmovém území Českého lesa většinou nemají jednotící design ani formát značení a poskytování informací z důvodu velkého počtu zřizovatelů a relativně dlouhého období jejich vytváření.

Hipostezky nejsou v území příliš rozšířené. Lze předpokládat, že hipoaktivity jsou provozovány na stávajících cestách a trasách, případně na volných prostranstvích.

Stav sítě cest se odvíjí od terénu, v kterém jsou vedeny (louka, les, zástavba). U nově budovaných cest a stezek (včetně cest LČR) jde většinou o zpevněný dobře udržovaný povrch. Mnohé cyklostezky využívají dříve zbudovanou síť cest pro vojenské účely, která již mnohdy vykazuje znaky poškození ať již používáním techniky nebo nedostatečnou údržbou.

Pro zpracovatele bylo hlavním úkolem analyzovat stav cest a tras pro turistiku a rekreaci s ohledem na dostupnost atraktivit. Analýza potvrdila výstupy z dotazníkových šetření, že v rámci severní části je síť stezek a cest oproti jižní části méně rozsáhlá. Doplnění sítě se předpokládá zejména v případě naučných stezek, které jsou koncipovány vždy ve vztahu ke konkrétní atraktivitě nebo jejich souboru.

Shrnutí 3.2.3

- Síť pěších a cyklotras je vcelku rovnoměrná v celém území s mírnou převahou v jižní části.
- Dálkové trasy jsou vzájemně propojeny navazujícími lokálními trasami, včetně propojení na německou stranu.
- Značení pěších i cyklotras je na velmi dobré úrovni, ovšem chybí návaznost při překročení hranice – rozdílný způsob značení.
- Naučné trasy jsou tematicky směřovány na přírodní hodnoty a zaniklá sídla či výroby – NS Capartické louky, Vodní svět, Historie sklářství, design značení a informačních tabulí se liší dle zřizovatele stezky.
- Zimní trasy jsou soustředěny převážně do lokalit Čerchov – Capartice a Zlatý Potok – Silberhütte, které jsou strojově udržované a jsou provázány s bavorskou stranou.

3.3 Návštěvnost území

Pro vytvoření přesného obrazu návštěvnosti Českého lesa bylo zapotřebí využít různých zdrojů dat a jejich výsledky bylo nutné interpretovat v souladu. V Českém lese najdeme mnoho významných přírodních i kulturních památek, o jejichž návštěvnosti nelze podat relevantní informace. Cílem však nebylo získat pouze statistická data o návštěvnosti vybraných lokalit či památek, ale také pochopit motivaci a očekávání návštěvníků, jejich názor na stav infrastruktury cestovního ruchu, na úroveň ubytovacích a stravovacích kapacit apod.

Při tvorbě analytických podkladů je vždy stěžejní část práce s daty. Jak již bylo zmíněno výše,

jak při přípravě projektu, tak při samotné realizaci, se objevila řada otázek, na které nebylo možné pomocí běžně dostupných zdrojů dat najít odpovědi. Řada informací zcela chyběla. Mezi tyto dostupné zdroje patří mimo jiné i statistická šetření některých informačních center nebo diplomové práce studentů věnující se cestovnímu ruchu v Českém lese. Nicméně po shromáždění všech dostupných dat bylo zřejmé, že zdroje nejsou dostačující k tomu, aby bylo možné sestavit relevantní obraz návštěvnosti Českého lesa. Velkou komplikací byla především zastaralost dat.

Řešením této situace bylo doplnění stávajících informací (základní sociodemografické charakteristiky, data o dopravních spojích, data o návštěvnosti vybraných turisticky oblíbených lokalit, např. rozhledna na Čerchově, Dům přírody Českého lesa v Klenčí pod Čerchovem, zřícenina na Přimdě apod.) o výsledky dotazníkového šetření, které proběhlo během letní sezóny 2018. Tímto způsobem se podařilo získat základní data vypovídající především o motivaci a názorech návštěvníků Českého lesa a přesnější obraz toho, kdo tedy Český les navštěvuje. Výsledky napomohou identifikovat potenciál Českého lesa v budoucím rozvoji cestovního ruchu. Dalšími zdroji byly automatický sběr dat pomocí sčítacích zařízení a mobilní operátoři (více v kapitole 2.4. a 2.5.).

Všechny tyto informace bylo samozřejmě důležité posuzovat v kontextu ostatních průzkumů návštěvnosti v turisticky atraktivních lokalitách, resp. správně interpretovat výsledky vzhledem k velikosti a významu lokality.

3.3.1 Dotazníkové šetření

Cílem průzkumu (dotazníkového šetření) bylo získat primární data, tedy přímo „v terénu“, od respondentů. Existuje celá řada metod, jak získat informace od veřejnosti, které jsou zapotřebí pro ověření dosavadních informací, ke sběru nových údajů či k potvrzení domněnek, které jsou klíčové v daném projektu.

Nejvhodnější variantou byl tomto případě zvolen **řízený rozhovor**, tedy metoda kvantitativního výzkumu, který sice vyžaduje větší soubory dat či respondentů, ale výsledky jsou více reprezentativní, méně závislé na názorech a schopnostech respondentů. Lze je také pak lépe ověřit. Standardizovaný rozhovor, který byl využit v tomto šetření, je metoda typická pro kvantitativní výzkum. V rozhovoru byly použity všechny typy otázek, tedy uzavřené, polouzavřené i otevřené.

Otázky byly koncipovány tak, aby rozhovor netrval déle než 20 minut. Vzhledem k výskytu otevřených otázek, kde je aktivita a ochota odpovídat individuální, se tak doba trvání každého rozhovoru lišila.

Před samotným zahájením rozhovorů bylo nutné objasnit několik bodů v realizaci rozhovorů. Klíčovým bodem byl výběr dotazujících, tedy osob, které povedou řízené rozhovory. Vzhledem k předpokládanému množství dotazníků (cca 500 dotazníků) byla zvolena spolupráce s Akademií hotelnictví a cestovního ruchu v Plzni a jejími studenty. Pro prezentaci a seznámení studentů s otázkami, způsob jednání s respondenty a samotné dotazování, organizační pokyny a další informace byl vytvořen metodický návod pro řízené rozhovory. Studenti byli s tímto materiálem seznámeni na informativní schůzce, kde jim byl představen základní plán průběhu dotazování a jejich povinnosti spojené s výkonem funkce tazatele. Byly jim předány veškeré materiály potřebné k úspěšnému provedení dotazníkového šetření.

Pro terénní průzkum byly vybrány tři termíny, resp. tři pětidenní šetření ve vybraných lokalitách, v červnu, červenci a srpnu 2018 (od 20.6.2018 do 25.8.2018).

Šetření prováděli studenti vždy ve dvojici na následujících místech:

- Čerchov (vrchol)
- Havran (rozhledna)
- Babylon (rekreační středisko)
- Vrch Hrádek nad obcí Újezd – restaurace Chodská chalupa
- Rybník (restaurace a penzion)
- Klenčí pod Čerchovem (Dům přírody Českého lesa)
- Přimda (informační centrum)
- Výhledy (hotel v Klenčí pod Čerchovem)
- Den Českého lesa (akce pořádaná dne 25.8.2018 v Křížové Huti u obce Nemanice)

Celkem se podařilo během těchto šetření získat informace od 201 respondentů (z toho 6,5% německé národnosti). Dotazník měl celkem 14 otázek a část, která zjišťovala základní sociodemografické charakteristiky respondentů (status, věk, místo bydliště). Pro tento typ dotazování byly zvoleny všechny typy otázek, tedy otevřené, uzavřené, nebo polouzavřené. Otevřené otázky nenabízejí respondentovi žádnou variantu odpovědi, hodí se pro získávání stanoviska. V tomto případě bylo cílem získat názor respondentů, např. jejich návrhy na zlepšení situace v oblasti cestovního ruchu v Českém lese. Polouzavřené otázky nabízejí předem dané odpovědi, a kromě toho ještě možnost odpovědi vlastní. Převahu v dotazníku měly ovšem otázky uzavřené, kde se nabízí všechny možnosti, které se navzájem vylučují.

Pro potřeby projektu je motivace návštěvníků klíčovým ukazatelem a při usměrnění dynamiky vývoje cestovního ruchu bude hrát významnou roli. Při tvorbě návrhů na podporu rozvoje cestovního ruchu v oblasti Českého lesa je velmi důležité správně vymezit cílové skupiny, které by měly výsledné „produkty“ využívat. Důvody, proč jednotlivé cílové skupiny vyhledávají oblast Českého lesa, se v některých případech samozřejmě shodují, ale jinak lze najít u každé skupiny specifický (charakteristický) motiv.

Vymezení cílových skupin projektu (z hlediska **motivace**):

a) turisté (vč. přeshraničních) - aktivní odpočinek, poznávání, zážitky

- cykloturistika
- pěší turistika
- ostatní (hippoturistika, běžecké lyžování atd.)

b) školy (organizované skupiny) - naučné programy, vzdělávání, ozdravné pobyty

c) místní obyvatelé, vč. druhého bydlení (chataři, chalupáři) – zachovalé přírodní prostředí

d) rodiny s dětmi – společný čas, poznávání, zábava

e) aktivní senioři (organizované skupiny, např. v rámci Univerzity třetího věku) - aktivní odpočinek, regenerace, setkávání, poznávání

f) zájmové skupiny (přírodověda, vojenská historie, geocaching, atd.) – aktivní odpočinek, hobby

Cílem projektu bylo také ověření nebo vyvrácení hypotéz (výchozích předpokladů), které byly naformulovány před zahájením samotného šetření. Při tvorbě hypotéz byla uvažována celá řada témat s vazbou na cestovní ruch, nejdůležitější však byla vazba na cílové skupiny projektu. Cílem tedy bylo i ověřit, zda tyto skupiny dotčené realizovaným projektem, skutečně pokrývají skladbu návštěvníků oblasti, zda případně vymezené cílové skupiny nemodifikovat. Výsledkem je vytvoření profilu typického návštěvníka Českého lesa, resp. skupin návštěvníků.

Pokud si projekt klade za cíl najít využití pro své návrhy na opatření vhodná pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti, je nutné oslovit vybrané cílové skupiny a zaujmout či vyvolat potřebu po těchto opatřeních. K tomu je vhodné znát vnitřní motivaci návštěvníků, jejich názor na témata spojená s cestovním ruchem, a především jejich spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit.

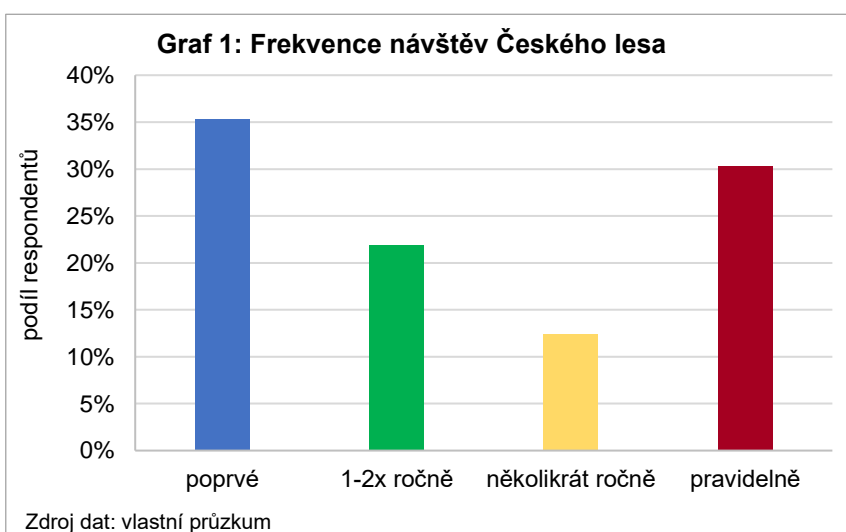
Mezi výchozí předpoklady, tedy **hypotézy**, patří následující:

- Nejpočetnější cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi, následují skupiny přátel, popř. manželské páry.
- Nejvíce turistů pochází z Plzeňského kraje, tj. přibližně 80 %.
- Většina návštěvníků přijíždí do oblasti opakovaně.
- Hlavní sezónu představují letní prázdninové měsíce, v zimním období navštěvují oblast hlavně příznivci běžeckého lyžování, jaro a podzim jsou turisticky neatraktivní.
- Většina návštěvníků přijíždí do oblasti automobilem, po oblasti se také pohybuje automobilem, ev. využívá služby cyklobusu.
- Nejoblíbenější formou trávení volného času je pěší turistika a cykloturistika.
- Návštěvníci preferují krátkodobé pobyty, zejména víkendové.
- Oblíbenou formou ubytování jsou rodinné penziony nabízející polopenzi.
- Český les lze rozdělit z pohledu atraktivity a návštěvnosti na tři základní části – severní (severní hranice CHKO až Rozvadov), střední (Rozvadov až Rybník) a jižní (Rybník až jižní hranice CHKO). Nejnavštěvovanější částí je jižní, nejméně střední.
- Při plánování návštěvy Českého lesa využívají návštěvníci jako zdroj informací především webové stránky.
- Spokojenost s nabídkou služeb v cestovním ruchu v oblasti se bude pohybovat okolo 60 %.

Některé otázky ve strukturovaném rozhovoru se vztahují k vícero hypotézám, některé rozvíjejí danou hypotézu detailněji, tj. počet hypotéz neodpovídá počtu otázek.

Frekvence návštěv Českého lesa

Třetina návštěvníků přijíždí do oblasti poprvé (viz graf 1) a téměř všichni dotázaní uvažují o návratu. Důvodem je nejčastěji krásná příroda, klid, málo turistů a dobré vyhlídky. Další třetina návštěvníků do oblasti jezdí pravidelně (opakovaně), jednak za rekreací a také v rámci chataření a chalupaření. Český les tedy dokáže návštěvníky zaujmout natolik, že se sem rádi vracejí. V dalších otázkách bude detailněji rozebrána jejich motivace

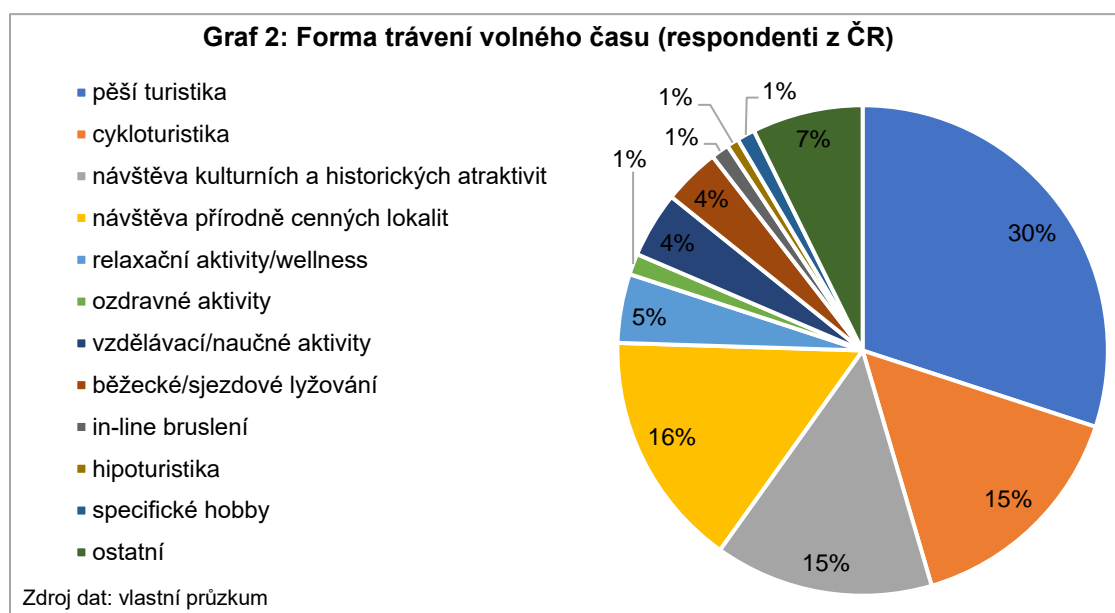

a také faktory, které naopak ohrožují opakované návštěvy. Většina návštěvníků do Českého lesa přijíždí neorganizovaně (tedy bez účasti cestovní kanceláře, školy, zdravotnického zařízení atd.). Zbytek respondentů (tedy 13 %) se zúčastnil buď dětského tábora, školního pobytu nebo zaměstnanecké akce.

Forma trávení volného času v Českém lese

Základním předpokladem u formy volnočasových aktivit byla preference pěší turistiky a cykloturistiky. V případě prvně zmíněné aktivity se tento předpoklad potvrdil (viz graf 2). Cykloturistika se však, v porovnání s dalšími formami trávení volného času, nestala výrazně preferovanou aktivitou. Oblíbený způsob trávení volného času představují pro respondenty návštěvy kulturních a historických atraktivit a přírodně cenných lokalit.

Ostatní aktivity stojí spíše na okraji zájmu, je však nutné vzít v úvahu samotnou nabídku služeb v oblasti cestovního ruchu. U relaxačních a wellness pobytů bude hrát roli i zdejší nedostatečně vyvinutá síť zařízení nabízejících tyto služby. Průzkum také ukázal na slabý zájem o běžecké lyžování. Opět je nutné brát v úvahu chybějící jednotný zdroj informací o aktuálním stavu sněhových podmínek v oblasti, úpravě běžeckých stop, možnostech stravování atd.

Většina respondentů kombinuje při pobytu v Českém lese více aktivit. Pokud tomu tak není, jedná se pak především o pěší turistiku. Mezi kombinacemi jednoznačně dominuje pěší turistika ve spojení s návštěvou kulturních a historických atraktivit a návštěvou přírodně cenných lokalit. Je zajímavé, že v případě německých turistů se oblíbenost jednotlivých aktivit liší. Výsledky totiž více odpovídají původnímu celkovému předpokladu o rozložení volnočasových aktivit. Němečtí návštěvníci preferují pěší turistiku a také cykloturistiku (39 % a 25 %). Zároveň běžecké lyžování je za hranicemi častější aktivitou (11 % vůči 4 % v ČR).

V rámci průzkumu se také ukázalo, že služba cyklobusu je využívána velmi ojediněle (pravidelně 4 %, ojediněle 17 %) a slouží spíše jako náhrada linkové autobusové dopravy. Možnost využití této služby tedy nepředstavuje výhodu při přepravě do Českého lesa, spíše naopak. Respondenti často zmiňovali dlouhý čas jízdy, nemožnost ověření kapacity volných míst pro kola, nevhodné časy odjezdů/příjezdů, nedostatečné množství nástupních míst. Někteří o této službě vůbec nevěděli.

Doprava v Českém lese

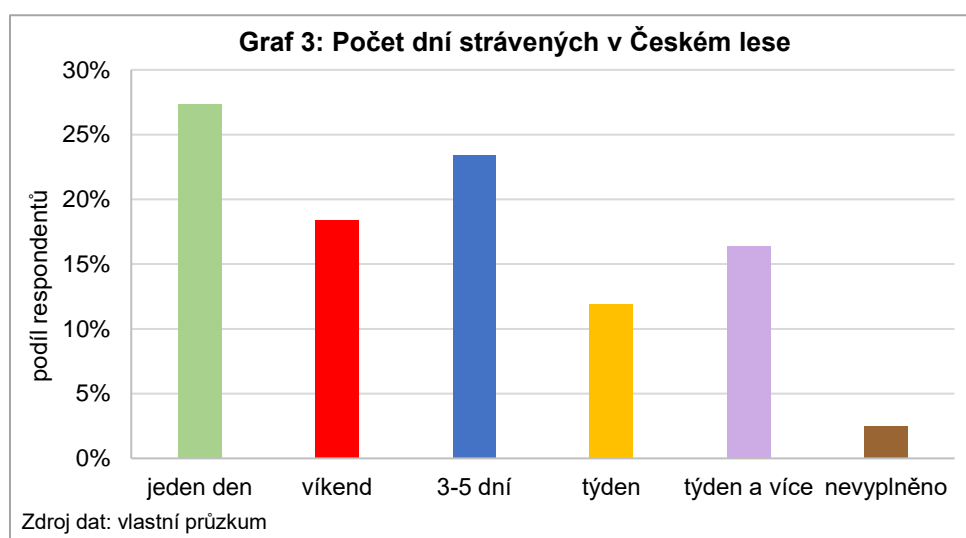
Dalším významným tématem je doprava v rámci oblasti Českého lesa, ale také způsob přepravy do Českého lesa. Dle předpokladu 75 % všech respondentů přijíždí do oblasti automobilem. K dopravě mezi samotnými lokalitami využívají automobil v polovině případů. Větší uplatnění zde nachází jízdní kolo (22 %), ale také vlak (13 %) nebo autobus (14 %).

Nicméně automobilová doprava stále představuje stěžejní způsob dopravy. Situace využití služby cyklobusu tomu také napovídá.

Kdybychom uvažovali nad kompletním obrazem pohybu návštěvníků po Českém lese, převládá model příjezdu automobilem a jeho využívání při přepravě po Českém lese (39 %). Druhým nejčastějším způsobem je také příjezd automobilem, ovšem k přepravě po oblasti je kombinováno více prostředků, tedy např. jízdní kolo nebo veřejná doprava (26 %). Z tohoto pohledu je tedy zřejmé, že tito návštěvníci jsou limitováni možnostmi parkování v CHKO a dostupností některých turistických cílů pouze pěšky.

Délka pobytu, ubytování a stravování v Českém lese

Při návštěvě Českého lesa třetina všech turistů zůstává pouze jeden den (viz graf 3). Další oblíbenou variantou jsou prodloužené víkendy, tedy 3-5 dní (23 %). Návštěvníci tedy preferují spíše krátkodobé pobyty. Šetření ukázalo, že pouze 11 % dotázaných se v oblasti zdržuje déle než týden. Jedná se především o dětské tábory a seniory.

V případě jednodenních pobytů bylo zjištěno, že nástupní místa respondentů leží dle předpokladu většinou uvnitř CHKO. Překvapením byl spíše nepoměr mezi severní a jižní částí oblasti, kdy zcela jasně převládá preference jižní části (viz mapa 11 v příloze).

Dominanci jižní části v oblasti návštěvnosti potvrzuje také rozmístění ubytovacích kapacit, z čehož vychází i rozložení lokalit, ve kterých respondenti přenocovali (viz mapa 12 v příloze). Zcela převládá oblast Klenčí pod Čerchovem, Domažlic a Babylonu. Problematika ubytovacích kapacit byla jedním z témat, o kterém se respondenti vyjadřovali jako o velmi komplikovaném. I když v celkovém hodnocení těchto služeb byly přibližně 75 % všech respondentů spokojeni, zmiňovali problémy, s jakými se během pobytu potýkali.

Za problematický považovali především stav poskytovaných služeb, ale také nedostatečnou nabídku kapacit. Také zmiňovali nedostatečnou pestrost ve formě ubytování (hotely, penziony, ubytování v soukromí, Airbnb atd.). Preferovaným typem je jednoznačně rodinný penzion, apartmán či chaty a chalupy. Vysoký podíl respondentů také uvádí kemp nebo tábořiště. Jedná se o návštěvníky z dětských táborů, skautských oddílů, školních výletů, resp. ze spolků či organizací, které se zaměřují na mládež (tzv. juniorskou turistiku).

Ve stejné situaci jako ubytovací kapacity se nacházejí i kapacity stravovací. Návštěvníci jsou nespokojeni s jejich rozmístěním, kvalitou nabízených služeb a dalšími parametry (např. otevírací dobou, ochotou obsluhy atd.). Není tedy překvapením, že téměř polovina respondentů preferuje vlastní stravování.

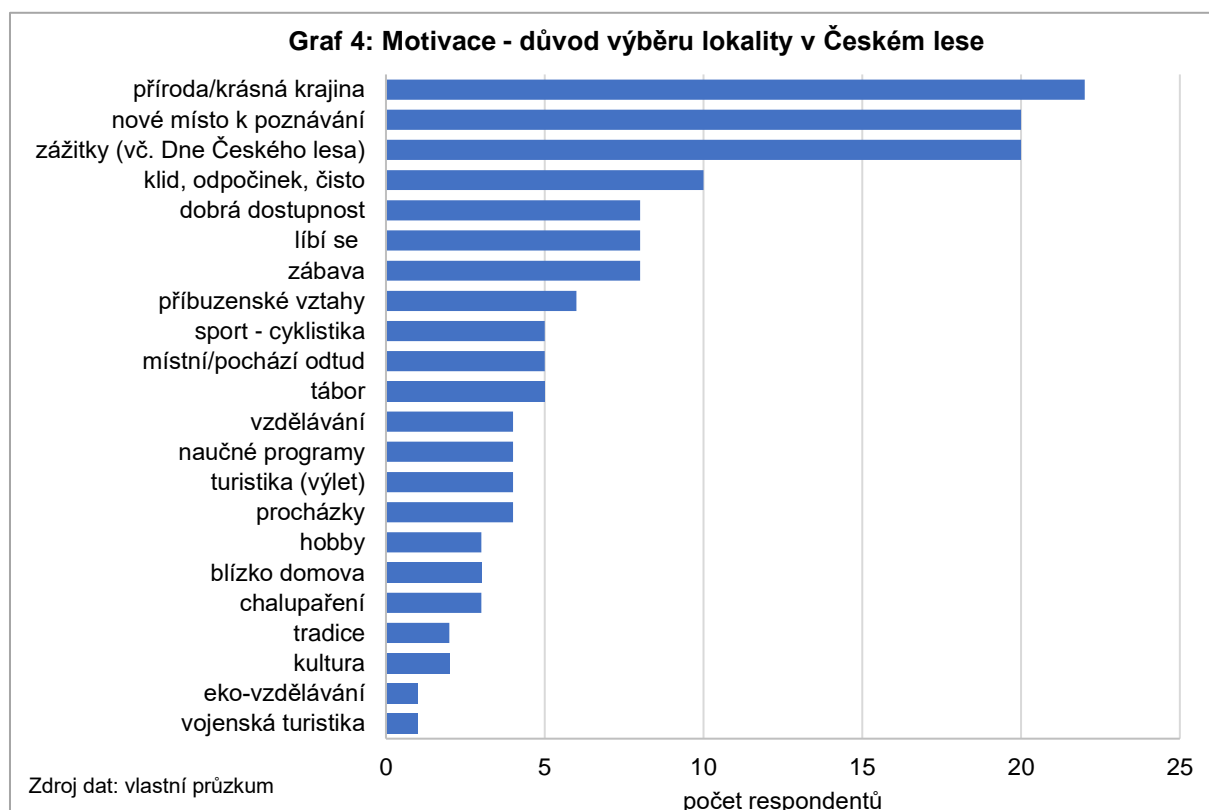
Velkým problémem Českého lesa jsou především lidské zdroje. Provozovny ubytovacích a stravovacích služeb jsou dlouhodobě pod tlakem nedostatku pracovních sil, potýkají se se vysokou fluktuací zaměstnanců a dalšími návaznými problémy. Současná situace na trhu práce a poloha v blízkosti státní hranice snižuje atraktivitu těchto pracovních pozic.

Dalším hodnotícím parametrem byla vybavenost lokality, tedy jaké služby (autobusová nebo vlaková zastávka, samoobsluha, půjčovna, informační centrum atd.) dané místo v rámci cestovního ruchu nabízí. V tomto případě byla více než polovina respondentů spokojena, často ovšem zmiňovali osamocенost lokality, špatnou dopravní dostupnost bez automobilu, nutnost modernizace služeb, nevyřešené nakládání s odpady atd.

Atraktivita lokalit Českého lesa

Při průzkumu atraktivity lokalit z pohledu návštěvníka bylo uvedeno téměř 60 míst nebo objektů různého charakteru. Respondenti uváděli lokality, které mají v plánu navštívit a jaká byla jejich motivace při výběru oblasti Českého lesa. Z mapy 13 v příloze je zřejmé, že preferované lokality se shlukují do dvou oblastí. Jednou z nich je severní část CHKO, kde je jasnou dominantou rozhledna Havran a naučné stezky v okolí Lesné. Druhou a nepoměrně oblíbenější, je jižní část. V rámci CHKO se jedná o oblast mezi Pleší a Čerchovem, v rámci užšího zájmového území až k městu Kdyně. Jedná se o kombinaci přírodních a kulturněhistorických lokalit. Zcela jedinečný je vrchol Čerchov. Jeho návštěvnost se od ostatních lokalit odlišuje v řádech tisíců návštěvníků.

Při výběru lokalit hraje u návštěvníků roli i dopravní dostupnost, zejména však atraktivita samotného místa. Konkrétně se jedná o možnost výhledu (jasná preference rozhleden), pozorování přírody/krajiny (naučné stezky), poznávání v klidném prostředí. Většina respondentů má oblast Českého lesa spojenou s pojmem aktivní odpočinek. Vybrali si Český les z důvodu představy o této oblasti jako o klidné lokalitě, se zachovalou přírodou bez náporu turistů a cyklistů, s množstvím pěkných výhledů a možností získávání zážitků v pomalém, klidném tempu (viz graf 4). Většina návštěvníků vnímá oblast jako protiklad k NP Šumava.

Otázkou je, zda oblast dokáže nabídnout návštěvníkům kromě přírodního a kulturněhistorického dědictví také potřebnou dávku zážitků a aktivit, které by „udrželi“ návštěvníka v oblasti po delší dobu. Při pohledu na stav ubytovacích a stravovacích kapacit a zejména doplňkových turistické infrastruktury je tato problematika velkým otazníkem. Základním předpokladem pro oživení turistického ruchu jsou zejména opakované návštěvy. A ty se váží zejména k nabídce doplňkových aktivit a služeb.

Němečtí turisté jednoznačně preferují pouze významné a velmi atraktivní lokality, a to Čerchov, Domažlice a Havran. Tento výběr poukazuje zejména na nedostatečný marketing a propagaci dalších, neméně atraktivních lokalit.

Informační zdroje

Velmi důležitou součástí řízeného rozhovoru byla otázka, z jakých informačních zdrojů respondenti při výběru Českého lesa čerpali. Vedle předpokládaného zdroje, webových stránek, byl dominantní zdroj přátel a známých, kteří danou oblast doporučili. Toto je velmi důležitá součást propagace, kterou ovšem lze ovlivnit velmi obtížně. Doporučení jsou zcela subjektivní, dle preference každého návštěvníka. Nicméně nabídkou kvalitních služeb lze dosáhnout pozitivního efektu i v této oblasti. Doporučení od přátel mohou mít při rozhodování o výběru dovolenkové lokality velký vliv.

V případě webových stránek byl dominantně využíván server mapy.cz. Respondenti uváděli, že sami aktivně vyhledávali turistické cíle, stejně jako v případě druhého nejvyužívanějšího zdroje google.com. Nenechali se tedy ovlivnit reklamními materiály, ale sami aktivně vyhledávali atraktivní turistické lokality.

Průvodce po vybraných lokalitách a motivace návštěvy hůře dostupné lokality

V řízeném rozhovoru byla respondentům nabídnuta možnost služby průvodce, který by návštěvníkům představil nové lokality zajímavé z přírodního, kulturního nebo historického hlediska, ale zároveň nejsou příliš známé. V případě českých respondentů by měla o takovou službu zájem pouze třetina dotázaných. Rádi by se o lokalitě dozvěděli více informací než z běžně dostupných zdrojů. Zbývající část respondentů, která by o tuto službu zájem neměla, uváděla jako důvod zejména vlastní iniciativu při hledání informací o lokalitách. Z jejich pohledu není obtížné zjistit o daném místě potřebné zajímavosti. Velmi často argumentovali tím, že si raději dané místo procházejí sami, průvodce by je zbytečně zdržoval. Spíše by přivítali více informačních tabulí přímo v lokalitách a více informací v infocentrech. Naproti tomu v případě německých respondentů byl poměr zájmu o tuto službu vůči jejímu odmítnutí vyrovnaný.

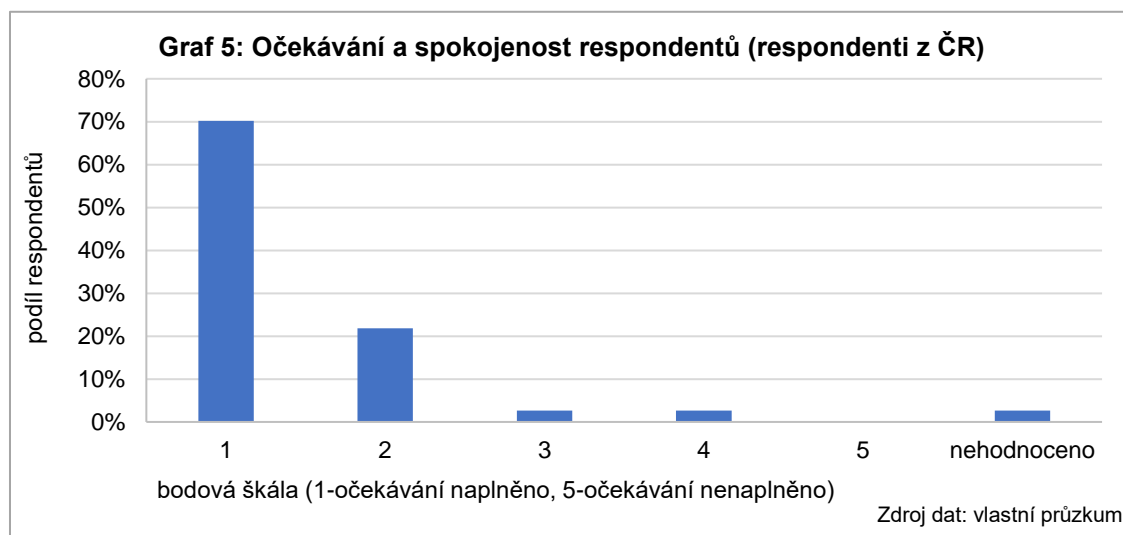
Se službou průvodce je úzce spojeno další téma, a to motivace návštěvy v případě hůře dostupné lokality. Cílem bylo zjistit, zda by si návštěvníci oblíbili nabídku např. návštěvnických okruhů s doplňkovou službou průvodce v místech, kam je možné dostat se pouze pěšky či na kole. Jako příklad můžeme uvést výskyt vzácného zástupce fauny nebo flóry v odlehlých oblastech Českého lesa bez příjezdové komunikace. K lokalitě by je dovedl zkušený průvodce, který by jim zároveň poskytl odborné informace, se kterými by se jinak velmi obtížně seznámili. Návštěvníci by se samozřejmě v případě vlastního zájmu mohli dozvědět detailnější informace.

V rámci rozhovoru bylo zjištěno, jaká je jejich motivace, co by respondenty zaujalo, aby pro ně tato nabídka byla dostatečně přitažlivá. Třetina respondentů uváděla další atraktivitu v zázemí, tedy okruh by se nacházel v blízkosti další cenné lokality nebo objektu. Necelá čtvrtina pak uváděla jako podmínku atraktivní infrastrukturu cestovního ruchu (restaurace, dětské hřiště, stezky apod.). A přibližně pětina uvedla další důvody, mimo jiné výhled, geocaching, poznání krajiny, nové zážitky nebo pěší procházku. V případě německých návštěvníků téměř polovina

preferovala další atraktivitu v zázemí. Výsledky mohou sloužit jako inspirace při plánování rozvojových aktivit na území Českého lesa. Poukazují na faktory, které jsou motivátorem návštěvníků a rozhodují o výběru lokalit v cestovním ruchu.

Očekávání a spokojenost návštěvníků

U tohoto tématu měli respondenti ohodnotit své očekávání a jeho naplnění v případě oblasti Českého lesa. Byla jim nabídnuta pětibodová škála a také slovní vyjádření (důvod pro takové hodnocení). Z grafu 5 vyplývá, že 70 % všech dotázaných je spokojeno s výběrem destinace a ta naplnila jejich očekávání (v bodové škále vybrali hodnotu 1). Pětina respondentů měla drobné výhrady, ale udělila v hodnocení bod 2.

Své hodnocení doplňovali respondenti četnými komentáři. Nejvíce **oceňovali krásnou přírodu a relativně nízký počet turistů**. Velice často uváděli jako příklad Národní park Šumava a jeho přeplněná parkoviště, turistické cíle i stezky. Vyjadřovali obavu, aby Český les v důsledku realizace projektů na podporu rozvoje cestovního ruchu nepřilákal mnohem větší počet turistů, kteří by narušili či úplně potlačili největší přednost oblasti, a tou je klid a nepřelidněnost.

Z tohoto pohledu je velmi zavádějící srovnávat tyto dvě oblasti, tj. Národní park Šumava a CHKO Český les. Cílem by především mělo být odstranit tyto obavy z nových aktivit či projektů, které by napomohly rozvoji cestovního ruchu v oblasti. Pokud bude oblast stagnovat, tedy nebude realizovat nové projekty a investovat do nových možností trávení volného času, hrozí naopak odliv turistů. Tato situace by pravděpodobně velmi ovlivnila opakované návštěvy oblasti, resp. došlo by k jejich poklesu. Významným prvkem při plánování nových aktivit v CHKO Český les je tedy komunikace na všech úrovních (zejména lokální) s aktéry, kteří budou realizací těchto aktivit dotčeni. Vzájemným dialogem by pak mohla být odstraněna obava, že realizací několika projektů na podporu cestovního ruchu dojde k narušení hlavní přednosti oblasti, a tou je klidné, čisté a zachovalé prostředí.

Velice pozitivně dále respondenti hodnotili zajímavou historii oblasti, krajinu nebo možnosti k procházkám.

Při otázce, s čím byli naopak **nespokojeni**, velmi často zmiňovali špatný stav stezek, nedostatečné značení, resp. málo informačních tabulí, chybí aktuální mapy, např. s časovými údaji, nikoliv jen kilometrová vzdálenost, dále minimum obchodů s potravinami, zavřené nebo chybějící restaurace, chybějící informace o možnostech parkování, překrývající se vlakové a autobusové spoje, dopravní dostupnost a obslužnost oblasti, málo aktivit pro děti.

Samostatným tématem byla lokalita Čerchov. Ta je z Českého lesa jednoznačně nejnavštěvovanější, a to několikanásobně, oproti jiným oblastem. Jako největší problém uváděli respondenti stav budov na vrcholu, resp. staré vojenské budovy, které ruší celkový dojem z turistické atrakce.

Obecným problémem se zdá být z pohledu respondentů stav turistické infrastruktury, nedostatečné dopravní napojení Českého lesa a stravovací a ubytovací kapacity.

Návrhy na zlepšení

Respondenti v případě, že vyjádřili nespokojenost s určitou oblastí, uváděli i návrhy na zlepšení situace. Mezi nejčastěji zmiňované patřily následující:

- výstavba hřišť pro děti
- zbourání/rekonstrukce opuštěných vojenských budov na Čerchově
- větší počet restaurací/občerstvení, resp. kvalitnější nabídka stravování
- podpora aktivit podporujících ochranu přírody, nikoliv novou výstavbu
- kvalitnější ubytovací služby
- instalace nádob na třídění odpad
- instalace nových informačních tabulí
- kvalitnější a viditelnější prezentace Českého lesa a Čerchova, vč. služby cyklobusu
- zřízení menších parkovišť
- rekonstrukce cyklostezek
- zlepšení služeb informačních center

Ověření hypotéz a návrhy aktivit v CHKO Český les

Výsledky řízených rozhovorů poskytly potřebné informace k tomu, abychom mohli přijmout či vyvrátit hypotézy, které představují výchozí předpoklady projektu v oblasti volnočasových aktivit, resp. cestovního ruchu.

- Nejpočetnější cílovou skupinou jsou **rodiny s dětmi**, následují skupiny přátel, popř. manželské páry.

Tuto hypotézu je možné bez výhrad přijmout. Rodiny s dětmi byli jednoznačně nejčastěji dotazovanou skupinou návštěvníků, zároveň v rámci pobytu v lokalitách v CHKO při orientačním sčítání cílových skupin vyplynulo, že právě tato skupina tvoří více než polovinu návštěvníků. Další cílové skupiny byly zastoupeny víceméně ve stejném poměru, výjimkou byly zájmové skupiny a místní obyvatelé. Ti představovali marginální část z celkového počtu návštěvníků. Tyto informace ukázaly, na jakou cílovou skupinu, při plánování návrhů na opatření vhodná pro rozvoj cestovního ruchu, v oblasti zacílit.

- Nejvíce turistů pochází z Plzeňského kraje, přibližně 80 %.

Tuto hypotézu není možné přijmout, skladba návštěvníků je více pestrá, než byl původní předpoklad. Z Plzeňského kraje pochází pouze přibližně polovina turistů, následuje hlavní město Praha s 18 % a Středočeský kraj se 7 %. Ostatní kraje jsou zastoupeny do 3 %.

- Většina návštěvníků přijíždí do oblasti opakovaně.

Tuto hypotézu není možné přijmout, procento návštěvníků, kteří do oblasti přijíždějí poprvé, je 35 %. Na opakované návštěvy tedy připadá 65 %.

- Hlavní sezónu představují letní prázdninové měsíce, v zimním období navštěvují oblast hlavně příznivci běžeckého lyžování, jaro a podzim jsou turisticky neatraktivní.

Tuto hypotézu je možné přijmout, z pohledu návštěvnosti tvoří letní prázdniny stěžejní část roku. Zimní sezóna je závislá na klimatických podmínkách, ovšem i při kvalitních podmínkách pro zimní sporty je možné návštěvnost vyčíslit v řádu stovek. Chybí pravidelná strojová údržba běžeckých stop, a především možnost občerstvení. Na jaře a podzim navštěvují oblast především místní obyvatelé a majitelé chat a chalup.

- Většina návštěvníků přijíždí do oblasti automobilem, po oblasti se také pohybuje automobilem, ev. využívá služby cyklobusu.

Tuto hypotézu je možné přijmout pouze částečně. Více jak 75 % návštěvníků opravdu přijíždí do Českého lesa automobilem. Po Českém lese se pak část návštěvníků přepravuje jízdním kolem (přibližně pětina), automobil využije asi polovina. Cyklobus se ukázal být opomíjenou službou, která je v současné době pro návštěvníky nastavena nevhodně (trasa, jízdní řád, rezervace míst atd.).

- Nejoblíbenější formou trávení volného času je pěší turistika a cykloturistika.

Tuto hypotézu je možné přijmout, je ovšem důležité přidat další aktivity, které jsou také velmi oblíbené a mají stejné zastoupení jako cykloturistika, tj. návštěva přírodně cenných lokalit a návštěva kulturních a historických atraktivit. Nejčastější formou je pěší turistika a výhradně se jí věnuje třetina návštěvníků.

- Návštěvníci preferují krátkodobé pobyty, zejména víkendové.

Tuto hypotézu lze přijmout, návštěvníci opravdu preferují krátkodobé pobyty, ovšem oblíbenější formou jsou tzv. prodloužené víkendy. Přibližně třetina návštěvníků přijíždí do oblasti pouze na jeden den, stejně jako v případě návštěvníků, kteří tráví v Českém lese více jak týden.

- Oblíbenou formou ubytování jsou rodinné penzióny nabízející polopenzi.

Tuto hypotézu lze přijmout jen částečně. Nejoblíbenější formou ubytování jsou opravdu rodinné penzióny, ovšem návštěvníci upřednostňují vlastní stravování.

- Český les lze rozdělit z pohledu atraktivity a návštěvnosti na tři základní části – severní (severní hranice CHKO až Rozvadov), střední (Rozvadov až Rybník) a jižní (Rybník až jižní hranice CHKO). Nejnavštěvovanější částí je jižní, nejméně střední.

Tuto hypotézu nelze přijmout z hlediska atraktivity či návštěvnosti. Dle dat ze sčítacích zařízení, která byla instalována ve vybraných lokalitách všech tří oblastí od 20.6. do 2.9.2018, se jednoznačně odlišuje oblast Čerchova (několikanásobně vyšší návštěvnost než ostatní lokality). Zbylé lokality se pohybují řádově mezi jedním až dvěma tisíci návštěvníků za dané období. Je ovšem možné přijmout předpoklad, že nejnavštěvovanější částí je jižní, poté severní (zejména díky rozhledně Havran a naučným stezkám) a nejméně střední. Ovšem mezi severní a střední částí se jedná o zanedbatelný rozdíl (v řádu stovek návštěvníků).

- Při plánování návštěvy Českého lesa využívají návštěvníci jako zdroj informací především webové stránky.

Tuto hypotézu nelze přijmout, při plánování návštěvy využívají návštěvníci nejčastěji své osobní kontakty, známé (téměř polovina dotázaných). Webové stránky jsou pak druhým nejvyužívanějším zdrojem informací (přibližně 40 %).

- Spokojenost s nabídkou služeb v cestovním ruchu v oblasti se pohybuje okolo 60 %.

Tuto hypotézu lze přijmout. Spokojenost návštěvníků je dokonce vyšší. 70 % návštěvníků ohodnotilo Český les známkou 1 (naplněná očekávání), 22 % známkou 2 na pěti bodové škále. Návštěvníci uváděli i své výhrady a také návrhy na zlepšení těchto problémů.

3.3.1.1 Výsledky průzkumu v rámci ITEP 2018

Další šetření probíhalo na Veletrhu cestovního ruchu Plzeňského kraje, **ITEP 2018**, ve dnech 20. – 22. 9. 2018. Rozhovory s návštěvníky vedli tentokrát pracovníci Regionální rozvojové agentury Plzeňského kraje, o.p.s.

Celkově se krátkého řízeného rozhovoru zúčastnilo 87 účastníků. Cílem průzkumu bylo získat především informace o tom, jaké povědomí návštěvníci veletrhu o Českém lese mají, které lokality jsou z jejich pohledu atraktivní a co by sami při jeho návštěvě upřednostnili.

Dotazník zjišťoval základní sociodemografické údaje (věk a místo bydliště) a názory návštěvníků na oblast Českého lesa. Účastníkům průzkumu bylo položeno šest otázek, které se vztahovaly k základním tématům cestovního ruchu. Pro tento typ rozhovoru byly zvoleny otázky otevřené a polouzavřené. Respondentům tak byl ponechán větší prostor pro vyjádření svého stanoviska.

Narozdíl od řízených rozhovorů, které proběhly s návštěvníky Českého lesa přímo na místě, byla získána data od respondentů, kteří se nenacházeli přímo v zájmové oblasti. Zajímavé bylo tedy srovnání dat od obou skupin v tom, jaké mají znalosti o oblasti, zda by zde strávili svůj volný čas a jak ji hodnotí jako celek (viz mapa 14 v příloze). Cílem průzkumu na veletrhu bylo tedy získat pohled na Český les z jiné perspektivy.

Samotné složení návštěvníků bylo také velmi odlišné od složení respondentů řízených rozhovorů (např. věková struktura, preference v trávení volného času, využívání informačních zdrojů atd.). Výsledky je tedy nutné interpretovat s ohledem na tyto odlišnosti.

Jednoznačně nejsilnější zastoupení měla mezi respondenty seniorská věková kategorie (65 let a více 52 %). Zcela výjimečně pocházeli návštěvníci z jiného než Plzeňského kraje. Většina dotazovaných navštívila Český les opakovaně, nejčastěji několikrát ročně. Více jak polovina respondentů preferuje pěší turistiku, ostatní formy volnočasových aktivit nejsou příliš atraktivní (což souvisí s věkovou strukturou). Ta také velmi ovlivnila způsob získávání informací, téměř 20 % dotazovaných uvedlo jako zdroj informací veletrh a tištěná média. Webové stránky nemají tak dominantní pozici (28 %), nejčastějším zdrojem jsou známí (35 %).

3.3.1.2 Výsledky dotazníkového šetření v rámci TIC

Poslední formou sběru dat bylo vyplnění dotazníku samotnými respondenty. Celkem bylo vyplněno 99 dotazníků, z toho 80 % německými turisty. Z tohoto pohledu byla daleko větší ochota vyplnit krátký dotazník u zahraničních návštěvníků, což přináší zcela nový pohled na danou problematiku (v případě řízených rozhovorů tomu bylo přesně naopak). Tento průzkum vhodně doplní výsledky řízených rozhovorů a dotvoří obraz návštěvnických preferencí.

Tento dotazník byl sestavený z otázek, které byly použity v řízených rozhovorech (přibližně polovina z nich). Záměrem bylo tyto „zkrácené“ dotazníky distribuovat na vybraná místa, především informační centra v zájmovém území, a ponechat je k vyplnění návštěvníkům. Vyplněné dotazníky se poté vhadzovaly do předem připravených krabic. Pracovníci informačních center byli poučeni o obsahu dotazníků a způsobu jejich vyplňování. Pokud si tedy návštěvník nebyl některou otázkou jistý, mohl požádat o pomoc.

Sběr těchto dotazníků probíhal kontinuálně během měsíců června, července, srpna a září 2018. Všechna získaná data byla posuzována v souladu a s ohledem na způsob sběru, lokalitu a cílové skupiny konkrétního šetření.

Mezi vybrané lokality patřila následující místa:

- Čerchov
- Babylon
- Havran
- Bor
- Přimda
- Rybník
- Tachov (informační centrum)
- Kdyně (informační centrum)
- Bělá nad Radbuzou (informační centrum)
- Klenčí pod Čerchovem (Dům přírody Českého lesa)

V případě českých návštěvníků byl nejčastějším krajem původu dle očekávání Plzeňský, ostatní návštěvníci pocházeli z Prahy nebo Pardubického, popř. Královéhradeckého kraje. Němečtí turisté pocházeli dominantně ze spolkové země Bavorsko, nejvíce z okresu Cham. Při tak malém počtu dotazníků však nelze z tohoto údaje vyvozovat obecnější závěry.

Mezi německými návštěvníky převládala věková skupina 65 let a více a Český les navštívili převážně s organizovanou skupinou (organizované jednodenní výlety). V případě českých návštěvníků je věková struktura rozložena rovnoměrněji, nejčastěji byly totiž zastoupeny rodiny s dětmi.

Výše uvedené charakteristiky velmi ovlivnily obsah celého průzkumu. Prvním příkladem je použití dopravního prostředku do Českého lesa. V tomto případě byla nejčastějším prostředkem veřejná doprava (36 %) a až druhým v pořadí byl automobil. Tato situace je ještě intenzivnější v případě dopravy po Českém lese, zde je převaha veřejné dopravy ještě výraznější (72 %). Důvodem jsou pravděpodobně organizované výlety z Německa, např. společný autobusový zájezd. Další rozdíl je také ve frekvenci návštěv oblasti. Německé turisty by bylo možné rozdělit na dvě skupiny – skupinu, která navštívila oblast poprvé (35 %) a skupinu, která ji navštěvuje pravidelně několikrát za rok či pravidelně během roku (56 %). U českých turistů je nižší procento u prvních návštěv (25 %), ovšem turisté se do oblasti vrací méně často, 1-2x ročně nebo až za několik let.

Věková struktura se také odráží na typu volnočasových aktivit. U německých turistů jasně převládá pěší turistika spojená s návštěvou kulturních či historických atraktivit, doplněná o relaxační aktivity. U českých návštěvníků je také dominantní pěší turistika, druhou nejčastější aktivitou je cykloturistika.

U obou národností je stejný nejčastější informační zdroj, který využili pro návštěvu Českého lesa a jsou jím známí a rodinní příslušníci (téměř 75 %). Webové stránky využili ve větší míře čeští návštěvníci (12 % ku 6 %).

Cílem všech turistů, kteří se zúčastnili průzkumu, byl Čerchov (vč. okolních atraktivit, např. památník Jana Sladkého Koziny). V tomto případě je to zcela dominantní lokalita. Němečtí turisté dále měli zájem spíše o historická města zcela mimo oblast Českého lesa (Karlovy Vary, Český Krumlov).

Poslední otázka dotazníku se týkala spokojenosti návštěvníků a toho, co na oblasti nejvíce oceňují. Tím je jednoznačně příroda a klid, resp. nízký počet návštěvníků. Uvítali by také rekonstrukci budov na vrcholu Čerchova.

Shrnutí 3.3.1

- Hlavním motivem pro návštěvu Českého lesa je klid, rekreace, zážitek z přírody a její ochrana a malý počet turistů.
- Návštěvníci preferují jednodenní, příp. krátkodobé pobyty. Návštěvníci se věnují především pěší turistice, jejich cílem je primárně jižní část oblasti.

- Nejvíce návštěvníků přijíždí z Plzeňského kraje a z Prahy, resp. z Bavorska. Nad rámec regionu se jedná o turisticky méně známé území.
- Hlavním dopravním prostředkem je osobní automobil.
- S pobytem je většina návštěvníků spokojena, ale mají výhrady k nabídce služeb, resp. k otevíracím dobám v oblasti.
- Hlavním nedostatkem z pohledu návštěvníků je stav ubytovacích a stravovacích kapacit, nedostatečné dopravní napojení a špatný stav stezek.
- Návštěvníci mají obavu z přetížení turismem, nechtějí žádný nový investiční projekt – chybějící komunikace a zprávy v tisku.
- Pro české turisty nelze konstatovat typické příznaky, zatímco němečtí turisté přijíždějí nejčastěji ve skupinách (typicky seniorský zájezd) a stráví zde pouze jeden den (návštěva Čerchova a okolí).
- Je kladen velký důraz na osobní doporučení (nejčastější zdroj informací o Českém lese).

3.3.2 Využití dat mobilních operátorů pro analýzu návštěvnosti

Cílem monitoringu návštěvníků bylo mimo jiné získat co možná nejpřesnější údaje o počtech a typech návštěvníků CHKO. Vzhledem k omezenému rozpočtu projektu na tuto část prací byl dotazníkový průzkum doplněn vyhodnocením dat ze sítě mobilních operátorů a sčítáním návštěvníků pomocí automatických sčítačů ve zvolených profilech. Bylo zvoleno období letních prázdnin roku 2018, respektive přelom června a července, tak aby bylo částečně zachyceno i mimoprázdninové období, zároveň aby bylo podchyceno pravděpodobněji nejexponovanější období v roce.

Po základním průzkumu trhu a nabízených metodách a výsledcích bylo využito měření návštěvnosti prostřednictvím služby O2 Geodata (<https://www.o2geodata.cz>). Nejprve bylo potřeba definovat parametry měření. Mezi základní parametr patří územní dimenze. Z původnímu předpokladu, že se podaří získat informace za jednotlivé obce, bylo nutné ustoupit. Vzhledem k charakteru území CHKO (nízká hustota obyvatelstva, pohraničí atd.) se v území nachází velmi malé množství stanic sítě mobilních operátorů tzv. BTS. Proto bylo dodavatelem navrženo a následně optimalizováno rozdělení zájmového území alespoň na tři části – severní, střední a jižní.

Dalším důležitým parametrem byla samotná definice návštěvníka a oddělení krátkodobých návštěv (průjezd územím, dojíždka za prací a do škol, nákupy atd) od opravdových návštěvníků zvolených částí území.

Základní parametry měření:

- Datum měření: od 20.6. do 19.7. 2018.
- Výsledky jsou získány extrapolací dat O2 na celou populaci ČR.
- Ve výstupech jsou zobrazeny pouze hodnoty reprezentující více než 20 osob.

Návštěva:

- Návštěva je definována jako každý výskyt osoby (návštěvníka) v analyzované oblasti během sledovaného období po dobu delší než stanovený minimální čas, tj. 60 minut.
- Minimální čas mezi dvěma po sobě jdoucími návštěvami je 01:00:05 h.
- Návštěvy osob, které v oblasti bydlí nejsou započítány.
- Návštěvy osob, které v oblasti pracují nejsou započítány.
- Návštěvy osob žijících v ČR a cizinců jsou analyzovány zvlášť.

- Za víkend je považována sobota a neděle.

Unikátní návštěvník:

- Unikátní návštěvník je každá osoba, která během sledovaného období vykonala alespoň jednu návštěvu, přičemž opakované návštěvy jedné osoby během sledovaného období jsou počítány jako jeden unikátní návštěvník.

Výsledkem prací jsou jak data v editovatelné podobě (surová data), tak výstup ve formě webové stránky, která pomocí grafů a tabulek umožňuje práci s daty. K dispozici jsou mimo jiné následující údaje:

- přehled návštěvnosti – unikátní návštěvníci z ČR a zahraniční, počet návštěvníků z ČR a ze zahraničí
- vývoj návštěvníků ve dnech v hodinách,
- demografické údaje o návštěvnících – pohlaví a věkové skupiny,
- strávený čas návštěvníků – denní průběh, délka návštěvy v hodinách či dnech, frekvence návštěv,
- spádovost z ČR – zdroj návštěvníka na základní sídelní jednotku dané části sledovaného území
- zahraniční návštěvnost – země původu návštěvníka.

Jako nejcennější údaj z tohoto měření se jeví právě údaje o zdroji návštěvníků CHKO Český les z ČR. Naproti tomu je škoda, že údaje o zahraničních návštěvnících jsou pouze za celé státy. Zejména za sousední Německo by byla cenná podrobnější data. Velmi cenným údajem jsou dále informace o vývoji návštěvnosti v čase (jak údaje po dnech, tak v jednotlivých hodinách).

Obyvatelé Česka tvořili 84 % identifikovaných návštěvníků Českého lesa. Je patrné, že návštěvníci CHKO pocházejí z nejbližšího území (okresy Cheb, Tachov, Domažlice a Plzeň-jih), dále pak z obcí v ose silnice 1/26 od státní hranice po Plzeň, ze samotné Plzně a jejího blízkého okolí (Třemošná, Dobřany a Starý Plzenec). Návštěvníci mimo Plzeňský kraj jsou zastoupeni minoritně (jen Praha a Kladno). Zdroje návštěvníků celkem i podle částí dokládá mapa 15 v příloze.

Severní část Českého lesa je navštěvována především návštěvníky z bezprostředního okolí a z Karlovarského kraje (zejména okolí Mariánských Lázní). Jižní část území navštěvují především obyvatelé z okolí silnice 1/26, a dále z prostoru mezi Bělou nad Radbuzou a Nýrskem.

Ze zahraničních návštěvníků převládají návštěvníci ze sousedního Německa (např. v jižní části je to až 80 %). Po odpočtu údajů, které lze považovat za tzv. „agenturní pracovníky“ (Slovensko, Polsko, Ukrajina, Rumunsko), kteří zejména v severní a střední části dle našeho názoru zkreslují výsledky měření, jsou dalšími zeměmi Holandsko, Švédsko a Itálie.

Shrnutí 3.3.2

- Pro získání představ o struktuře návštěvníků Českého lesa z hlediska původu a struktuře návštěvníků a jejich směřování byla použita tzv. zbytková data mobilních operátorů za období 20. 6. - 19. 7. 2018.
- Ve sledovaném období tvořili čeští návštěvníci 84 % a zahraničních 16 %.
- Valná většina českých návštěvníků pochází z bezprostředního okolí Českého lesa a z Plzeňské aglomerace. Ze zahraničních návštěvníků jsou pak majoritní hosté ze SRN.

- Severní část Českého lesa je navštěvována především návštěvníky z bezprostředního okolí a z Karlovarského kraje (zejména okolí Mariánských Lázní).
- Jižní část území navštěvují především obyvatelé z okolí silnice I/26, a dále z prostoru mezi Bělou nad Radbuzou a Nýrskem.

3.3.3 Využití optických senzorů

Při využití optických senzorů pro sledování návštěvnosti Českého lesa byla po základním monitoringu trhu a vyhodnocení technických, a hlavně finančních možností projektu, zvolena spolupráce s obecně prospěšnou společností Partnerství, která má letité zkušenosti s tímto typem monitoringu. V úzké spolupráci s dodavatelem byl vytipován vhodný typ senzoru (Sčítač TRAFx Trail Counter) a optimální umístění 10 sčítačů po celém území CHKO

Vybrané zařízení umožňuje sčítání pěších, cyklistů, jezdců na koních, in-line bruslařů apod. na stezkách v přírodě, a to bez jejich rozlišení. Sčítání je založeno na rozdílnosti teplot lidského těla a okolního prostředí. Podobně jako u jiných pyroelektrických sčítačů je instalován pouze na jedné straně stezky a nepotřebuje žádný přijímač signálu na druhé straně stezky. Díky tomu je možné ho jednoduše ukryt a snížit tak riziko poškození vandaly. V případě našeho měření byla většina sčítačů umístěna v ptačích budkách a nedošlo k žádnému jejich poškození nebo odcizení po celou dobu měření. Sčítač bezchybně funguje v letních i zimních teplotách. Součástí nákupu prací bylo rozmístění sčítačů, jejich pronájem, sběr a vyhodnocení dat.

Základní parametry měření:

- Datum měření: od 20.6. do 2.9. 2018.
- K dispozici jsou údaje v časové dimenzi hodiny/dny.
- Nejsou k dispozici informace o typu návštěvníka (turista/cyklista).
- Větší kompaktní skupina návštěvníků může být zachycena jako jeden návštěvník.

Umístění sčítačů bylo voleno s ohledem na získání maximálního užítku z měření a technické parametry měření (dosah čidla 5 metrů). Byla tedy zvolena taková místa, aby co nejvíce zachytila vstup do daného území (např. z nástupního místa) a v ideálním případě i umožňovala sledování pohybu návštěvníků (např. okolí Čerchova). Zároveň nebyla volena místa na některých křižovatkách cest, kde hrozil opakovaný pohyb jednoho návštěvníka sem tam. Na vrcholu Čerchova, kde byl sčítač umístěn u vrat při vstupu bylo při následném vyhodnocení naměřených údajů přistoupeno k vydělení hodnot dvěma, protože se jedná o jediné místo vstupu do areálu.

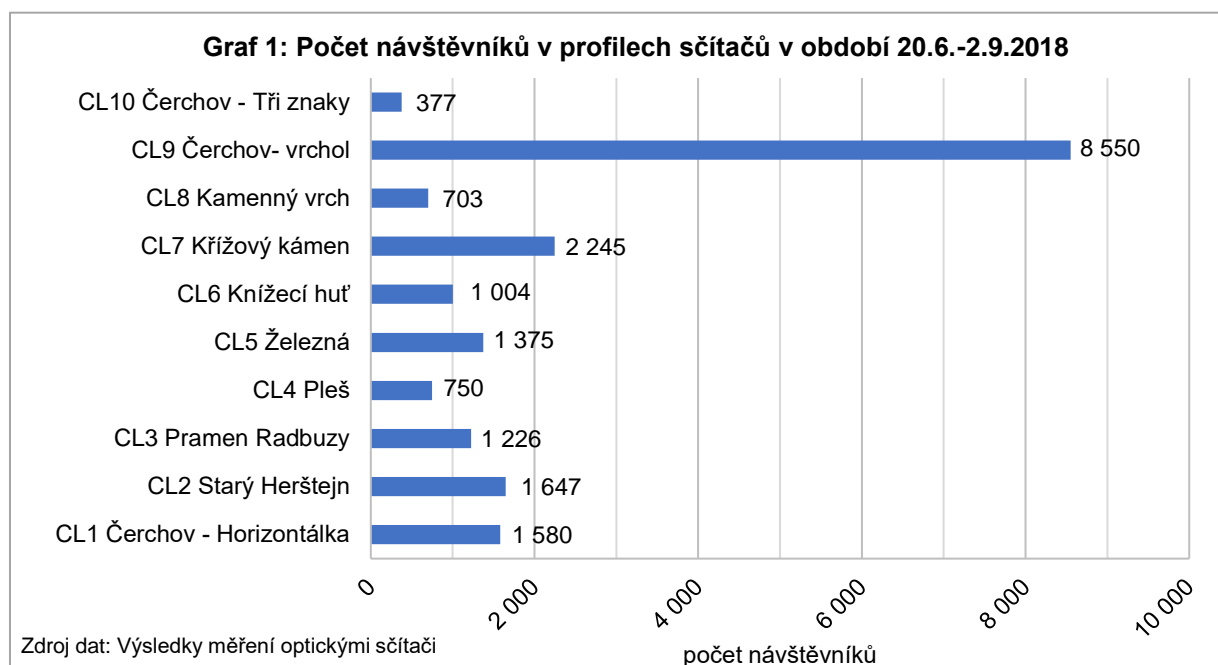
Umístění optických senzorů:

- Čerchov – Horizontálka v souběhu turistických tras (červená a zelená) ze směru od Babylonu a České Kubice na vrchol Čerchova a zpět,
- Starý Herštejn na červené turistické trase Rybník – Starý Herštejn – Capartice (Baarova cesta) v místě přístupu na Starý Herštejn od parkoviště na silnici Pivoň – Nemanice,
- Pramen Radbuzy na odbočce červené turistické trasy Rybník – Starý Herštejn – Capartice (Baarova cesta) k prameni Radbuzy,
- Pleš na odbočce z červené turistické trasy Baarova cesta směr na hranice – bývalá osada Václav,
- Železná na červené turistické trase a cyklotrase č. 36 (EV13) z obce železná směrem na sever k obci Rozvadov,
- Knížecí huť na naučné stezce Historie sklářství a cyklotrase směrem k Arnoštově leštírně,

- Křížový kámen na zelené turistické trase od hraničního přechodu Křížový kámen směrem na Havran,
- Kamenný vrch na červené turistické trase a cyklotrase č 36 z Broumova směrem na jihozápad (Pavlův Studenec, Bárnau),
- Čerchov – vrchol u vstupu do areálu,
- Čerchov – Tři znaky na zelené turistické trase směrem o hraničního přechodu Tři znaky na sever na Čerchov.

Výsledkem prací jsou jak data v editovatelné podobě (surová data), tak výstup ve formě tabulek a grafů.

Celkem bylo pomocí sčítačů „zachyceno“ bezmála 20 000 návštěvníků (viz graf 1). Z toho na vrcholu Čerchova více než 8 500 s denním průměrem 114 návštěvníků (po vydělení naměřených hodnot dvěma). Dalším frekventovaným profilem pak byl Křížový kámen s celkovým počtem 2 245 (s denním průměrem 30 návštěvníků), následovaný profilem Starý Herštejn s celkovým počtem 1 647 (s denním průměrem 22 návštěvníků).

Vývoj počtu návštěvníků podle jednotlivých sčítačů a podle dnů sledovaného období ukazuje graf P5 v příloze. Z grafu je zřejmý velký rozdíl mezi počty návštěvníků mezi víkendem a všedním dnem. V geografických souvislostech ukazuje rozdíly mezi „návštěvností“ profilů a v rozdělení na všední dny a víkend mapa 16 v příloze.

Díky doplnění základních údajů o počasí do grafu (množství srážek a délky trvání slunečního svitu) bylo možné identifikovat i vazbu mezi kvalitou počasí a návštěvností. Z pochopitelných důvodů je návštěvnost v chladných a deštivých dnech výrazně nižší než v teplých a slunečných dnech.

Díky údajům po dnech je možné dále vypožorovat vliv státních svátků v ČR a v Německu na celkovou návštěvnost. Nezanedbatelné nejsou ani různé místní svátky či slavnosti. Dokladem toho může být například nejvyšší naměřená návštěvnost vůbec dne 26.8., kdy je na vrcholu Čerchova pořádána mše, prodloužený víkend 5. – 8. července, Chodské slavnosti v období 10. – 11. 8. a státní svátek Nanebevzetí Panny Marie v Bavorsku ve středu 15.8., který se výrazně liší oproti běžným všedním dnům.

Shrnutí 3.3.3

- Pro získání podrobnějších informací o počtu návštěvníků Českého lesa v turisticky exponovaných profilech bylo využito 10 pyroelektrických sčítačů v období 20.6. - 2. 9. 2018. Celkem bylo touto metodou „zachyceno“ bezmála 20 000 návštěvníků.
- Nejvíce návštěvníků bylo „sečteno“ na vrcholu Čerchova (denně v průměru 114 návštěvníků). Následovaly Křížový kámen (30 návštěvníků/den) a Starý Herštejn (22 návštěvníků/den).
- Návštěvnost, zjištěná jak ze sčítačů, tak z dat mobilních operátorů, je ovlivňována nejen víkendy či svátky, ale především pořádáním různých akcí (např. poutě, Chodské slavnosti). Dnem s nejvyšší zaznamenanou návštěvností byla neděle 26.8., kdy je na vrcholu Čerchova pořádána mše a ve všech profilech bylo naměřeno celkem více než 930 návštěvníků.
- Významný vliv na návštěvnost Českého lesa má rovněž počasí.

3.3.4 Odhad návštěvnosti Českého lesa

Principy odhadu návštěvnosti

Cílem odhadu návštěvnosti bylo shrnout, konfrontovat, verifikovat a integrovat všechny poznatky o návštěvnících Českého lesa získané různými metodami v rámci projektu a poskytnout tak souhrnný pohled na zatížení Českého lesa návštěvníky. Kromě dotazníkových šetření, výsledků sčítání návštěvníků v profilech, zbytkových dat mobilních operátorů nebo dat o počtu klientů vybraných zařízení různých typů byla využita rovněž data o rekreačních objektech využívaných ať už pro hromadnou či individuální rekreaci.

Z územního hlediska se odhad návštěvnosti soustředil na území CHKO Českého lesa a sídla těsně za jeho hranicí, neboť ve zbylé části užšího zájmového území probíhá řada dalších aktivit, které však nemají na návštěvnost CHKO bezprostřední vliv (práce, bydlení, vč. dočasného). V sídlech těsně za hranicí CHKO i tyto aktivity vytváří potenciál pro návštěvu CHKO (krátké výlety, procházky apod.).

Pro potřeby odhadu bylo území CHKO rozděleno na tři části – sever, střed a jih. Sever tvoří severní, oddělená část CHKO. Hranice obcí Rybník, Poběžovice a Hvožďany na jedné straně a obcí Nemanice a Mnichov na druhé straně tvoří hranici mezi střední a jižní částí. Jednotlivé části byly ještě rozděleny na menší území, ve kterých byl na základě dostupných dat vytvořen zjednodušený odhad návštěvnosti. Výsledky zjednodušených odhadů byly následně agregovány a použity pro jednotlivé části CHKO do výsledného odhadu.

Dostupnost dílčích kvalitativních charakteristik umožnila diferencovat návštěvníky do 3 základních typů. Mezi kvalitativní informace patřilo zejm. vyhodnocení dotazníkových průzkumů, část informací ze zbytkových dat mobilních operátorů, informace o objektech pro individuální i hromadnou rekreaci a jejich využití, a také některé informace o klientech vybraných zařízení či návštěvnících akcí.

Z hlediska pohybu v CHKO jsou nejdůležitější skupinou turisté, jejichž primárním zájmem je aktivní pohyb v území. Další významnou skupinou jsou rekreanti (chataři a chalupáři, klienti kempů, táborů apod.), kteří kladou důraz na odpočinek a pohyb mají spíše jako doplňkovou aktivitu.

Nelze pominout ani „ostatní návštěvníky“, kteří jsou pouze potenciálními klienty, neboť jejich primárním cílem není návštěva území CHKO, ale vyskytují se především v sídlech těsně za

jeho hranicí. Mají tedy k území určitý vztah a jejich chování lze snáze ovlivnit, např. marketingem. Na základě změn počtů různých typů návštěvníků během roku z různých zdrojů bylo možné odhadovat také změny návštěvnosti v čase.

Na základě dostupných dat tedy bylo možné vytvořit odhad návštěvnosti CHKO Český les, který rozdělil návštěvy zároveň podle:

- a) území – části sever, střed a jih
- b) typu návštěvníka – turisté, rekreanti, ostatní
- c) času – měsíce v roce

Výsledky odhadu byly projednány a verifikovány nejprve v rámci týmu, následně v rámci partnerů projektu (AOPK – Správa CHKO Český les a Plzeňský kraj) a nakonec také s místními experty v rámci pracovní skupiny. Lze je tedy považovat za relevantní výsledek využitelný při úvahách o rozvoji aktivit turistiky a rekreace, směřování návštěvníků či změnách návštěvnosti Českého lesa v budoucnu.

Výsledky odhadu návštěvnosti Českého lesa

Odhad návštěvnosti Českého lesa stanovil aktuální počet dnů strávených návštěvníky na území CHKO Český les a v sídlech těsně za jeho hranicí blízko 500 tisícům za rok. Více než polovina z nich (51 %) jsou však jen potenciální návštěvníci CHKO Český les (kategorie ostatní). Jejich primárním cílem je zřejmě zaměstnání nebo využití služeb (stravování, nákupy apod.), nejčastěji v obcích těsně za hranicemi CHKO.

Počet snů strávených na území CHKO Český les turisty je 14 %. Tento typ návštěvníka přijíždí za aktivním odpočinkem, pohybuje se nejčastěji pěšky nebo na kole a lze předpokládat, že i když využívá zázemí v obcích těsně za hranicí CHKO, území CHKO se na svých cestách nevyhne, neboť je jeho primárním cílem.

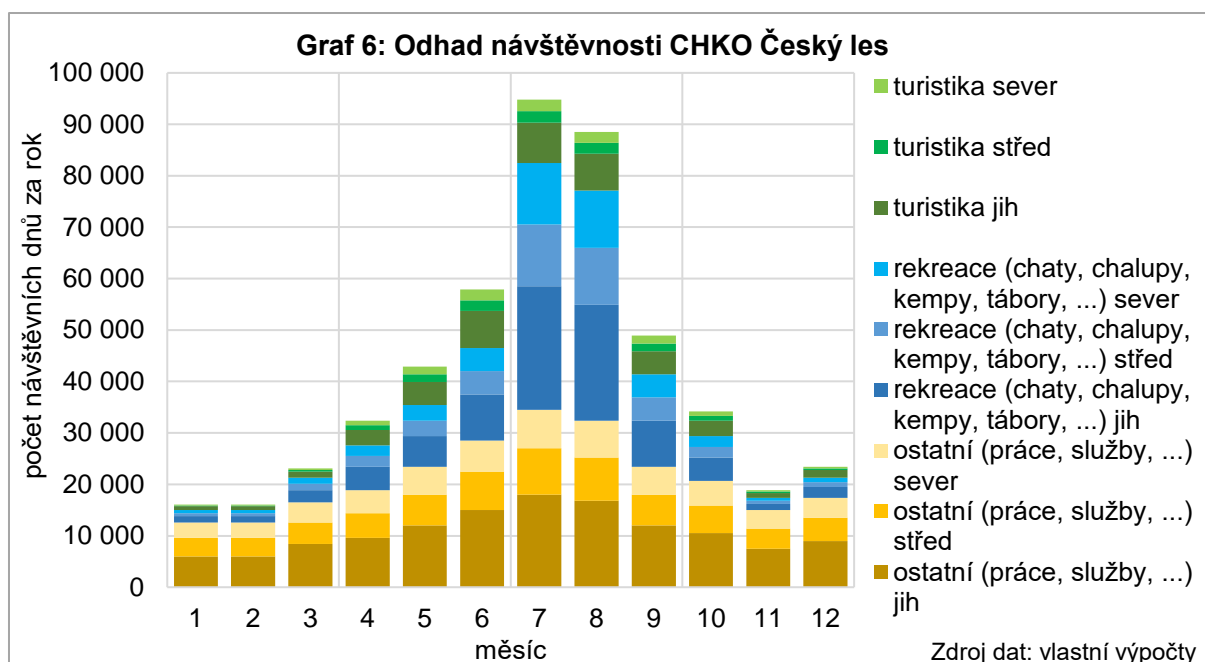
Větší podíl na návštěvnosti CHKO Český les než turisté mají zřejmě rekreanti (36 %). Jejich primárním cílem je především oddych, ať už využívají vlastní rekreační zařízení (chaty, chalupy) nebo zařízení hromadné rekreace (tábory, kempy a další ubytovací zařízení). Aktivní pohyb v území vnímá tato skupina spíše jako doplněk svých dalších činností (zábava).

Z územního hlediska tráví více než polovinu dnů návštěvníci CHKO Český les v jižní části (52 %). Jelikož do této části směřuje nejvíce turistů, je podíl tohoto typu návštěvníků na všech návštěvnících, vč. potenciálních, v jižní části CHKO ještě vyšší (63 %). Zbývající dvě části mají podíl na počtu dnů strávených návštěvníky celkem i podle jednotlivých typů návštěvníků přibližně stejné, tj. každá přibližně čtvrtinu, ale v případě turistů jen 19 %.

Také z hlediska času jsou v návštěvnosti Českého lesa zřejmě velké rozdíly. Nejvíce dnů zde stráví návštěvníci o prázdninách. V případě rekreantů je to více než polovina z celého roku. V této době jsou také rekreanti nejpočetnější skupinou návštěvníků, zatímco po zbytek roku jsou to ostatní, tedy potenciální návštěvníci. Turisté, a také ostatní návštěvníci, tráví více času v Českém lese také v červnu.

Výsledkem je výrazná koncentrace dnů návštěv Českého lesa do třech letních měsíců. Celkově je to téměř polovina (49 %), v případě turistů 52 % a u rekreantů 64 %. Dalšími frekventovanými měsíci jsou květen a září. Od listopadu do března je návštěvnost Českého lesa poměrně malá, což platí pro všechny tři typy návštěvníků.

Výsledky odhadu návštěvnosti Českého lesa z hlediska území, typu návštěvníka i času přehledně shrnuje graf 6.

Shrnutí 3.3.4

- Na základě výše uvedených dat i dalších informací (např. o návštěvnosti vybraných zařízení, rozložení zařízení pro individuální rekreaci apod.) bylo možné odhadnout návštěvnost Českého lesa. Alespoň orientačně byly stanoveny počty dnů strávených různými cílovými skupinami návštěvníky v průběhu roku na území CHKO Český les rozděleném na 3 části.
- Počet dnů, které stráví návštěvníci CHKO Český les, vč. sídel při jeho hranici, se podle odhadu návštěvnosti aktuálně blíží 500 tisícům za rok. Z toho více než polovinu (51 %) zřejmě tvoří jen potenciální návštěvníci CHKO, tj. osoby, které navštěvují sídla v těsném zázemí z důvodu zaměstnání nebo využití služeb (stravování, nákupy apod.).
- Počet dnů strávených na území CHKO turisty, kteří přijíždějí za aktivním odpočinkem, je 14 %. Více dnů zde stráví rekreatanti (chataři, klienti kempů, táborů apod.), kteří pohyb v území mají jen jako doplněk k odpočinku (35 %).
- Více než polovina dnů strávených návštěvníky v CHKO a sídlech v jeho zázemí se odehraje v jižní části (52 %, u turistů 63 %). Návštěvnost zbylých dvou částí je vyrovnaná.
- Téměř polovina dnů návštěv se uskuteční v letních měsících (49 %). V případě turistů je to z důvodu větší sezónnosti více (52 %) a nejvíce je to v případě rekreatantů (64 %).

3.4 Dopravní dostupnost a obslužnost území

3.4.1 Železniční doprava

Chráněnou krajinnou oblastí Český les neprochází přímo žádná železniční trať, pouze v okolí Bělé nad Radbuzou a Třemešné pod Přimdou v těsném sousedství prochází železniční trať č. 184 (dle KJŘ) Domažlice – Planá u Mariánských Lázní, která je součástí regionální dráhy provozované Správou železniční dopravní cesty (SŽDC).

Širším zájmovým územím procházejí dvě železniční tratě, které mají pro rozvoj potenciálu širšího zájmového území Českého lesa mimořádný význam. Pro severní část Českého lesa je to celostátní železniční trať č. 170 Praha - Beroun - Plzeň - Cheb, která je součástí hlavní sítě TEN-T. Pro uskutečnění turistických cest do severní části Českého lesa je velmi důležitým bodem železniční stanice Planá u Mariánských Lázní, která je obsluhována vlaky celostátní dopravy kategorie Expres linky Ex 6 Praha - Plzeň - Cheb ve dvouhodinovém taktu (viz tabulka 6). Dvakrát denně je v taktové trase expresního vlaku veden vlak InterCity Pendolino (Bohumín -) Ostrava - Praha - Plzeň - Cheb (- Františkovy Lázně).

Všechny spoje dálkové dopravy se četností zastavování pohybují na pomezí tzv. I. a II. segmentu¹ obsluhy území, přičemž v západní části Plzeňského kraje plní funkci rychlého spojení regionálních center Stříbra a Plané s krajským městem Plzeň (viz schéma P6 v příloze). Spojení do Plané je tak velmi výhodné zejména z Plzně, ale i z do dalších regionálních center na trati Plzeň - Cheb obsluhovaných vlaky dálkové dopravy. Funkci I. segmentu plní vlaky Ex/IC v úseku Praha – Plzeň, kde neobsluhují žádná další mezilehlá sídla. V úseku Plzeň - Cheb pak plní funkci II. segmentu s cílem spojení řetězce regionálních center Cheb, Mariánské Lázně, Planá, Stříbro s krajským městem Plzní (a dále s hlavním městem Prahou).

Tabulka 6: Linky dálkové, rychlé regionální a regionální železniční osobní dopravy obsluhující žst. Planá u Mariánských Lázní

Linka	Přepravní funkce	Takt	Počet spojů pracovní den / směr	Počet spojů v sobotu / směr	Počet spojů v neděli / směr
IC / SC Pendolino Ostrava - Praha - Plzeň – Cheb	tranzitní / spojovací	nepřavidelný	2/2	2/2	2/2
Ex 6 Praha - Plzeň – Cheb	tranzitní / spojovací	převážně 120 min	7/7	6/6	6/6
Sp P1 Horažďovice předm. - Plzeň - Planá u M. L. (- Cheb)	sběrná / spojovací	převážně 120 min	5*/5*	3*/4*	4*/3*
Os P33 (Domažlice – Pobežovice – Bělá n. R. – Bor –) Tachov – Planá u Mar. Lázní	sběrná / obslužná	převážně 60 min	15*/15*	11*/11*	10*/10*

* údaj platí pro letní sezónu, v zimní sezóně je počet spojů nižší o jeden v každém směru
Zdroj dat: IDOS

Výše uvedené vlaky dálkové dopravy Ex a IC jsou v současné době v pracovní dny doplněny 5-6 páry spěšných vlaků Plzeň - Stříbro - Planá (- Mariánské Lázně - Cheb), které vytvářejí s vlaky dálkové dopravy téměř rovnoměrnou a pravidelnou nabídku rychlého spojení každou hodinu do nejvýznamnějších center dojížděky ležících na trati č. 170 – Plzně, Prahy, Stříbra a Mariánských Lázní.

Cestovní doba vlaku do Plané z nejvýznamnějšího centra pravidelné dojížděky Plzně se pohybuje od 44 minut v případě expresních vlaků do 53 minut v případě spěšných vlaků².

¹ Vlaky celostátní dopravy I. segmentu - zpravidla Expres/InterCity/EuroCity - plní primárně funkci tranzitní - spojení hlavních správních center státu. Vlaky celostátní dopravy II. segmentu - zpravidla rychlíky - plní primárně funkci rychlého spojení řetězce regionálních center s příslušným krajským městem.

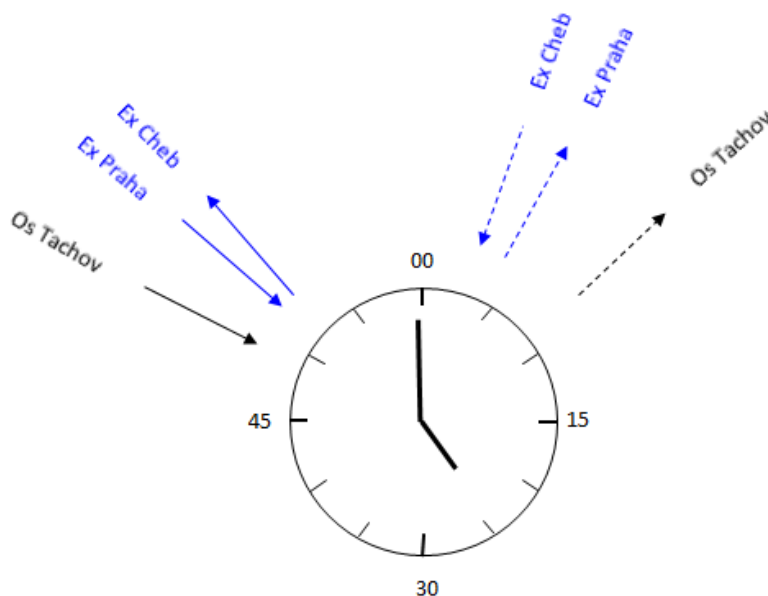
² Tyto hodnoty platí pro cestovní doby mezi železničními stanicemi Planá u Mariánských Lázní a Plzeň-Jižní předměstí, v případě cesty z plzeňského hlavního nádraží jsou pak cestovní doby delší o 3 - 4 minuty.

Cestovní doba je tak plně konkurenceschopná vůči individuální automobilové dopravě i při horší dostupnosti železniční stanice Planá u Mariánských Lázní z centra města.

Z pohledu potenciálu návštěvnosti Českého lesa hraje rovněž důležitou roli výše uvedená železniční trať č. 184 Domažlice - Planá u Mariánských Lázní, neboť vybraná sídla ležící na této trati by měla představovat nástupní místa důležitá z pohledu cestovního ruchu. Železniční trať č. 184 lze rozdělit na úseky s rozdílným významem z pohledu pravidelné dojížděky a potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu.

Pro pravidelnou dojížděku do škol a do zaměstnání jsou z celé tratě nejintenzivněji využívány úseky Poběžovice - Domažlice a Planá u Mariánských Lázní - Tachov. Intenzivnější dojížděce do regionálních center Domažlic a Tachova odpovídá i nabídka četnosti spojení, v obou úsecích je základní nabídkou dvouhodinový takt doplněný v období přepravní špičky o vložené spoje vytvářející možnost cest každou hodinu. V případě úseku Planá u M. L. - Tachov je vyšší četnost spojení uskutečňována rovněž z důvodu zajištění kvalitních přestupních vazeb na vlaky dálkové a rychlé regionální dopravy v relacích Cheb - Mariánské Lázně - Tachov a Praha - Plzeň - Tachov. V případě druhé relace je však cestovní doba vždy jednou za dvě hodiny zatížena dobou čekání v délce 13 minut, jak je zřejmé z obrázku 1.³

Obrázek 1: Schéma přípojů v lichou hodinu ve stanici Planá u Mariánských Lázní

Zdroj dat: IDOS

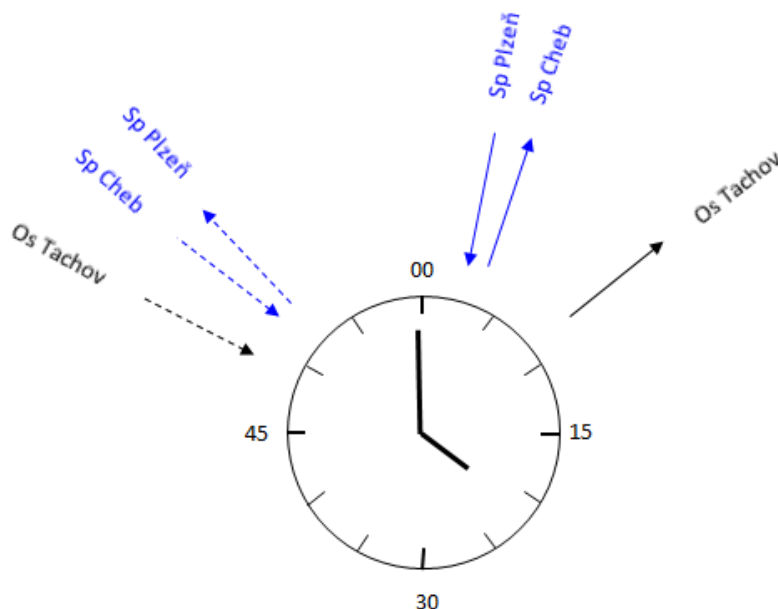
Srovnatelně krátké přestupní doby pro relace Cheb - Tachov a Plzeň - Tachov by bylo možné dosáhnout pouze za předpokladu posunutí křižování expresů Praha - Plzeň - Cheb do stanice Planá u Mariánských Lázní (vytvoření tzv. úplného taktového uzlu bez výraznějších dob čekání při přestupu). Tento posun však podle dostupných informací Ministerstva dopravy, tj. objednatele vlaků celostátní (dálkové) dopravy nelze ve střednědobém horizontu očekávat.

Naproti tomu v sudou hodinu, kdy jsou v Plané vytvářeny přestupní vazby od spěšných vlaků z Mariánských Lázní a Plzně, dochází k obdobnému znevýhodnění přestupujících v relaci

³ Důvodem prodloužení cestovní doby je křižování vlaků dálkové dopravy v Chodové Plané vzdálené 5 km od stanice Planá u M. L. Při současném požadavku na krátkou přestupní dobu v relaci Tachov – Mariánské Lázně – Cheb je nutné do pravidelné přestupní doby pro cestující v relaci Plzeň – Tachov dodatečně započítat i cestovní dobu expresu v úseku Planá - Chodová Planá a zpět, interval křižování v Chodové Plané a časovou rezervu připočtenou k minimální přestupní době v délce 3 minut.

Cheb - Mariánské Lázně – Tachov, a sice z důvodu křižování spěšných vlaků v sousední stanici Brod nad Tichou (viz obrázek 2).

Obrázek 2: Schéma přípojů v sudou hodinu ve stanici Planá u Mariánských Lázní

Zdroj dat: IDOS

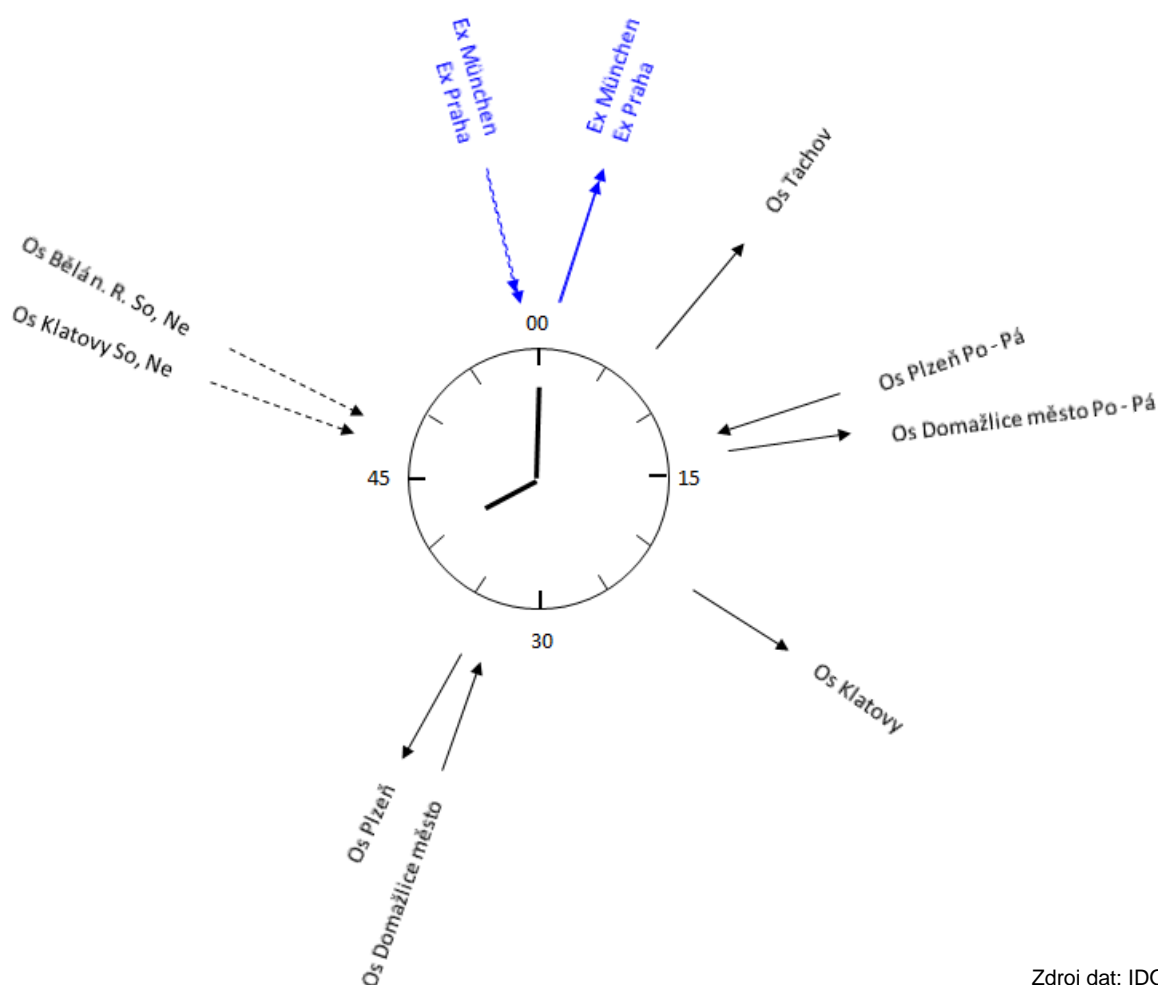
Stejně jako v případě expresů Praha – Plzeň – Cheb nelze ani u spěšných vlaků očekávat ve střednědobém horizontu přesunutí jejich křižování do Plané u M. L. a vytvoření úplného taktového uzlu s krátkými přestupními dobami jak ve směru Plzeň, tak ve směru Mariánské Lázně a Cheb. V případě cest na delší vzdálenosti (např. relace Praha – Tachov) však výše uvedené doby čekání nepředstavují výraznou překážku pro rozvoj cestovního ruchu při uskutečňování cest veřejnou dopravou. Negativní dopad těchto dob čekání při přestupu v Plané by měl být postupně částečně kompenzován dalším zkracováním jízdních dob expresů v úseku Praha – Plzeň po dokončení v současné době realizovaných staveb (modernizace Plzeň – Rokycany, optimalizace Beroun – Králův Dvůr) a připravovaných staveb (optimalizace Praha – Beroun) ze strany SŽDC. Výhledově by tak měla být lépe dosažitelná i významná nástupní místa severně od Bělé n. R., která jsou reprezentována stanicemi a sídly Tachov, Staré Sedliště a Bor.

V případě úseku Pobežovice – Domažlice je velmi důležité provázání osobních vlaků s expresy Praha – Plzeň – Mnichov v Domažlicích. Tyto expresy jsou od prosince 2017 nově vedeny ve dvouhodinovém taktu a s ohledem na skutečnost, že se právě v Domažlicích křižují, (resp. potkávají), existuje díky tomu možnost vytvoření téměř ideálních přestupních vazeb v každou sudou hodinu do všech směrů. Tato možnost byla již částečně využívána v období platnosti jízdního řádu 2017/2018, zejména ve vztahu vlakům Domažlice – Pobežovice – Bělá n. R. (- Tachov - Planá), které jsou systematicky vedeny ve dvouhodinovém taktu s poměrně krátkými přestupními vazbami od výše uvedených expresů a vytvářejí tak možnost relativně atraktivní dostupnosti nástupních míst Trhanov, Klenčí pod Čerchovem, Postřekov, Pobežovice, Hostouň a Bělá nad Radbuzou z Plzně, Prahy, ale i z Furthu i. W., Chamu, Schwandorfu, Regensburgu, Landshutu a Mnichova.

Naproti tomu přípojové vazby na trati č. 185 Domažlice – Klatovy jsou primárně orientovány do Klatov a zpravidla tak vzniká doba čekání při přestupu od expresů v Domažlicích přibližně 20 minut (s výjimkou dvou případů), v opačném směru Klatovy – Domažlice je počet

provázaných regionálních osobních vlaků s expresy větší, avšak i zde ve dvou případech vzniká velmi dlouhá přestupní doba. S ohledem na počet provozovaných spojů v úseku Klatovy – Domažlice není ani zaveden taktový jízdní řád, z jízdního řádu je pak zjevná snaha objednatelé o efektivní nasazení vozidel, v úseku Klatovy – Janovice n. Ú. jsou třikrát denně (o víkendech) tyto spoje vedeny na závěsu kmenových souprav vlaků (Praha – Plzeň -) Klatovy – Železná Ruda. Zlepšení dostupnosti nástupního místa Kdyně z Prahy a Plzně prostřednictvím systémového zkrácení přestupních dob od expresů Praha – Plzeň – Domažlice – Mnichov tak bude pravděpodobně možné až ve střednědobém horizontu po změně provozní koncepce na trati Plzeň – Klatovy – Železná Ruda. Obrázek 3 znázorňuje situaci v oblasti přestupních vazeb v Domažlicích v sudou hodinu, jako vzorová byla zvolena osmá hodina ranní.

Obrázek 3: Schéma přípojů v sudou hodinu ve stanici Domažlice

Zdroj dat: IDOS

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, přepravní význam jednotlivých úseků tratě č. 184 je různý, čemuž rovněž odpovídá i četnost spojení. Úseky Domažlice – Poběžovice a Planá – Tachov jsou navzdory nízké traťové (60 km/h) i cestovní rychlosti (40 km/h) do určité míry využitelné pro pravidelnou dojížděku a zároveň umožňují napojení mezilehlých sídel na dálkovou, případně rychlou regionální dopravu v Domažlicích a Plané u Mariánských Lázní. Oba úseky tím rovněž splňují předpoklady pro zvýšení potenciálu cestovního ruchu, neboť provázáním s dálkovou dopravou zajišťují dostupnost Českého lesa z Plzně i Prahy, a sice spojením poměrně konkurenceschopným vůči individuální automobilové dopravě. V navazujících úsecích Poběžovice – Bělá n. R. a zejména pak Tachov – Bor – Bělá n. R. se již

velmi výrazně projevuje negativní vliv nízké traťové rychlosti s dalšími omezeními, jako jsou propady traťové rychlosti v oblasti zhlaví železničních stanic a zejména pak v okolí přejezdů zabezpečených pouze výstražnými kříži s nedostatečnými rozhledovými poměry.

V současné době je navíc trať č. 184 prakticky nevyužitelná pro pravidelnou dojízdku mezi Tachovem a Domažlicemi, neboť cestovní doba se zpravidla pohybuje v rozmezí 2:14 - 2:23, pouze jeden spoj v pracovní dny se vyznačuje cestovní dobou těsně pod 2 hodiny. Neúměrná délka cestovní doby Domažlice - Tachov je způsobena nízkou traťovou rychlostí, dalšími výše uvedenými omezeními rychlosti, nevhodným trasováním a v neposlední řadě dlouhým pobytem v Bělé n. R. v délce 20 - 30 minut. Tento pobyt vyplývá z preference krátkých přestupních dob v Plané (okolo celé liché hodiny) a v Domažlicích (okolo celé sudé hodiny). Tzv. systémová jízdní doba Planá – Domažlice tak činí 3 hodiny, ačkoli ve skutečnosti (bez uměle prodloužených pobytů v Boru a Bělé n. R.) lze dosáhnout cestovní doby Planá – Domažlice v délce 2:15. Je však nutné upozornit na skutečnost, že ani cestovní doba Tachov – Domažlice v délce dvou hodin není časově konkurenceschopná vůči individuální automobilové dopravě, neboť osobním automobilem lze tuto cestu uskutečnit přibližně za hodinu.

Počet pravidelně přestupujících cestujících mezi dálkovou a regionální dopravou v Domažlicích a Plané je však výrazně vyšší, než počet pravidelně dojíždějících osob mezi Tachovem a Domažlicemi, proto byla objednatel zvolena tato koncepce s krátkými přestupními dobami v obou „koncových“ taktových uzlech a prodlouženým pobytem vlaků v Bělé nad Radbuzou. Bělá nad Radbuzou tak představuje místo, kde se láme frekvence cestujících (Bělá n. R. - Tachov - Planá, Bělá n. R. – Poběžovice - Domažlice). Díky krátkým přestupním dobám v Plané a Domažlicích je možné do Bělé n. R. (významného nástupního místa do oblasti Českého lesa) s jednou výjimkou cestovat z Prahy a Plzně prakticky každou hodinu. V sudou hodinu přes Planou a Tachov, v lichou hodinu přes Domažlice, což je časově i prostorově výrazně kratší trasa.

Tabulka 7 znázorňuje počet spojů linky P33 Domažlice – Poběžovice – Bělá n. R. – Bor – Tachov – Planá u Mar. Lázní na jednotlivých úsecích tratě č. 184.

Tabulka 7: Počty spojů linky P33 regionální železniční osobní dopravy v období letní sezóny

Úsek	Přepravní funkce	Takt	Počet spojů pracovní den/směr	Počet spojů v sobotu / směr	Počet spojů v neděli / směr
Domažlice – Poběžovice	sběrná / obslužná	120 minut s vloženými spoji v přepravní špičce	10/10	6/6	6/6
Poběžovice – Bělá n. R.	sběrná / obslužná	120 minut s vloženými spoji v přepravní špičce	9/9	5/6	6/6
Bělá n. R. – Bor	sběrná / obslužná	převážně 120 min	7/7	5/6	5/5
Bor – Tachov	sběrná / obslužná	převážně 120 min	7/7	5/5	5/5
Tachov – Planá u M. L.	sběrná / obslužná	převážně 60 min	15/15	11/11	10/10

Zdroj dat: IDOS

Pro dosažení plné časové konkurenceschopnosti tratě č. 184 v celé její trase by byla zapotřebí její zásadní modernizace spočívající v dosažení nejvyšší traťové rychlosti 100 km/h v maximální možné délce tratě, odstranění výrazných propadů traťové rychlosti zabezpečením výhybek umožňujícím současný vjezd a odjezd vlaků v obvodu železničních stanic bez výraznějších omezení rychlosti, plnohodnotným zabezpečením úrovnových přejezdů (minimálně světelným přejezdovým zabezpečovacím zařízením). Pro potřeby cestujících by dále měla být vybudována bezbariérově přístupná nástupiště umožňující úrovnový nástup a výstup z moderních nízkopodlažních motorových jednotek. Modernizace tratě č. 184 ve

smyslu výše uvedených opatření byla předmětem technicko-ekonomické studie Zlepšení infrastruktury regionálních tratí Plzeňského kraje - Český les a Pošumaví zpracované v roce 2004 pro Plzeňský kraj. Technicko-ekonomická studie byla po dokončení předána zástupcům SŽDC, od té doby však nedošlo ke zpracování dalšího stupně projektové dokumentace. Od doby zpracování této studie došlo k některým úpravám dopravních řešení v oblasti navazující rychlé regionální a dálkové dopravy, a to zejména na lince Ex 6 Praha – Plzeň – Domažlice – Regensburg – München.

Jak již bylo uvedeno výše, dopravní řešení na trati č. 184 je svázáno splněním dvou okrajových podmínek důležitých z hlediska pravidelné dojížděky i cestovního ruchu – dodržení krátkých přestupních dob na vlaky dálkové, popř. rychlé regionální železniční dopravy v Domažlicích a zároveň v Plané u Mariánských Lázní. Tato podmínka je již splněna v současné době během platnosti jízdního řádu 2017/2018 (resp. 2018/2019), ovšem za cenu nejméně půlhodinového prodloužení cestovní doby v relaci Tachov – Domažlice. Časové polohy vlaků jsou zřejmé z níže uvedené mapy taktových linek (viz obr. 4). Ze znázorněných časových poloh vlaků vyplývá, že modernizace trati společně s nasazením nových výkonných motorových jednotek a případným projížděním vybraných minimálně využívaných zastávek (Tachov-Bíletín, Malý Rapotín, Pernolec, Bor zastávka, Dubec, Svržno) by musela umožnit zkrácení systémové jízdní doby Domažlice – Planá na dvě hodiny. Po odečtení nadměrných dob čekání v Boru a Bělé n. R. by tak kombinací výše uvedených opatření bylo zapotřebí dosáhnout úspory v celkové jízdní době v délce téměř 30 minut. Zároveň by bylo nutné výrazně změnit časové polohy spojů v úseku Tachov – Bělá n. R. s tím, že „dlouhé“ vlaky Planá – Domažlice by nově odjížděly z Plané z přípojové skupiny od spěšných vlaků v celou sudou hodinu, nikoli z přípojové skupiny od expresů v lichou hodinu, jako je tomu v současné době. Konečné parametry modernizované tratě č. 184 by měly však být definovány na základě cílové provozní koncepce na trati Plzeň – Domažlice – Regensburg – Mnichov po její modernizaci.

Většina vlaků v úseku Planá - Tachov (- Bor - Bělá n. R.) vedených jako přípoj expresních vlaků Praha – Plzeň - Cheb umožňuje rozšířenou přepravu jízdních kol (do 5 jízdních kol). Určitou nevýhodou je povinnost rezervace místa pro jízdní kola v expresních vlacích Praha – Plzeň - Cheb. V úseku Domažlice - Poběžovice - Bělá n. R. možnost rozšířené přepravy kol nabízí zhruba polovina vlaků vedených jako přípoje od expresních vlaků Praha – Mnichov (rovněž s povinnou rezervací místa pro jízdní kola), jejich časové rozložení však neodpovídá předpokládanému uskutečnění celodenních výletů⁴. Tato nevýhoda byla částečně kompenzována zavedením nového cyklovlaku vedeného každou sobotu v rámci letní sezóny 2018. V dotčeném období době tento vlak odjížděl z Bělé n. R. 17:30, přičemž byl veden přes Poběžovice, Horšovský Týn, Staňkov, Holýšov a Stod s příjezdem do Plzně 19:09. V případě tohoto cyklovlaku bylo zapotřebí vyřešit přímý časový i prostorový souběh se spojem č. 2 autobusové linky 440 444 Plzeň - Horšovský Týn - Bělá nad Radbuzou - Přimda. V opačném směru vyjížděl cyklovlak z Plzně 8:32, byl veden přes Stříbro, Svojsín, Bor a Třemešné s příjezdem do Bělé n. R. v 10:40. Pro období jízdního řádu 2018/2019 byla nalezena vhodnější časová poloha tohoto turistického (cyklo)vlaku a eliminována nadměrně dlouhá doba čekání vynucená křížováním v Boru. Prostorový souběh s cyklobusem Český les byl vyřešen obousměrným vedením cyklovlaku po trase Plzeň – Stříbro – Svojsín – Bor – Bělá nad Radbuzou.

V širším zájmovém území jsou z pohledu železniční dopravy a cestovního ruchu relevantní i tratě č. 178 Svojsín – Bor a č. 182 Staňkov – Poběžovice. Z pohledu denní dojížděky je význam obou tratí marginální, s výjimkou úseku Horšovský Týn – Poběžovice. Této situaci je rovněž

⁴ Jízdní kola lze bez problémů přepravovat vlaky s odjezdem 8:07 a 10:07 z Domažlic do Bělé n. R., avšak nikoli v opačném směru s odjezdem z Bělé n. R. do Domažlic v 15:01 a 16:44.

přízpůsobena koncepcce dopravy regionálních osobních vlaků objednávaných Plzeňským krajem. V posledních letech na obou tratích docházelo k poklesu rozsahu objednané dopravy, na trati č. 178 Svojšíň – Bor byly vlaky provozovány pouze od pátku do neděle s předpokladem úplného zastavení provozu počínaje jízdním řádem 2018/2019. Na trati č. 182 jsou v pracovní dny provozovány vlaky pouze v úseku Horšovský Týn – Poběžovice, v úseku Staňkov – Poběžovice jsou provozovány vlaky výhradně o víkendu (viz tabulka 8).

Tabulka 8: Počty spojů regionální železniční osobní dopravy na tratích č. 178 a č. 182 v období letní sezóny roku 2018

Úsek	Přepravní funkce	Takt	Počet spojů pracovní den/směr	Počet spojů v sobotu / směr	Počet spojů v neděli / směr
Svojšíň – Bor	sběrná / obslužná	Jednotlivé spoje	2*/2*	3/2	2/2
Staňkov – Horšovský Týn	sběrná / obslužná	240 minut	-/-	4/5	4/4
Horšovský Týn - Poběžovice	sběrná / obslužná	Nepřavidelný, převážně 120 min	7/7	4/5	4/4

* údaj platí pouze pro pátek, od pondělí do čtvrtka není regionální doprava provozována
Zdroj dat: IDOS

Shrnutí 3.4.1

- Železniční doprava je provozována na principu taktového jízdního řádu (i o víkendu)
- Rychlou dostupnost zázemí Českého lesa z Plzně a Prahy zajišťují vlaky dálkové dopravy na celostátních tratích 170 Praha – Plzeň – Cheb a 180 Plzeň – Domažlice – Furth im Wald.
- Osobní vlaky na trati 184 Domažlice – Planá jsou systematicky provázány v koncových stanicích tratě s vlaky dálkové dopravy linky Ex 6 Praha – Plzeň – Mnichov / Cheb.
- Cestovní doba na transversální trati 184 se, především při cestě na delší vzdálenosti, vyznačuje velmi nízkou konkurenceschopností vůči osobnímu automobilu, zejména v relaci Tachov – Domažlice.
- V dlouhodobém horizontu bude zapotřebí rozhodnout o podobě modernizace tratě 184 ve vazbě na dosažení systémové cestovní doby Planá – Domažlice v délce dvou hodin.
- Vyhodnocení využití a rozhodnutí o dlouhodobém provozování turistického (cyklo)vlaku Český les Plzeň – Bělá nad Radbuzou je vhodné provést ve střednědobém horizontu.

3.4.2 Veřejná linková osobní doprava

Širší zájmové území Českého lesa bylo v průběhu platnosti jízdního řádu 2017/2018 obsluhováno řadou regionálních autobusových linek, přičemž převážná většina z nich však zajišťovala dopravní obslužnost území výhradně v pracovní dny. V oblasti podpory cestovního ruchu jsou důležité dvě autobusové linky umožňující o víkendech v období od konce dubna do konce září přepravu jízdních kol. Konkrétně se jedná o linku 440 333 Plzeň - Tachov - Lesná, Stará Knížecí Huť (cyklobus Mže) a 440 444 Plzeň - Horšovský Týn - Bělá nad Radbuzou - Přimda (cyklobus Český les). Vedení těchto linek umožňuje obyvatelům Plzně a mezilehlých sídel uskutečnění jednodenních, resp. dvoudenních cykloturistických výletů v příhraniční oblasti Tachovska, Bělé nad Radbuzou a Přimdy. Základní ukazatele z pohledu využití obou linek znázorňují tabulky 9 a 10.

Tabulka 9: Počet přepravených osob, zavazadel a jízdních kol na lince 440 333

Počet přepravených osob, zavazadel a jízdních kol Období 29. 4. – 1. 10. 2017 Linka 440 333 Plzeň-Tachov-Lesná, Stará Knížecí Huť							
Linka / Spoj	Počet spojů	Počet osob		Počet zavazadel		Počet jízdních kol	
		celkem	průměr	celkem	průměr	Celkem	průměr
440 333	204	2 634	12,9	27	0,13	341	1,7
1	51	1 159	22,7	15	0,29	234	4,6
2	51	68	1,3	5	0,10	0	0,0
3	51	111	2,2	1	0,02	58	1,1
4	51	1 296	25,4	6	0,12	49	1,0

Zdroj dat: POVED

Tabulka 10: Počet přepravených osob, zavazadel a jízdních kol na lince 440 444

Počet přepravených osob, zavazadel a jízdních kol Období 29. 4. – 1. 10. 2017 Linka 440 444 Plzeň-Horšovský Týn-Bělá nad Radbuzou-Železná-Přimda							
Linka / Spoj	Počet spojů	Počet osob		Počet zavazadel		Počet jízdních kol	
		celkem	průměr	celkem	průměr	celkem	průměr
440 444	306	2 731	8,9	1	0,00	323	1,1
1	51	1 165	22,8	0	0,00	265	5,2
4	51	33	0,7	0	0,00	0	0,0
3	51	17	0,3	0	0,00	0	0,0
6	51	24	0,5	0	0,00	0	0,0
5	51	39	0,8	0	0,00	3	0,1
2	51	1 453	28,5	1	0,02	55	1,1

Zdroj dat: POVED

Z údajů o počtu přepravených cestujících vyplývá, že nejvytíženější jsou vždy ranní „dlouhé“ spoje vyjíždějící z Plzně do Českého lesa a odpolední „dlouhé“ spoje sloužící pro návrat turistů z Českého lesa do Plzně. Naproti tomu velmi nízkým využitím se vyznačují „krátké“ spoje mezi Tachovem a Starou Knížecí Hutí a zejména pak mezi Bělou nad Radbuzou a Přimdou. Z tohoto důvodu bylo v letní sezóně od těchto vložených krátkých spojů na lince 440 444 upuštěno. Na lince 440 333 by pro jejich vyšší využitelnost bylo účelné zajištění přípojných vazeb od vlaků Planá – Tachov, popř. víkendových autobusů Plzeň – Tachov. Z pohledu počtu přepravených jízdních kol je patrná vyšší poptávka ve směru do Českého lesa, v opačném směru cyklisté patrně využívají jiného způsobu dopravy (pravděpodobně vlak).

Nevýhodou obou linek je poměrně nízká cestovní rychlost a z toho plynoucí dlouhá cestovní doba v relacích Plzeň – Bělá n. R. – Přimda i Plzeň – Tachov – Lesná, Stará Knížecí Huť (viz tabulka 11).

Tabulka 11: Cestovní rychlost a cestovní doby v nejvýznamnějších relacích cyklobusu Český les a cyklobusu Mže

Relace	Vzdálenost [km]	Cestovní doba [min]	Cestovní rychlost [km/h]
Plzeň – Bělá nad Radbuzou	72	90	48
Plzeň – Přimda	100	135	44
Plzeň – Tachov	68	75	54
Plzeň – Lesná, Stará Knížecí Huť	87	110	47

Zdroj dat: IDOS

Z hodnot výše uvedených ukazatelů vyplývá, že obě linky nejsou plně časově konkurenceschopné vůči individuální automobilové dopravě. Pro zvýšení využitelnosti obou linek je zapotřebí dosáhnout průměrné cestovní rychlosti alespoň 60 km/h, což je hodnota běžně dosahovaná osobním automobilem při využívání silnic I. a II. třídy mimo dálnice. Veřejná

doprava je navíc oproti individuální automobilové dopravě zatížena nutností docházky na nejbližší zastávku na počátku a konci cesty. Z toho důvodu by bylo účelné (zejména při cestách mimo aglomerace) dosahovat dokonce vyšší cestovní rychlosti a kratší cestovní doby v porovnání s cestou uskutečněnou osobním automobilem. To je však v případě veřejné linkové osobní dopravy v regionu prakticky nemožné⁵ (viz tabulka 12), zůstává tak reálná možnost cestovní době osobního automobilu se alespoň přiblížit. V případě obou linek to znamená projíždění zastávek v sídlech s nižším přepravním potenciálem z pohledu cestovního ruchu, konkrétně v úsecích Plzeň - Bělá n. R. a Plzeň - Tachov.

Tabulka 12: Stávající koncepce obsluhy zastávek cyklobusu Český les a cyklobusu Mže

Linka	Stávající obsluhované zastávky
440 444 Plzeň-Horšovský Týn-Bělá nad Radbuzou-Přimda	Plzeň,CAN, Plzeň,Školy Vejprnická, Vejprnice,Pod farou, Tlučná,ZŠ, Nýřany,Staročeské nám., Úherce, Zbůch,ZŠ, Zbůch,Starý důl rozc., Chotěšov,žel.st., Stod, Staňkov,nám., Holýšov,U obuvi, Staňkov,Ohůčov, Staňkov,nám., Staňkov,Vránov, Křenovy, Horšovský Týn,Semošice, Horšovský Týn, Meclov,Mašovice,rozc. 1.4, Meclov, Poběžovice,Ohnišřovice u žel.zast., Poběžovice,Zámělč, Poběžovice,žel.st., Hostouň,Slatina,rozc. 1.5, Hostouň, Hostouň,Svržno, Bělá n.Radb.,Újezd Sv. Kříže,lom, Bělá n.Radb.,nádr., Bělá n.Radb.,město, Bělá n.Radb.,rozc.Železná, Bělá n.Radb.,Smolov,statek, Bělá n.Radb.,Smolov,konzum, Bělá n.Radb.,Smolov,Chrz, Bělá n.Radb.,Smolov,Hvozď, Bělá n.Radb.,rozc.kaplička, Bělá n.Radb.,Železná, Třemešné,Nová Ves, Přimda,Málkov, Přimda
440 333 Plzeň-Tachov-Lesná,Stará Knížecí Huť	Plzeň,CAN, Plzeň,Chebská, Kozolupy, Bdeněves, Úlice, Sulislav, Sytno, Stříbro,aut.st., Stříbro,Milíkov,rozc., Benešovice, Bor,Holostřevy, Bor,Skviřín, Bor,aut.st., Tisová, Tachov,aut.nádr., Tachov,Rychta, Studánka,náves, Lesná,Písařova Vesce, Lesná, Lesná,Jedlina,háj., Lesná,Stará Knížecí Huť

Zdroj dat: IDOS

Od začátku platnosti jízdního řádu 2018/2019, konkrétně od 9. 12. 2018 dochází u cyklobusu Český les k časovým úpravám spojů a rozdělení linky v Tachově v případě spoje číslo 4 s odjezdem 16:16 ze Staré Knížecí Hutě. Linka bude nově koordinována s linkou 490 660 Tachov – Bor – Stříbro – Plzeň, která nabídne v celém úseku 3 páry cyklobusů vedených o víkendech. Tím dojde k výraznému zvýšení četnosti přímého spojení z Plzně do Tachova, avšak v režimu klasických zastávkových spojů s obsluhou všech mezilehlých sídel. Jeden pár spojů cyklobusů v dopoledních hodinách pak bude veden v úseku Stříbro – Tachov, přičemž umožní provázání s expresy a spěšnými vlaky v železniční stanici Stříbro s preferovanými přestupními vazbami směr Plzeň, (resp. Praha).

Změny v četnosti obsluhy obou linek v relevantních úsecích jsou znázorněny v tabulce 13.

Tabulka 13: Změny v četnosti obsluhy v období jízdního řádu 2018/2019 v úseku Plzeň - Tachov

Úsek	Počet spojů v sobotu / směr JŘ 2017/2018	Počet spojů v sobotu / směr JŘ 2018/2019	Počet spojů v neděli / směr JŘ 2017/2018	Počet spojů v neděli / směr JŘ 2018/2019
Plzeň – Stříbro	2/2	3/3	3/3	3/3
Stříbro – Tachov	2/2	4/4	3/3	4/4
Tachov – Lesná, Stará Knížecí Huť	2/2	2/2	2/2	2/2

Zdroj dat: IDOS

⁵ Oba dopravní systémy využívají stejnou dopravní infrastrukturu. Pokud regionální autobus veřejné linkové osobní dopravy obsluhuje větší počet mezilehlých zastávek, které navíc vždy nemusí ležet na časově nejkratší cestě, dochází k prodloužení cestovní doby a snižování průměrné cestovní rychlosti.

V širším zájmovém území je rovněž relevantní nabídka spojení veřejnou linkovou osobní dopravou v úseku Plzeň – Domažlice se třemi páry autobusových spojů obsluhujících nástupní místo Horšovský Týn. V relaci Plzeň – Domažlice jsou všechny tři páry spojů výrazně pomalejší než expresy Praha – Mnichov (až o 30 minut) a srovnatelně rychlé pouze s nejpomalejšími osobními vlaky Plzeň – Domažlice město.

Z pohledu podpory cestovního ruchu hraje rovněž důležitou roli mezinárodní linka 000 423/520 Furth i. W. - Domažlice,žel.st. - Waldmünchen cyklobusu Čerchov provozovaná o víkendech od začátku června do konce září. V úseku Furth im Wald – Domažlice jsou provozovány tři spoje, přičemž dva jsou vedeny ve směru do Domažlic a jeden v opačném směru. Dva z těchto spojů jsou vedeny v přímém souběhu s osobními vlaky linky Schwandorf – Domažlice, což vede k úvahám o hospodárnosti objednávání autobusových spojů v tomto úseku, zejména s ohledem na již uskutečněné rozšíření četnosti obsluhy expresních vlaků Praha – Mnichov a očekávané rozšíření provozu vlaků Schwandorf – Domažlice o třetí pár spojů po roce 2020. Z pohledu cestovního ruchu je zásadní úsek Domažlice – Waldmünchen, kde jsou provozovány dva páry spojů v dopoledních a odpoledních hodinách. Specifikem této linky je zajištění cyklobusu (umožňujícího přepravu 5 jízdních kol) až na vrchol Čerchova, které je v úseku *Klenčí p. Čerch.,Capartice – Čerchov* uskutečněno prostřednictvím 5 párů spojů. Zvolenou koncepcí dopravy lze považovat za přínosnou, ke zvýšení využitelnosti a potenciálu linky by přispělo její systematické provázání s expresními vlaky Praha – Plzeň – Mnichov v železniční stanici Domažlice. V současné době je linka částečně provázána pouze se zastávkovými osobními vlaky linky P3 Plzeň – Domažlice město. Zásadním problémem v případě této linky je však skutečnost, že v průběhu platnosti jízdního řádu 2017/2018 nebylo možné najít informace ve vyhledávací spojení, tj. informace o lince nebyly součástí Celostátního informačního systému o jízdních řádech (CIS JŘ). Informace o provozu linky jsou k dispozici pouze na webových stránkách dopravců ČSAD autobusy Plzeň a Arriva, takže běžný cestující má velmi omezené možnosti získat relevantní informace o provozu linky a zejména o časových možnostech dopravy na Čerchov prostřednictvím veřejné dopravy. Tomu odpovídají i údaje o celkovém vytížení linky, dle informací dopravce bylo během letní sezóny 2018 přepraveno celkem 3 174 cestujících a pouze 48 jízdních kol. Pro zvýšení využitelnosti této linky je zásadní, aby dopravce během platnosti jízdního řádu 2018/2019 včas poskytl data do CIS JŘ.

Další linky s víkendovým provozem s vazbou na CHKO Český les znázorňuje tabulka 14. V případě těchto linek nedochází v období platnosti jízdního řádu 2018/2019 ke změnám četnosti obsluhy o víkendech. Podrobně je charakter jejich provozu popsán v kapitolách věnovaných dostupnosti nástupních míst a atraktivit.

Tabulka 14: Ostatní autobusové linky s víkendovým provozem v užším zájmovém území

Linka	Počet spojů v sobotu / směr	Počet spojů v neděli / směr
490 720 Tachov – Milíře	2/2	2/2
490 740 Bor – Rozvadov	-/-	1/1
400 020 Domažlice – Klenčí pod Čerchovem – Nemanice	-/-	1/1
403 020 Domažlice – Babylon – Česká Kubice – Folmava – Spálenec	3/3	3/3
400 230 Domažlice – Tlumačov – Mrákov – Domažlice	-/-	1/1
400 360 Domažlice – Tlumačov – Mrákov – Kdyně – Klatovy	2/2	2/2
400 060 Kdyně – Všeruby – Hyršov	2/2	-/-

Zdroj dat: IDOS

Z výše uvedené analýzy počtů spojů vyplývá, že s výjimkou spojení větších center (Plzeň, Tachov, Domažlice, Kdyně) a turisticky atraktivních oblastí (Čerchov, Babylon) je nabídka spojení veřejnou linkovou osobní dopravou o víkendu omezena pouze na několik málo linek s jedním, resp. dvěma páry spojů za den.

Shrnutí 3.4.2

- S výjimkou linek cyklobusů Mže, Český les, Čerchov a autobusových linek obsluhujících regionální centra v zázemí je nedostatečná četnost obsluhy o víkendech.
- V průběhu jízdního řádu 2018/2019 došlo k dílčímu zvýšení četnosti obsluhy na lince Tachov – Bor – Stříbro – Plzeň.
- Využití cyklobusů Mže a Český les ze strany cestujících s jízdním kolem při cestách na dlouhé vzdálenosti bylo velmi nízké z důvodu dlouhých cestovních dob.
- Zásadní role cyklobusu Čerchov s potřebou propagace a začlenění do celostátních informačního systému o jízdních řádech (CIS JŘ).

3.4.3 Nástupní místa – identifikace a kategorizace

Výchozí místa pro uskutečnění delších pěších, případně cykloturistických výletů jsou kategorizována podle vybraných kritérií z oblasti dopravní dostupnosti a infrastruktury cestovního ruchu. Dopravní dostupnost je účelné rozdělit na obsluhu daného nástupního místa železniční dopravou, veřejnou linkovou osobní dopravou (VLD), či cyklobusy o víkendech se zaměřením na letní sezónu, a na dostupnost individuální automobilovou dopravou. Dané nástupní místo, zejména pokud se nachází mimo zastavěné území obce nebo města, by mělo disponovat přiměřenou kapacitou parkovacích míst pro bezpečné odstavení osobních automobilů. Některá nástupní místa v současné době tuto podmínku nesplňují, v návrhové části bude pro tato nástupní místa proveden kvalifikovaný odhad potřebného počtu parkovacích míst.

Pro významná nástupní místa je zásadní infrastruktura cestovního ruchu, zejména možnost ubytování. Příslušné nástupní místo rovněž musí ležet alespoň na jedné turistické trase. Nejvýznamnější nástupní místa by měla disponovat informačním turistickým centrem a dalšími doplňkovými službami. Rozdělení do základních kategorií nástupních míst na základě těchto kritérií znázorňuje tabulka 15. Výsledek výběru nástupních míst podle uvedených kritérií shrnuje mapa 17 v příloze.

Tabulka 15: Kategorie nástupních míst Českého lesa dle zvolených kritérií

Stupeň	Ubytování	Doprava	Turistické trasy	ITC	Ostatní služby	Příklady	Počet
5	> 20 lůžek	Vlak o víkendu	x	x	x	Města v zázemí (Tachov, Domažlice)	5
4	> 20 lůžek	VD víkendu	x	-	-	Klenčí p. Č., Bělá n. R.	6
3	> 20 lůžek	Pouze IAD	x	-	-	Rybník	18
2	-	Vlak / cyklobus o víkendu	x	-	-	Obce podél CHKO ležící na trati č. 184	15
1	-	Pouze IAD	x	-	-	Pouze parkoviště, zejména mimo sídla	9

Zdroj dat: vlastní analýza

Typickými představiteli nejvýznamnějších nástupních míst (stupně 5) jsou větší města v zázemí, která se vyznačují dostatečnou kapacitou pro přenocování návštěvníků, kvalitní obsluhou veřejné dopravy o víkendech, informačními centry i ostatními službami. Konkrétně se jedná o Planou, Tachov, Horšovský Týn, Domažlice a Kdyni. Jak vyplývá z následující kapitoly věnované dostupnosti nástupních míst, veřejná doprava pro nástupní místa stupně 5

představuje časově konkurenceschopnou alternativu vůči individuální automobilové dopravě, a to nejen z pohledu cestovní doby, nýbrž i z hlediska počtu spojů a v některých případech i z pohledu pohodlí nabízeného v nových či modernizovaných kolejových vozidlech.

Nástupní místa stupně 4 jsou reprezentována menšími regionálními centry s možností přenocování a s víkendovou obsluhou veřejné dopravy bez dalších doplňkových služeb. Typickými reprezentanty jsou Bělá nad Radbuzou, Poběžovice, Postřekov, Klenčí pod Čerchovem, Česká Kubice a Kout na Šumavě. Nástupní místa stupně 3 umožňují dostupnost výhradně prostřednictvím IAD, nicméně se vyznačují možností přenocování – v severní části se jedná např. o obce Broumov, Halže a Rozvadov, ve střední části o Rybník a Pivoň a v jižní části o Díly, Pec a Všeruby. Dostupnost nástupních místa kategorie 2 o víkendu je zajištěna osobními vlaky na trati č. 184 nebo linkami cyklobusů Mže, Český les a Čerchov. Nástupní místa stupně 1 neposkytují žádné služby a jsou dostupná výhradně IAD.

Shrnutí 3.4.3

- Turisticky relevantní nástupní místa jsou ty výchozí body, jejichž vybavenost je nutná pro to, aby bylo možno území dosáhnout a/nebo v něm pobývat.
- Nástupní místa byla kategorizována dle vybraných kritérií z oblasti dopravní dostupnosti (vlak, veřejná linková a individuální doprava) a infrastruktury cestovního ruchu (ubytování, turistické trasy, ITC).
- Nejvyšší stupeň nástupních míst tvoří regionální centra v zázemí s nejlepšími službami a dostupností veřejnou dopravou, nejnižší stupeň představují nástupní místa bez služeb dostupná výhradně osobním automobilem.
- V případě nástupních míst mimo osídlení je potřeba zajistit odpovídající počet parkovacích míst pro osobní automobily.

3.4.4 Vyhodnocení veřejné dopravy z hlediska dostupnosti nástupních míst

Nástupní místa byla rozdělena na sídla obsluhovaná železniční dopravou (kategorie 5, 4, 2) a veřejnou linkovou osobní dopravou (část sídel kategorie 2). Pro tato nástupní místa byl zpracován zjednodušený model, v němž byly porovnávány celkové cestovní doby dosažitelné osobním automobilem a veřejnou dopravou o víkendu. Jako počátek cesty do CHKO Český les bylo pro všechny relace zvoleno krajské město Plzeň a hlavní město Praha. Pro porovnatelnost výsledků byla vždy uvažována celková cestovní doba „z domu do domu“, přičemž v případě veřejné dopravy byly paušálně stanoveny doby docházky na počátku a v cíli cesty a případná penalizace u cest s přestupem (v závislosti na počtu přestupů v rámci celé cesty).

Pro železniční a veřejnou dopravu byl využit celostátní informační systém jízdních řádů s jízdními dobami odvozenými z konečného návrhu jízdního řádu 2018/2019, který předpokládá výrazné zkrácení cestovních dob v relaci Praha – Plzeň (a tedy i všech cest z Prahy do Českého lesa uskutečněných vlakem, případně v kombinaci s autobusem). V případě IAD byla kromě docházky k automobilu na počátku cesty a od automobilu v cíli cesty vždy uvažována určitá doba spojená s hledáním místa pro parkování. S využitím tzv. logitového modelu (viz metodika P7 v příloze) pak byl pro všechny uvažované relace vypočten teoreticky dosažitelný podíl veřejné dopravy na celkové přepravní práci (tzv. Modal-split). Jedinou užitkovou funkcí je v tomto případě cestovní doba, nejsou zohledněny další důležité faktory jako četnost obsluhy, komfort apod.

V případě VD je uvažována očekávaná průměrná doba docházky k zastávce VD, cestovní doba z Plzně, resp. Prahy do nástupního místa, časová penalizace spojená s případnou

nutností přestupu (zohlednění nepohodlí přestupu) a průměrná doba docházky do předpokládaného cíle.

V případě individuální automobilové dopravy byly do vzorců pro dobu docházky v počátku a cíli cesty a hledání parkovacího místa paušálně dosazovány hodnoty 5 minut. Cestovní doba osobním automobilem byla odvozena z výsledku vyhledávání tras www.viamichelin.com, přičemž byla vždy uvažována cesta ze středu počátečního sídla do středu cílového sídla.

Pro veřejnou dopravu bylo zapotřebí uvažovat širší škálu doby docházky v počátku i cíli cesty. V závislosti na velikosti sídla a rozmístění zastávek veřejné dopravy byly doby docházky odvozeny z izochron 350 m, 500 m, 700 m, popř. 1 000 m, z čehož vyplývají přibližné doby docházky 5 minut, 7 minut, 10 minut, popř. 15 minut.

Ze zpracované analýzy časové konkurenceschopnosti (viz tabulka P8 v příloze) vyplývá, že železniční doprava je velmi efektivní zejména při cestách do Domažlic a do nástupních míst ležících podél tratě č. 184 v úseku Domažlice – Poběžovice⁶. Dále směrem do Bělé nad Radbuzou její časová konkurenceschopnost postupně klesá. V severní části Českého lesa se přijatelnou časovou dostupností vyznačují pouze Planá a Tachov. Nástupní místa v navazujícím úseku Tachov – Bělá nad Radbuzou se z důvodu nízké traťové rychlosti a velkého rozdílu ve vzdálenosti v porovnání se silniční sítí vyznačují velmi nízkou časovou konkurenceschopností.

Dostupnost nástupních míst neobsluhovaných železniční dopravou (viz tabulka P9 v příloze) je primárně zajištěna cyklobusy Mže a Český les, okolí Klenčí pod Čerchovem je obsluhováno přeshraniční linkou cyklobusu Čerchov - Furth i. W. - Domažlice – Čerchov – Waldmünchen. V porovnání s nástupními místy obsluhovanými železniční dopravou je patrná výrazně nižší četnost spojení a delší cestovní doby. Řada dalších nástupních míst se v současné době vyznačuje dostupností veřejnou dopravou pouze v pracovní dny. Jedná se o Broumov, Halži, Branku, Svobodku, Oboru, Žebráky, Rozvadov, Rybník – ubytovací zařízení, Horu Svatého Václava, parkoviště prameniště Radbuzy (autobusovou zastávku *Rybník, Závist*), Pivoň, Nemanice (s výjimkou jednoho páru spojů v neděli), Díly a Pec. Ostatní nástupní místa, jako jsou Pavlův Studenec, Ostrůvek, Zlatý potok, Pleš, ECO centrum Václav, Herštejn a Malinová hora, nemají v blízkém okolí k dispozici autobusovou zastávku, a tedy ani možnost obsluhy veřejnou dopravou.

Shrnutí 3.4.4

- Nejrychleji dostupná jsou nástupní místa obsluhovaná rychlou regionální železniční dopravou (Weiden Oberpf), Cham (Oberpf) a Furth im Wald), konkrétně vlaky ALX München – Regensburg – Schwandorf – Weiden (Oberpf) – Hof / Furth im Wald – Plzeň – Praha vedenými ve dvouhodinovém taktu.
- Řada regionálních center druhé nejvyšší kategorie 4 je dostupná buď rychlou regionální železniční dopravou (Neustadt an der Waldnaab), zastávkovými osobními vlaky (Windischeschenbach, Waldmünchen, Lam) nebo veřejnou linkovou osobní dopravou (Tirschenreuth, Vohenstrauß, Waidhaus, Eslarn, Oberviechtach, Schönsee).
- Na rozdíl od nástupních center nejvyšší kategorie jsou výše uvedená nástupní místa kategorie 4 z hlavních správních center Mnichova a Regensburgu dostupná pouze s jedním přestupem.
- Podobně jako na české straně je zřejmá výrazně vyšší četnost obsluhy rychlé regionální a regionální železniční dopravy oproti veřejné linkové osobní dopravě.

⁶ Vysoká časová konkurenceschopnost železniční dopravy je dosažena zejména díky expresním vlakům linky Ex 6 Praha – Plzeň – Mnichov, které tak výrazně přispívají k přijatelné časové dostupnosti řady nástupních míst části jižní části CHKO Český les i na navazujícím úseku tratě č. 184 Domažlice – Poběžovice prostřednictvím krátkých přestupních dob v Domažlicích.

3.4.5 Vyhodnocení využitelnosti veřejné dopravy pro pohyb v území

Vyhodnocení využitelnosti veřejné dopravy pro pohyb v území bylo provedeno na základě analýzy dostupnosti dominant (viz kap. 3.5) při uvažování nejbližších nástupních míst stupně 5 nebo 4.

Rekreační dominanta Chodová Planá

Nejbližším nástupním místem je 5 km vzdálená Planá. Dostupnost Chodové Plané veřejnou dopravou o víkendech je zajištěna výhradně rychlou regionální železniční dopravou (3 - 4 páry spěšných vlaků) a doplňkově regionální železniční dopravou (1 pár osobních vlaků v neděli). Všechny spěšné vlaky zajišťují rovněž dostupnost z Plzně, Mariánských Lázní a s jedním přestupem i z Prahy. Cestovní doba vlaku z Plané činí 4 minuty, celková cestovní doba je prodloužena poměrně velkou docházkovou vzdáleností z obou železničních stanic do center sídel.

Pro cesty individuální automobilovou dopravou je možné využít parkovacích ploch v centru obou sídel, celková cestovní doba při zohlednění hledání místa k zaparkování tak činí 19 minut.

Kulturněhistorická dominanta Světce

Nejbližším nástupním místem je přibližně 2 km vzdálený Tachov. Nejbližší zastávkou je autobusová zastávka *Tachov, Světce*, která je však veřejnou dopravou obsluhována výhradně v pracovní dny. Jízdná Světce je však poměrně pohodlně dosažitelná pěší chůzí atraktivní Knížecí alejí po modré turistické stezce podél Mže, cesta od informačního centra z tachovského náměstí trvá přibližně 30 minut. Prostřednictvím osobního automobilu lze z centra Tachova k jízdně ve Světcích dosáhnout celkové cestovní doby 19 minut.

Přírodní dominanta vodní nádrž Lučina

Nejbližším nástupním místem je přibližně 4 km vzdálený Tachov. Nejbližší zastávkou s víkendovou obsluhou je autobusová zastávka *Tachov, Mýto*. Tato zastávka je od vodní nádrže Lučina vzdálena přibližně 1,5 km. Zastávka je o víkendech obsluhována dvěma páry spojů linky 490 720 Tachov – Milíře vedených v ranních a večerních hodinách. Spoje jsou primárně provozovány za účelem přepravy zaměstnanců Domova pro osoby se zdravotním postižením Milíře na 7. a 19. hodinu, z toho důvodu nejsou plnohodnotně využitelné pro uskutečňování denních turistických výletů. Při použití osobního automobilu lze dosáhnout celkové cestovní doby 22 minut, a sice za předpokladu odstavení vozidla na ploše mimo silnici III/199 12 v blízkosti cyklistického rozcestníku Přehrada Lučina.

Přírodní dominanta Havran

Nejbližším navrhovaným nástupním místem je 3,5 km vzdálený Zlatý potok. Nejbližší zastávkou obsluhovanou veřejnou dopravou o víkendu je autobusová zastávka *Lesná, Stará Knížecí Huť*, která je vzdálena od rozhledny Havran 6,3 km. Celková cestovní doba při využití veřejné dopravy na cestě z Tachova je s ohledem na nutnost překonání delší vzdálenosti pěší chůzí poměrně dlouhá. Totéž platí pro cesty s využitím osobního automobilu, pokud by k odstavení vozidla došlo na Staré Knížecí Huti. V případě cesty osobním automobilem přes Bärnau s využitím možnosti odstavení vozidla na parkovišti Silberhütte je celková cestovní doba výrazně kratší, neboť pěší chůzí je zapotřebí překonat pouze 2,5 km dlouhý úsek Silberhütte – Křížový kámen – Havran.

Kulturněhistorická dominanta Přimda

Kulturněhistorická dominanta Přimda je zároveň výchozím místem stupně 4. V letní sezóně je o víkendu obsluhována jedním párem spojů Cyklobusu Český les v autobusové zastávce

Přimda nacházející se v centru města. Zřícenina hradu Přimda je z autobusové zastávky vzdálena přibližně jeden kilometr, s ohledem na převýšení je pěší chůzí dosažitelná přibližně za 30 minut, v opačném směru pak za poloviční dobu. Při využití osobního automobilu je cestovní doba kratší, zejména s ohledem na možnost přímé cesty bez zajištění v porovnání s cyklobusem.

Rekreační dominanta Sycherák

Nejbližšími nástupními místy s víkendovou obsluhou železniční dopravy jsou Stráž a Třemešné. Nejbližší zastávkou s víkendovou obsluhou železniční dopravy je železniční zastávka Borek u Tachova. Rekreační středisko a rybník jsou ze železniční zastávky dosažitelné pěší chůzí v rozmezí 10 – 15 minut. Železniční zastávka Borek u Tachova je o víkendu obsluhována přibližně ve čtyřhodinovém taktu s jedním případem zlepšení nabídky na zdánlivý dvouhodinový takt. V případě využití osobního automobilu je cestovní doba kratší, parkování několika osobních automobilů v cíli cesty je možné na ploše v blízkosti turistického rozcestníku Sycherák – rybník.

Přírodní dominanta Velký Zvon

Nejbližšími navrhovanými nástupními místy stupně 3 a 5 jsou Pleš a Václav. Nejbližší autobusovou zastávkou s víkendovou obsluhou je *Bělá n. Radb., rozc. kaplička* nedaleko Karlovy Hutě. Velký Zvon je od této autobusové zastávky obsluhované cyklobusem Český les vzdálen 6 km, pěší chůzí je dosažitelný do dvou hodin. Při použití osobního automobilu lze dosáhnout výrazně kratší cestovní doby, avšak pouze za předpokladu možnosti odstavení osobního automobilu na ploše v blízkosti místní komunikace spojující bývalý Walddorf a Pleš, konkrétně v místě odbočky z cyklotrasy č. 2230 k Velkému Zvonu. Pro zajištění možnosti odstavení vozidel by bylo vhodné v této lokalitě upravit přilehlou plochu pro možnost zaparkování několika osobních automobilů. Za tohoto předpokladu je pak možné pěší chůzí dojít na Velký Zvon přibližně za 37 minut na vzdálenosti 1,6 km.

Rekreačně turistická dominanta Rybník

Rekreačně turistická dominanta Rybník je zároveň nástupním místem. Nejbližším nástupním místem s víkendovou obsluhou železniční dopravy je 10 km vzdálená Hostouň, nejvýznamnějším nástupním místem jsou pak 12 km vzdálené Poběžovice. V samotném centru Rybníku se nacházejí dvě autobusové zastávky (*Rybník, bytovky a Rybník, křiž.*), které jsou však obsluhovány pouze v pracovní dny. S ohledem na neexistující víkendovou obsluhu širší oblasti lze pro víkendy v letní sezóně doporučit zavedení 1 – 2 párů cyklobusů (Horšovský Týn –) Poběžovice – Rybník s přestupní vazbou na linku regionální železniční dopravy P33 Domažlice – Planá, v ideálním případě provázanou s cyklobusem Nabburg – Schönsee.

Přírodní dominanta Herštejn

Přírodní dominanta Herštejn patří rovněž mezi navrhovaná nástupní místa. Nejbližším významným nástupním místem s víkendovou obsluhou veřejné dopravy jsou Poběžovice vzdálené 10 km. Nejbližší autobusovou zastávkou s obsluhou v pracovní dny je *Mnichov, Vranov*, která je od Starého Herštejna vzdálena 2 km pěší chůzí. S ohledem na neexistující víkendovou obsluhu oblasti lze doporučit zavedení 2 párů víkendových spojů v rámci stávající linky 400 191 Domažlice – Poběžovice – Poběžovice, Sedlec – Mnichov, Vranov, resp. připravované linky Mnichov, Vranov – Poběžovice, v optimálním režimu na objednání s přestupní vazbou na linku regionální železniční osobní dopravy P33 Domažlice – Planá.

Přírodní dominanta Haltrava

Přírodní dominanta Haltrava je přibližně stejně vzdálena od významných nástupních míst s víkendovou obsluhou železniční dopravy Postřekova a Klenčí pod Čerchovem (5 – 6 km

v závislosti na typu přemístění – na kole, resp. pěší chůzí). Nejbližší autobusovou zastávkou s obsluhou v pracovní dny je zastávka *Díly, ObÚ*, která je od Haltravy vzdálena přibližně 2,7 km pěší chůzí. S ohledem na neexistující víkendovou obsluhu oblasti lze doporučit zavedení 2 párů víkendových spojů v rámci stávající linky Díly – Trhanov – Domažlice, v optimálním režimu na objednání pouze v úseku Díly – Postřekov, resp. Díly – Klenčí pod Čerchovem s přestupní vazbou na linku regionální železniční osobní dopravy P33 Domažlice – Planá.

Kulturněhistorická dominanta Lučina

Kulturněhistorická dominanta Lučina je vzdálena přibližně stejně od nástupních míst Nemanice a Lísková s víkendovou obsluhou veřejné linkové osobní dopravy (5 – 6 km v závislosti na typu přemístění – na kole, resp. pěší chůzí). Pro cestu z nástupního místa Klenčí pod Čerchovem přes Lískovou je možné využít cyklobus Čerchov, byť z důvodu zajištění cyklobusu až k vrcholu Čerchova trvá cesta Klenčí p. Č. – Lísková téměř hodinu. V rámci této linky lze pro cestu na Lučinu využít i autobusovou zastávku *Höll, Gasthaus Hözlwirt* na bavorské straně, která umožňuje mírné zkrácení cílové docházkové vzdálenosti. Alternativní spojení existuje pouze v neděli odpoledne v rámci linky Nemanice – Klenčí p. Č., přičemž toto spojení umožňuje dosáhnout prakticky třetinovou cestovní dobu. Při využití osobního automobilu lze dosáhnout výrazně kratší cestovní doby. Zaniklá obec Lučina je přímo dostupná osobním automobilem, ovšem s omezenou možností parkování vozidel. Celková cestovní doba při použití osobního automobilu z Klenčí pod Čerchovem činí 36 minut.

Kulturněhistorická dominanta Horšovský Týn

Kulturněhistorická dominanta Horšovský Týn představuje významné nástupní místo s přijatelnou dostupností z Plzně a Prahy, jakož i ze sousedních nástupních míst (Klenčí pod Čerchovem, Domažlice).

Přírodní dominanta Čerchov

Přírodní dominanta Čerchov je v letní sezóně přímo obsluhována cyklobusem Čerchov linky Furth i. W. – Domažlice – Waldmünchen. Prostřednictvím linky je dvakrát denně v obou směrech zajištěna výhodná časová dostupnost z Klenčí pod Čerchovem a Domažlic. Kromě těchto dvou párů spojů je okolo poledne zajištěno i krátké spojení Čerchova s výchozím místem turistických tras Capartice na silnici II/189. Při cestách osobním automobilem je nutné využít parkoviště u autobusové zastávky *Klenčí pod Čerchovem, Capartice* a zbývajících 4,5 km k vrcholu Čerchova překonat pěší chůzí.

Rekreačně turistická dominanta Babylon

Rekreačně turistická dominanta Babylon je denně obsluhována dvěma páry spojů regionální železniční osobní dopravy přeshraniční linky Schwandorf – Domažlice. O víkendu je rovněž obsluhována třemi páry spojů autobusové linky 403 020 Domažlice – Babylon – Česká Kubice – Folmava - Spálenec. Obě linky tak zajišťují poměrně dobrou dostupnost z nejbližšího významného nástupního místa Domažlice. Srovnatelnou časovou dostupností se vyznačuje Babylon i vůči druhému blízkému nástupnímu místu – České Kubici. Naproti tomu z dalšího nástupního místa Klenčí pod Čerchovem nenabízí veřejná doprava o víkendech časově přijatelné spojení – pouze s přestupem v Domažlicích mezi vlaky a autobusy s velmi dlouhými dobami čekání při přestupu. Při využití osobního automobilu lze dosáhnout srovnatelné cestovní doby.

Kulturněhistorická dominanta Domažlice

Kulturněhistorická dominanta Domažlice představuje významné nástupní místo s velmi dobrou dostupností z Plzně a Prahy, jakož i ze sousedních nástupních míst Klenčí pod Čerchovem, Postřekov, Kdyně a Kout na Šumavě.

Přírodní dominanta Rýzmbek

Nejbližším nástupním místem pro přírodní dominantu Rýzmbek je město Kdyně. Centrum města je od Rýzmbeku vzdáleno více než 2 km, nejbližší autobusovou zastávkou s víkendovou obsluhou veřejné linkové osobní dopravy je *Kdyně, sídliště*. Dalšími významnými nástupními místy v okolí jsou Domažlice a Kout na Šumavě. Z Domažlic je možné do Kdyně cestovat o víkendu 5, resp. 6 spoji linky regionální železniční dopravy P23 Klatovy – Domažlice. Vzhledem ke značné docházkové vzdálenosti v Domažlicích a zejména ve Kdyni je vhodné spíše využít dvou víkendových párů autobusů linky 400 360 Domažlice – Tlumačov – Mrákov – Kdyně – Klatovy obsluhující nejbližší zastávku *Kdyně, sídliště*. Stejná situace z pohledu dostupnosti platí i v případě nástupního místa Kout na Šumavě. Při využití osobního automobilu lze dosáhnout poloviční celkové cestovní doby, pro odstavení osobního automobilu lze využít parkoviště vzdálené přibližně 600 m od zříceniny Rýzmbek.

Celkový přehled srovnání dostupnosti relevantních dominant Českého lesa z okolních významných nástupních míst je znázorněn v následující tabulce.

Tabulka 16: Porovnání dostupnosti dominant Českého lesa veřejnou a individuální automobilovou dopravou

Dominanty	Dostupnost z nástupního místa	Cestovní doba VD [min]	Cestovní doba IAD [min]	Poměr cestovních dob VD/IAD	Poznámka
Chodová Planá	Planá	29	19	1,5	4 páry spěšných vlaků
v.n. Lučina	Tachov	40	22	1,8	2 páry autobusových spojů s omezenou využitelností
Havran	Tachov	135	90	1,5	2 páry cyklobusových spojů s dlouhou docházkovou vzdáleností
Přimda	Bělá n. R.	82	57	1,4	1 pár cyklobusových spojů
Sycheřák	Bělá n. R.	37	26	1,4	5 párů osobních vlaků
Velký Zvon	Bělá n. R.	141	61	2,3	1 pár cyklobusových spojů s velkou docházkovou vzdáleností
Lučina	Klenčí p. Č.	136/151	36	3,8 / 4,2	1 pár autobusových spojů, resp. 2 páry cyklobusových spojů s velkou docházkovou vzdáleností a omezenou využitelností
Výhledy	Klenčí p. Č.	15	17	0,9	2 páry cyklobusových spojů
Čerchov	Klenčí p. Č.	33	118	0,3	2 páry cyklobusových spojů
Babylon	Domažlice	23	25	0,9	3 páry autobusových spojů a 2 páry osobních vlaků
Rýzmbek	Domažlice	82	41	2,0	5 párů osobních vlaků a 2 páry autobusových spojů s delší docházkovou vzdáleností

Zdroj dat: IDOS, mapy.cz

Poměr cestovních dob VD/IAD 1,0-1,3 1,4-1,6 1,7-1,9 2,0 a více

Z tabulky 16 vyplývá problematická dostupnost při využití veřejné dopravy zejména pro dominanty Velký Zvon, Lučina a Rýzmbek. Přírodní dominanty Havran a kulturněhistorická dominanty Lučina jsou pak za určitých okolností lépe dostupné z bavorské strany.

Shrnutí 3.4.5.

- Při posuzování dostupnosti atraktivit byla vždy uvažována nejbližší významná nástupní místa – nejbližší regionální centra v zázemí.
- Řada atraktivit je dostupná veřejnou dopravou pouze za předpokladu překonání velké vzdálenosti pěší chůzí.

- S výjimkou atraktivit dostupných železniční dopravou (Chodová Planá, Sycherák, Babylon) je problémem nízká četnost obsluhy veřejnou linkovou osobní dopravou o víkendech (1-2 páry spojů denně).
- Oproti individuální automobilové dopravě je časová a prostorová dostupnost veřejnou dopravou výrazně lepší pouze v případě přírodní dominanty Čerchov.

3.5 Dominanty a prioritní území pro turistiku a rekreaci v Českém lese

Na základě analýzy přírodních a kulturněhistorických fenoménů, analýzy vybavenosti a služeb, průzkumů návštěvnosti a při zohlednění dopravní obslužnosti a dostupnosti jednotlivých částí Českého lesa byly definovány tzv. dominanty a prioritní území Českého lesa.

Jedná se o nejatraktivnější místa v Českém lese, tedy místa se značným významem pro turistiku a rekreaci. Dominantou pro účely koncepce rozumíme místo nebo objekt či zařízení, které přitahuje mimořádný zájem návštěvníků. Prioritním územím pro turistiku a rekreaci rozumíme oblast se soustředěným výskytem atraktivit (příroda, geologie, zaniklé vsi a výroby, památky apod.).

Smyslem zavedení pojmů a vymezení dominant a prioritních území pro turistiku a rekreaci je záměr zpracovatele soustředit se ve strategické části této na území s největšími předpoklady pro rozvoj turismu, a naopak se vyhnout nejcennějším územím z hlediska ochrany hodnot Českého lesa.

Dominanty dělíme podle převažujícího důvodu zájmu návštěvníků na:

- přírodní,
- kulturněhistorické,
- infrastrukturní.

Podobně rovněž prioritní území pro turistiku a rekreaci dělíme na:

- přírodní,
- kulturněhistorické,
- smíšené.

Tato rozdělení byla provedena s ohledem na výsledky analýzy hlavních návštěvnických cílů, potřeb a činností, které se v území vyskytují. Nedílnou součástí procesu výběru a vymezení dominant a prioritních území bylo zjišťování názorů návštěvníků i místních expertů s cílem získat zpětnou vazbu k hypotézám zpracovatele.

Prioritní území pro turistiku a rekreaci byly v této fázi vymezeny pouze rámcově, neboť se předpokládá, že k upřesnění dojde až ve strategické části i s ohledem na zájmy ochrany přírody a krajiny reprezentované lokalitami nejcennějších přírodních a krajinných hodnot. Zároveň budou respektovány podstatné vazby mezi jednotlivými prioritními územími.

Z výše uvedeného vyplývá, že vymezení dominant a prioritních území obsažené v této kapitole je shrnutím veškerých analytických poznatků o turistice a rekreaci v Českém lese získaných v rámci přípravy této územní koncepce.

V následujících podkapitolách jsou jednotlivé typy dominant a prioritní území popsány v jednotné struktuře.

3.5.1 Přírodní dominanty a prioritní území pro turistiku a rekreaci v Českém lese

Přírodní dominanty se na území Českého lesa vyskytují vcelku rovnoměrně. Jsou situovány do užšího území a je možné je rozdělit na vrcholy, hřebeny a vodní plochy. Toto zastoupení také odpovídá významu přírodních fenoménů a hodnot vyskytujících se v území.

Tabulka 17 obsahuje přehled 7 vybraných přírodních dominant Českého lesa, vč. jejich stručné charakteristiky.

Tabulka 17: Charakteristika přírodních dominant Českého lesa

Dominanta	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Rýzmbek	Významná dominanta v jižní části území s komplexem lesních porostů, bohatý výskyt fauny	Místo dostupné ze Kdyně, napojení na turistické i cyklotrasy, pořádání akcí	Město Kdyně s židovskými památkami, akce pořádané na Rýzmberku (divadla, festivaly)
Čerchov	Významný rozsáhlý lesní komplex s přírodními bučinami, nejzatíženější část území a nejčastěji navštěvovaná část území zejména vrchol	Dobrá dostupnost i veřejnou dopravou, pohybové aktivity vč. zimních, nástupní místo Capartice,	Věž, mše, sportovní aktivity, stravovací služby (bufet)
Haltrava	Významné geologické lokality, zachovalé bučiny cenné přírodní hodnoty – rozsáhlý hřeben s komplexem lesa Haltrava	Dobré spojení pro pěší i cyklo, nástupní místo Postřekov, Díly, napříč celým lesním komplexem vede cyklostezka	Zaniklá sídla a výroby (Lučina, oblast Postřekova), památky (Díly)
Herštejn	PR Starý Hirštejn, zachovalé lesní bučiny a sutiny, výrazná krajinná dominanta se zříceninou hradu, úzká spojitost s komplexem Haltravy	Nástupní místo Pivoň-Herštejn dostupné po veřejné komunikaci, cyklostezka z Haltravy, využití v rámci projektu interpretace hradů na pomezí CZ/BY	Zaniklá sídla a výroby (Křížová Huť, Pila, Lučina)
Zvon	PR Malý Zvon, zachovalé pluziny a pastviny, květnaté bučiny, PP Leský mlýn, významný prvek ÚSES	Místo dostupné po veřejné komunikaci, obnovená zaniklá ves Pleš, vybavené turistickou infrastrukturou, napojení na cyklo	Zaniklá sídla a výroby (Pleš – Rabov – Bügellohe, mlynářství,
Havran	Významné rašeliniště, NPR Na požárech, PR Farské bažiny, naučné stezky voda – Podkovák, Kolm, výskyt bobra, dominanta Havran nejnavštěvovanější v severní části	Nástupní místo Stará Knížecí Huť, veřejná doprava cyklobus, využití i v zimní sezóně lyžařské trasy, dobrá dostupnost z BY	Brusírny skla, vojenství, rozhledna na Havranu, sportovní areál+ (Silber Hütte-Zlatý potok)
vodní nádrž Lučina	Významné zachovalé bučiny, podmáčené a smilkové louky, naučná stezka Branka, dominanta vodní nádrž Lučina – největší vodní plocha v území Českého lesa	Nástupní místo Halže, Obora, napojení na cyklotrasy	Vesnické muzeum Halže, zaniklé výroby (mlýny)

Zdroj dat: vlastní analýza

Kritériem pro stanovení prioritních území pro turistiku a rekreaci přírodního typu byla větší koncentrace významných přírodních zajímavostí atraktivních pro návštěvníky Českého lesa. Atraktivitu pro návštěvníky nelze zaměňovat za přírodní hodnoty, neboť např. přírodně nejcennější území nemusí být pro laickou veřejnost mimořádně atraktivní. Navíc v některých případech není ani vhodné zvyšovat jejich návštěvnost.

Přírodní prioritní území pro turistiku a rekreaci byla tedy vymezena na základě koncentrace následujících atraktivit:

- geologické zajímavosti a významné geologické lokality,
- vodní plochy,
- přírodní vodní toky dle Správy CHKO,
- botanické lokality, nelesní plochy, zachovalejší lesní porosty vhodné k prezentaci dle Správy CHKO,
- liniová zeleň dle Správy CHKO,
- soustředění památných stromů.

Pro řešené území bylo na základě koncentrace uvedených přírodních atraktivit vymezeno 7 přírodních prioritních území (viz tabulka 18).

Tabulka 18: Charakteristika přírodních prioritních území Českého lesa

Prioritní území	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Čerchov	Významný rozsáhlý lesní komplex s přírodními bučinami, nejzatíženější část území a nejčastěji navštěvovaná část území, dominanta Čerchov s rozhlednou	Dobrá dostupnost i veřejnou dopravou, pohybové aktivity, nástupní místo kategorie 2 Capartice, cyklobus vrchol, zimní běžecké trasy	Věž, mše, sportovní a odpočinková infrastruktura (bufet a restaurace)
Nemanicko	Významné geologické lokality, cenné přírodní hodnoty – niva nemanického potoka, slatiniště, naučná stezka Lísková, PP Louka u Staré Huti, louky s vachtou trojlistou, hlavní evropské rozvodí,	Dobré spojení pro pěší i cyklo, nástupní místo Rybník a Nemanice, dobrá dostupnost z BY strany	Zaniklá sídla a výroby (Lučina, Pila, Křížová Huť)
Pleš	PR Malý zvon, zachovalé pastviny a plužiny, PP Leský mlýn – voda, přírodní bučiny, krásné výhledy do území v prostoru Václav – Mostek, dominanta Velký a malý Zvon – významná krajinná dominanta	Nástupní místo Pleš kategorie 3, místo dostupné po veřejné komunikaci, částečně obnovené zaniklé sídlo s vazbou na BY stranu, potenciál pro rozvoj, kulturněhistorická atraktivita Kocovy kameny	Obnovený hřbitov Pleš, na BY straně zaniklé sídlo Bügellohe
Rozvadov - Diana	PR Diana, jezírka u Rozvadova, květnaté bučiny, zatím nevyužitý potenciál území, majetkově patří území Kolowratům,	Nástupní místo Rozvadov kategorie 3, dostupné z D5, předěl mezi severní a jižní částí, napojení na mezinárodní cyklo 3	Zaniklé výroby mlynářství, muzeum železné opony
Lesná	Významné rašeliniště, PR Farské bažiny, naučné stezky voda – Podkovák, Kolm, výskyt bobra, dominanta Havran nejnavštěvovanější v severní části, napojení na BY stranu	Nástupní místo Stará Knížecí Huť kategorie 2, veřejná doprava cyklobus, využití i v zimní sezóně lyžařské trasy	Brusírny skla, vojenství, rozhledna na Havranu, sportovní areál Silber Hütte-Zlatý potok
Branka	Významné zachovalé bučiny, podmáčené a smilkové louky, naučná stezka Branka, dominanta vodní nádrž Lučina – největší vodní plocha v území Českého lesa	Nástupní místo Halže, Obora kategorie 3 a 5, napojení na cyklotrasy	Vesnické muzeum Halže, zaniklé výroby (mlýny)
Broumovsko	Shluky geologických aktivit, bývalá těžba, květnatá bučina, shluky památných stromů	Cenné přírodní území s návaznostmi na důlní činnosti i v rámci Karlovarského kraje/nástupní místo kategorie 3 Broumov	Zámek a park Broumov

Zdroj dat: vlastní analýza

V těchto územích bylo identifikováno významné soustředění převážně přírodních fenoménů, jako například geologie a geomorfologie, vodní plochy nebo zajímavá lesní a luční společenstva. Přírodní prioritní území přímo navazují na hranice České republiky a v mnohých částech na ně navazují atraktivní oblasti na bavorské straně.

Přírodní dominanty a přírodní prioritní území představují z pohledu území Českého lesa jedinečné hodnoty. Jejich význam a zastoupení je dán historickým vývojem spojeným zejména s existencí zakázaného pásma v době totality. Toto období paradoxně napomohlo k zachování přírodních oblastí ve velmi dobrém stavu, včetně původního otisku krajiny. Přírodní dominanty a prioritní území jsou logicky soustředěny do oblasti CHKO, jehož území je velmi ceněno z pohledu zachovalé přírody a klidu. V některých lokalitách se daří přispívat k rozmanitosti i

vytvářením bezzásahových zón v lesích. Z hlediska druhé pestrosti je významný výskyt vzácných druhů (tetřívky) či velkých šelem (vlk, rys).

3.5.2 Kulturněhistorické dominanty a prioritní území v Českém lese

Kulturněhistorické dominanty jsou až na jedinou výjimku (zaniklé sídlo Lučina), soustředěny do měst nebo míst na ně přímo navazujících (jízdárna Světce). Je to dáno tím, že v těchto sídlech, většinou historických je soustředěno větší množství památek a jsou zde pořádány i mnohé kulturněhistorické akce (Chodské slavnosti, Husitské slavnosti).

Je patrné, že většina těchto památek je na rozdíl od přírodních dominant a území situována mimo CHKO a jsou soustředěny do větších sídel. Kulturněhistorické dominanty patří mezi turisticky nejnavštěvovanější místa Českého lesa. V rámci analýzy bylo vybráno 5 kulturněhistorických dominant (viz tabulka 19).

Tabulka 19: Charakteristika kulturněhistorických dominant Českého lesa

Dominanta	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Domažlice	Významná dominanta v jižní části území s komplexem památek (Chodský hrad, historické náměstí včetně bran a hradeb), památková zóna, bohaté kulturní tradice a pořádání akcí (Chodské slavnosti)	Množství památek, akcí historických spojitostí s územím Českého lesa, dobrá dostupnost veřejnou dopravou z celého území ČR, napojení na mezinárodní a dálkové cyklotrasy	Domažlice jako výchozí místo pro jižní část území disponuje ubytovacími a stravovacími kapacitami i nabídkou dalších služeb
Horšovský Týn	Významný a rozsáhlý zámek s parkem, historická památková zóna, pravidelné procesí s bavorským Schönsee, množství pořádaných akcí	Dobrá dostupnost i veřejnou dopravou, městská památková zóna, napojení na síť dálkových cyklotras	Stravovací a ubytovací služby, významné nástupní místo, obora Horšov
Lučina	Množství navazujících zaniklých sídel a výrob (Úpor, Pila, Křížová Huť), pořádání náboženských akcí na obnoveném místě kostela, žijící pamětníci ze zaniklé vsi	Interpretace zaniklého sídla, nejlépe dostupné z bavorské strany Untergrafenried	Součást prioritního území Nemanicko, niva Nemanického potoka
Přimda	Nejstarší hrad v Čechách, objekt ve správě NPÚ, významná krajinná dominanta, atraktivita pro zájemce o historii	Dobrá dostupnost po dálnici D5, sídlo CHKO,	Naučná stezka geologie, PP Milov s vachtovou trojlístou
Světce	Zajímavá obnovená památka, profesionální průvodcovské služby, pořádání koncertů, napojení na rozhlednu Světecký vrch	Místo dostupné po veřejné komunikaci, pořádání kulturních akcí	Součást města Tachov (ubytování a stravování, sportovní areál)

Zdroj dat: vlastní analýza

Prioritní území pro rozvoj turistiky a rekreace kulturněhistorického typu byla vymezena na základě větší koncentrace významných kulturněhistorických atraktivit. Uvažovány byly následující atraktivita:

- vybrané památky (hrad, zámek, tvrz, klášter, konvent, jízdárna, most, park),
- památkově chráněná území,
- sídla s významným podílem památek
- sídla I. typu (dle Preventivního hodnocení krajinného rázu Českého lesa)
- zaniklá sídla,
- soustředění církevních památek,
- židovské památky,

- technické památky, vč. vodních děl (dle dat KÚ Plzeňského kraje), mlýnů (dle NPÚ), zaniklých výrobních (dle zanikleobce.cz),

V rámci analýzy bylo identifikováno 7 kulturněhistorických prioritních území (viz tabulka 20).

Tabulka 20: Charakteristika kulturněhistorických prioritních území Českého lesa

Prioritní území	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Domažlice	Jedno z nejvýznamnějších prioritních území v rámci celého Českého lesa, území s množstvím kulturněhistorických atraktivit, památková zóna, kulturní tradice a množství akcí	Komplexní nabídka z pohledu kulturněhistorického nejen ve spojitosti s územím Českého lesa, vynikající dostupnost veřejnou dopravou z celého území ČR, napojení na bavorskou stranu území	Domažlicko je přirozeným centrem jižní části území – ubytovací a stravovací kapacity i nabídka dalších služeb
Horšovský Týn	Prioritní území v nejužší části území. Významné pro svoji koncentraci památek a množství pořádaných akcí	Dobrá dostupnost i veřejnou dopravou, městská památková zóna, napojení na síť dálkových cyklotras	Město ve spojení se zámeckým parkem a přílehlou oborou
Kdyňsko	Nachází se v nejjižnější části území a je přirozeným přechodem mezi územím Českého lesa a západní části Šumavy	Území je propojeno Všerubským průsmykem s bavorskou částí území. Území je zajímavé s pohledu technických a židovských památek	Spojeno s historií českého státu a společné historie s Bavorskem, zřícenina Rýzmberek, kostel sv. Anny na Brůdku
Přimda-Bor	Prioritní území propojující historicko-současný pohled na území. V území se nachází správa CHKO Český les. Krajina se zbytky krajinářských úprav a s řadou vodních ploch.	Dobrá dostupnost po dálnici D5 s propojením do Bavorska, využití z pohledu historických, kulturních i sportovních aktivit	Hrad Přimda s naučnou stezkou, zámek v Boru s přílehlým parkem, nabídka infrastrukturních služeb
Tachov	Nejvýznamnější prioritní území v severní části. Jde o urbanizované území s lesozemědělskou krajinou a množstvím památek. Nejvíce koncentrované památky jsou ve městě Tachov	Území dostupné veřejnou dopravou s dobrou nabídkou služeb. Městská památková zóna a Světce jsou největším tahákem území, pořádání kulturních akcí	Vybavené město Tachov (ubytování a stravování, sportovní areál, muzeum), jízďárna Světce a vrch Vysoká s připomínkou husitské bitvy, dobré napojení na cyklotrasy
Prioritní území	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Plánsko	Prioritní území v nejsevernější části s přirozeným napojením na lázeňskou oblast Karlovarského kraje. Silně urbanizovaná krajina mimo území CHKO. Nejvýznamnějšími sídly jsou Planá a Chodová Planá	Území je napojeno na železniční koridor Plzeň-Cheb. Pivovar v Chodové Plané propojuje historii území a kulturní současné aktivity	Město Planá se zámekem a historickým centrem s bohatou hornickou historií. Relativně dobrá dostupnost služeb. Množství vodních ploch s napojením na pěší a cyklotrasy.

Zdroj dat: vlastní analýza

Kulturněhistorická prioritní území tvoří oblasti spojené až na výjimky (zaniklé sídlo Lučina) s většími městy. Spojení kulturněhistorických prioritních území s většími sídly je dáno počtem památek či množstvím akcí, které jsou přímo s historií místa či jeho kulturním významem spojeny. Příkladem může být Tachov, který nabízí zajímavé památky (městské hradby, Tachovský zámek, chrám Nanebevzetí Panny Marie apod.) i Husitské slavnosti, ale také další atraktivity (rozhledna Vysoká, minerální pramen v městských sadech). Zároveň je Tachov znám husitskou bitvou připomenutou památníkem na vrchu Vysoká nebo již výše uvedenou dominantou Jízďárna ve Světcích. V Tachově je také vyhlášena městská památková zóna.

Ostatní prioritní území vykazují obdobné znaky, které jsou mnohdy doplněny například o specifické typy památek (židovské památky, technické památky apod.).

Příkladem je prioritní území Kdyňsko kolem města Kdyně, které má na svém území významné židovské památky (synagoga), technickou památku (starou přádelnu), Muzeum příhraničí a další kulturněhistorické zajímavosti spojené s historií českého státu (hrad Rýmberk, starodávné propojení s bavorským územím přes všerubský průsmyk a poutní kostel Sv. Anna na Tanaberku). Znamé jsou zde rovněž Císařské slavnosti. Vše doplňuje rozhledna na vrchu Koráb, jako významný prvek v krajině.

3.5.3 Infrastrukturní dominanty

Významnou atraktivitou pro návštěvníky Českého lesa jsou některá místa vyznačující se kapacitní a atraktivní vybaveností, tzv. infrastrukturní dominanty. Tyto lokality tvoří nebo mohou tvořit zázemí a výchozí místa pro velký počet vícedenních návštěvníků, neboť v jejich okolí se zpravidla nachází další atraktivity.

Celkem bylo v řešeném území identifikováno 5 infrastrukturních dominant – Babylon, Výhledy, Rybník, Sycherák a Chodová Planá (viz tabulka 21). Tato místa byla vyhodnocena s ohledem na kapacitní možnosti pro turistiku a rekreaci bez ohledu na aktuální stav, neboť např. Výhledy aktuálně slouží jako ubytování pro pracovníky ve výrobních a podobně je na tom i Chodová Planá.

Tabulka 21: Charakteristika infrastrukturních dominant Českého lesa

Dominanta	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Babylon	Hojně navštěvované letovisko s kempem a hotely. Využívané jako příměstské pro Domažlice. Přirozené středisko návštěvníků jižní části Českého lesa	Ve spojení s Domažlicemi (5 km) komplexní nabídka ubytování, stravování a sportovního využití včetně souvisejících služeb. Dostupné z mezinárodní trati Praha-Plzeň-Domažlice-Mnichov a ze silnice I/26 Plzeň-Folmava. Dobré napojení na bavorskou stranu.	Kemp, přírodní koupaliště, minigolf, tenis, fotbal, akce (mezinárodní zvedání kamene), přírodní viklan Čertův kámen.
Výhledy	Historicky oblíbené nástupní místo na Čerchov a Haltravu. Hotel s restaurací a vyhlídkovým místem na celé Chodsko	Dostupnost z komunikace Domažlice-Lísková. Místo na pomezí hranice CHKO a širšího území, s napojením na síť pěších a cyklotras	Hotel Výhledy aktuálně neplní ubytovací funkci pro návštěvníky. Významný pomník J.Š.Baara na Výhledech, vyhlídkové místo
Rybník	Nejvýznamnější kapacitní středisko v celém území Českého lesa. Nachází se ve střední části a poskytuje služby celoročně.	Místo není bohužel dobře dostupné veřejnou dopravou, pouze individuální. Je ideálně umístěno pro návštěvy atraktivit přírodních (pramene Radbuzy), historických (zaniklé sídlo Lučina) i kulturních akcí (Poběžovice, Bělá)	Dlouhodobě fungující středisko, využívané i školami, propojení do bavorské části území (přechod Rybník-Stadlern)
Sycherák	Letovisko umístěné ve střední části hojně využívané českými i zahraničními návštěvníky. Přírodní koupaliště a sportoviště	Dobrá dostupnost od dálnice D5. Využití v letní sezóně, s možností výletů do okolí. Mimo území CHKO Dobré infrastrukturní zázemí	Výchozí místo pro návštěvu Českého lesa.
Chodová Planá	Nejsevernější dominanta město s velmi navštěvovaným pivovarem (ubytování, lázně)	Dobrá dostupnost vlak (Plzeň-Cheb). Využíváno spíše jako lázeňské středisko	Významná mezinárodní akce (mistrovství světa ve válení sudů), potenciál propojení severní části Českého lesa s Karlovarským krajem

Zdroj dat: vlastní analýza

Za infrastrukturní dominanty je možné považovat rovněž všechna velká sídla (Domažlice, Kdyně, Horšovský Týn, Tachov a Planá), kde je turistická infrastruktura součástí sídla samotného.

3.5.4 Smíšená prioritní území

Území vyznačující se vyváženou koncentrací přírodních i kulturněhistorických atraktivit byla zařazena mezi tzv. smíšená prioritní území pro turistiku a rekreaci. V rámci analýzy byla vybrána dvě taková území, a to Poběžovicko a oblast Babylon-Postřekov (viz tabulka 22).

Poběžovicko nabízí zajímavé příklady zaniklých výrob (mlýny, leštírny a brusírny skla či mlýny na živce) vázaných na bývalé osídlení (Valtířov, Skláře, Sezemín). Známa je tato oblast také díky geologii (Český křemenný val) a těžbě živců, která probíhá až do dnešních dnů (Zámelič, Pařezov, Poběžovice). Území nabízí rovněž zajímavé přírodní atraktivity (Pivoňské lípy, Hvoždanská mokřadní louka či rybníční soustavu na Pivoni). Historii reprezentuje zejména Pivoňský klášter Agustiánů a také židovské památky (synagoga Poběžovice, židovský hřbitov Šitboř) či poběžovický zámek s vazbou na lovecký zámeček Diana. Infrastrukturu tvoří četné penziony a ubytovací kapacity (Hotel Hubertus Poběžovice, penzion Hora Svatého Václava, Šidlákov).

Obdobné parametry vykazuje prioritní území Babylon – Postřekov. Rekreační území Babylon s kempem a přírodním koupalištěm, vesnické památkové zóny (Klenčí, Trhanov), historický fenomén Chodska (Trhanov – zámek, Újezd – Kozinův statek, Klenčí pod Čerchovem – dům J.Š. Baara). Kolem Postřekova se nacházejí významné přírodní atraktivity spojené se soustavami Postřekovských rybníků.

Velmi dobré napojení mají obě prioritní území z pohledu dopravy, a to jak z území ČR, tak i do sousedního Bavorska.

Tabulka 22: Charakteristika smíšených prioritních území Českého lesa

Prioritní území	Charakteristika	Využitelnost/dostupnost	Další souvislosti
Poběžovicko	Území s dochovanými historickými sídly. Jedno z nejvýznamnějších prioritních území z pohledu geologie a historie (klášter Pivoň). Území má dobrou infrastrukturní vybavenost a množství aktivit v turistice a rekreaci. Leží na pomezí hranic CHKO a širšího venkovského území.	Dostupné z regionální trati Domažlice-Tachov-Planá. Množství turistických pěších i cyklotras. Možnost využití zaniklých výrob (těžba živců) a bohaté historie (Poběžovice, Pivoň, Diana).	Hlavní evropské rozvodí, významné vodní zdroje, Český křemenný val, klášter Pivoň, zámek Poběžovice, zámeček Diana. Židovská synagoga Poběžovice a židovský hřbitov Šitboř.
Postřekov-Babylon	Prioritní území v jižní části s významným letoviskem Babylon a rybníční soustavou v okolí Postřekova. Místa s bohatou historií a hlubokými kulturními tradicemi (Postřekovský masopust)	Dobrá dostupnost veřejnou dopravou (vlak, bus) a vybavenost v ubytovacích a stravovacích kapacitách. Využití kulturněhistorických tradic, cenných přírodních hodnot a zaniklých výrob	Babylon je nejvýznamnějším místem pro turistiku a rekreaci v jižní části, technická zajímavost (aquadukt), přírodní zajímavost (Čertův kámen-viklan).

Zdroj dat: vlastní analýza

Shrnutí 3.5

- Na základě analýzy přírodních a kulturněhistorických fenoménů, analýzy vybavenosti, průzkumů návštěvnosti a při zohlednění dopravní obslužnosti a dostupnosti byly definovány tzv. dominanty a prioritní území pro rozvoj turistiky a rekreace.

- Smyslem zavedení pojmů a vymezení dominant a prioritních území je soustředit se ve strategické části na území s největšími předpoklady pro rozvoj turistiky a rekreace, a naopak se vyhnout územím nejcennějším z hlediska ochrany přírody a krajiny.
- Dominantou je výrazné místo nebo objekt či zařízení, které přitahuje mimořádný zájem návštěvníků. Podle převažujícího charakteru dominanty dělíme na přírodní, kulturněhistorické nebo infrastrukturní.
- Prioritním územím pro turistiky a rekreaci rozumíme oblast se soustředěným výskytem atraktivit (živá příroda, geologie, zaniklé vsi a výroby, památky apod.). Prioritní území pro turistiky a rekreaci dělíme na přírodní, kulturněhistorické nebo smíšené.
- Na české straně bylo vymezeno 17 dominant (7 přírodních, 5 kulturněhistorických, 5 infrastrukturních) a 16 prioritních území (7 přírodních, 7 kulturněhistorických, 2 smíšená).

4 Využití a rozvoj území

Hodnocení předpokladů a trendů rozvoje zájmového území vychází z cílového zaměření celého projektu, kterým je **zlepšit ochranu přírodních hodnot Českého lesa a přírodních parků v Bavorsku usměrněním využití jeho turistického potenciálu**.

Tato část Koncepce identifikuje podmínky pro ochranu přírodních hodnot a pro rozvoj cestovního ruchu z pohledu územní a strategického plánování na úrovni kraje a obcí. Téma územního rozvoje je sledováno ve třech úrovních.

- a) úroveň celokrajských dokumentů – Zásad územního rozvoje Plzeňského kraje ve znění po vydání aktualizací č. 1, 2 a 4 (dále též „ZÚR PK“) a Programu rozvoje Plzeňského kraje 2014+ (dále též „Program“);
- b) lidského kapitálu v obcích;
- c) podmínek území pro rozvoj cestovního ruchu vyplývající z vymezení konkrétních rozvojových záměrů v územních plánech jednotlivých obcí (dále „ÚP“) a zhodnocení jejich souladu s požadavky na ochranu přírodních hodnot a s výstupy analýzy potenciálu zájmového území pro rozvoj cestovního ruchu.

4.1 Požadavky krajských rozvojových dokumentů na zájmové území

4.1.1 Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje

ZÚR PK jsou územně plánovací dokumentací kraje. Z hlediska obsahu řešených jevů zahrnují:
1. Zpřesnění jevů a úkolů stanovených Politikou územního rozvoje České republiky (dále jen „PÚR ČR“)

2. Vymezují jevy a stanovují zásady na nadmístní úrovni, obecně řečeno záležitosti týkající se území celého kraje, dílčích částí kraje nebo území více obcí. Zájmového území se týkají následující záležitosti ZÚR PK:

- a) požadavky územního plánování v Plzeňském kraji s celokrajskou působností;
- b) upřesnění vymezení rozvojové osy republikového významu OS1 Praha – Plzeň – Rozvadov;
- c) vymezení rozvojové oblasti nadmístního významu RO1 Domažlice;
- d) vymezení rozvojové oblasti nadmístního významu RO2 Tachov;
- e) vymezení rozvojových os nadmístního významu OR5 (vázaná na silnici I/21), OR 6 (vázaná na silnici II/200) a OR7 (vázaná na silnici I/22);
- f) vymezení specifické oblasti nadmístního významu SON1 Český les.

Pro rozvojové oblasti, rozvojové osy a specifickou oblast jsou stanovena kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území a úkolů pro územní plánování obcí.

Požadavky územního plánování v Plzeňském kraji

Požadavky územního plánování představují soubor obecně definovaných základních priorit, které by měly být sledovány v územních plánech obcí ev. v regulačních plánech a územních studiích. Zohledňují celorepublikové priority definované PÚR ČR.

Z hlediska rozvoje Českého lesa jsou podstatná ustanovení týkající se posílení stability osídlení a hospodářské výkonnosti Plzeňského kraje, zejména ve specifických oblastech se sociálně ekonomickými problémy a v rozvojových oblastech, které představují přirozené póly ekonomického rozvoje území. Z obecných ustanovení je zásadní i ustanovení týkající rekreačně atraktivních územích specifických oblastí, mezi které patří i Český les, v nichž je

nutné lokalizaci a koncentraci vybavenosti usměrňovat především s ohledem na dopravní předpoklady a udržitelný rozvoj území.

V oblasti rozvoje dopravní infrastruktury je v ZÚR PK stanoven jako základní požadavek rozvíjet koridor tangenciální přepravní osy Horažďovice – Klatovy – Domažlice – Bor u Tachova, který je předpokladem zlepšení dopravní dostupnosti v příhraničí, tedy v Českém lese. Pro naplnění tohoto požadavku vymezují ZÚR PK zatím jen jako územní rezervu silnicí I. třídy v úseku Horšovský Týn – Bor, kde je propojení zajištěno silnicí II/200.

Značná část požadavků je věnována oblasti ochrany volné krajiny. Základním požadavkem je podpora intenzifikaci využití v intencích zastavěných a zastavitelných ploch. Pro území CHKO je nezbytné preferovat ochranu a dotváření dochovaných krajinných hodnot před ostatními zájmy na využití území.

Rozvojová osa OS1

Rozvojová osa vymezená v PÚR ČR je vymezena v návaznosti na dálnici D5. V zájmovém území jsou její součástí rozvojová území Svatá Kateřina a Střeble.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území rozvojové osy se soustřeďují na omezení vzniku pásové zástavby s nadměrnou koncentrací podnikatelských aktivit a přednostní zabezpečení funkcí území z hlediska infrastrukturních podmínek a podmínek ochrany životního prostředí v návaznosti na vymezení specifické oblasti SON1 Český les.

Mezi úkoly pro územní plánování podstatné pro zájmové Českého lesa patří usměrnění využití území zejména s ohledem na širší region, funkce rozvojové osy a ochranu životního prostředí a vytváření podmínek pro využití přírodně-rekreačního potenciálu území pro cestovní ruch.

Rozvojová oblast OR1 Domažlice

Rozvojová oblast zahrnuje území obcí Domažlice, Draženov a Újezd. Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území jsou stanoveny velmi obecně a týkají se především posílení rezidenční funkce při zachování charakteru a způsobu osídlení regionu Domažlicka.

Úkoly pro územní plánování obcí se zaměřují na zachování tradičních hodnot území a rozvoj města Domažlice jako komplexního regionálního centra osídlení s možností přeshraničních vazeb.

Rozvojová oblast OR6 Tachov

Vymezení oblasti je provedeno v hranicích města Tachov.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území jsou zaměřeny na posílení hospodářské funkce města Tachova.

Úkoly pro územní plánování obcí se rovněž zaměřují na optimální lokalizaci podnikatelských aktivit v území zajišťující minimální negativní dopady na životní prostředí a posílení soudržnosti obyvatel území.

Rozvojové osy OR5, OR6 a OR7

Rozvojová osa OR5 Bor (dálnice D5) – Planá – hranice kraje se dotýká zájmového území jen okrajově, je vymezena na území obcí Brod nad Tichou, Chodová Planá, Kočov, Planá.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území i úkoly pro územní plánování se zaměřují na podporu rozvoje bytové výstavby a služeb, vytváření podmínek pro rozvoj podnikání a pro zlepšení veřejné infrastruktury, zejména dopravní.

Rozvojová osa Bor OR6 (dálnice D5) – Domažlice prochází zájmovým územím a je vymezena v obcích Bělá nad Radbuzou, Drahotín, Hostouň, Mutěšín, Nový Kramolín, Pařezov, Poběžovice, Postřekov, Stráž (v ORP Tachov), Vlkanov, Ždánov. V rámci rozvojové osy byla vymezena rozvojová území v hranicích těchto katastrálních území: Bělá nad Radbuzou, Hostouň u Horšovského Týna, Poběžovice u Domažlic.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území zdůrazňují usměrňování využití ploch s ohledem na potřeby rozvoje s ohledem na zajištění ochrany hodnot území. Zastavitelné plochy lze vymezovat v návaznosti na zastavěné území.

Z úkolů územního plánování je nutné zdůraznit úkol vymezovat plochy pro lokalizaci podnikatelských aktivit v území při minimálních negativních dopadech na životní prostředí a posílení soudržnosti obyvatel území a úkol vytvářet územní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a služeb.

Rozvojová osa OR7 Domažlice – Klatovy prochází zájmovým územím v jeho jižní části. Dotýká se území obcí Brnířov, Dlažov, Kdyně, Kout na Šumavě, Libkov, Loučim, Spáňov, Zahořany. V rámci rozvojové osy byla vymezena rozvojová území Brnířov a Kdyně.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území se týkají rozvoje podnikatelských ploch a řešení veřejné infrastruktury, zejména dopravní.

Specifická oblast SON1 Český les

Specifická oblast nadmístního významu se v podstatě kryje se zájmovým územím a zahrnuje území obcí Babylon, Bělá nad Radbuzou, Broumov, Ctiboř, Částkov, Česká Kubice, Díly, Dlouhý Újezd, Drahotín, Halže, Hora Svatého Václava, Hostouň, Hošťka, Hvozdčany, Chodov, Chodský Újezd, Klenčí pod Čerchovem, Lesná, Lom u Tachova, Milíře, Mnichov, Mutěšín, Nemanice, Nový Kramolín, Obora, Otov, Pasečnice, Pec, Pelechy, Poběžovice, Postřekov, Přimda, Rozvadov, Rybník, Staré Sedliště, Studánka, Tachov, Tisová, Trhanov, Třemešné, Vlkanov a Zadní Chodov.

Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území se zaměřují na stabilizaci sídelní funkce, rozvoj infrastruktury, zejména rekreační a dopravní. V oblasti cestovního ruchu jsou definovány požadavky na vytváření územních podmínek pro zařízení zimní rekreace i mimo hlavní střediska a pro rozvíjení systému přeshraniční dopravy, pěších a cyklistických tras.

Úkoly pro územní plánování obcí se zaměřují na stabilizaci a posílení sídelní struktury regionu, rozšiřování ploch pro bydlení včetně přiměřeného rozvoje druhého bydlení a podmínek pro lokalizaci podnikatelských aktivit opírajících se o tradiční obory podnikání a služby při minimálních negativních dopadech na životní prostředí a posílení soudržnosti obyvatel území.

Důležitým úkolem je koordinovat územně plánovací činnost příhraničních obcí a územní rozvoj oblasti s německou stranou.

Nedostatkem vymezení specifické oblasti a zejména stanovení kritérií a podmínek pro rozhodování o změnách v území a úkolů pro územní plánování je malý důraz na ochranu přírodních hodnot území a na omezení územního rozvoje mimo vazby na zastavěná území, který je naopak zdůrazněn u rozvojových os i oblastí. V rámci aktualizace ZÚR PK by měl být tento nedostatek odstraněn.

Druhé téma koncepce, tedy cestovní ruch, je naopak v podmínkách pro specifickou oblast zdůrazněno.

4.1.2 Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+

Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+ byl schválen v roce 2014 jako programový dokument kraje na období do roku 2020. Navázal na předchozí program aktualizovaný v roce 2008.

Na základě situační analýzy a SWOT analýzy území kraje definuje Program globální cíl rozvoje kraje „**Zvýšit konkurenceschopnost a atraktivitu Plzeňského kraje efektivním a udržitelným využitím zdrojů**“. Tento cíl zdůrazňuje akcentuje všechny tři pilíře udržitelného rozvoje a respektuje ochranu přírodních a krajinných hodnot jako významného zdroje pro ekonomický rozvoj, zejména pro oblast cestovního ruchu a také významného faktoru atraktivity kraje pro obyvatele, a tedy i pro sociální soudržnost.

Pro dosažení globálního cíle bylo definováno šest strategických cílů Programu, které reagují především na hlavní zjištěné problémy a rozvojové příležitosti Plzeňského kraje:

1. Zajistit dostatek kvalifikovaných pracovních sil
2. Zlepšit dostupnost a kvalitu veřejných služeb
3. Zvýšit konkurenceschopnost regionální ekonomiky
4. Zlepšit fungování a vzhled měst a obcí a jejich vztahy
5. Zajistit funkčnost a rozvoj dopravních systémů kraje
6. Zabezpečit příznivé životní prostředí pro obyvatele kraje

Strategické cíle jsou rozpracovány do Specifických cílů a Opatření, k nimž jsou přiřazeny příklady vhodných aktivit. Program v návrhové části pojat převážně oborově a opatření mají buď celokrajský územní průmět nebo takový průmět nelze vůbec provést. Z pohledu řešené koncepce je tedy možné definovat souvislosti mezi opatřeními definovanými programem a ochranou hodnot v zájmovém území a rozvojem cestovního ruchu v území pouze většinou obecně bez možnosti jasné identifikace územního dopadu ani síly vazby. Lze tedy konstatovat, že zájmového území se dotýkají všechna opatření.

Z **Cíle 1** je pro zájmové území žádoucí soustředit se na zkvalitnění základního a středního vzdělání a využít při něm charakter zájmového území jako významného přírodní a krajinné oblasti a jako místa atraktivního pro cestovní ruch. Z oblasti veřejných služeb (**Cíl 2**) je potřebné soustředit se na stabilizaci obyvatel zájmového území díky dostupnosti sociální a zdravotní péče a kulturní a sportovní infrastruktury.

Cíl 3 je významný pro oblast cestovního ruchu, které je nosným tématem koncepce. Specifický cíl **3.5 Využít atraktivitu kraje pro cestovní ruch** je zaměřen na zkvalitnění marketingu a propagace, zkvalitnění úrovně služeb cestovního ruchu, zvýšení kulturní atraktivity regionu a rozvoj infrastruktury cestovního ruchu. Pro podporu záměrů v oblasti cestovního ruchu v Českém lese je důležitý též specifický cíl **3.6**. Využití potenciálu nadregionálních vztahů, zejména opatření Rozvoj spolupráce s Bavorskem, mezi jehož příklady aktivit jsou uvedeny i rozvoj společného regionálního marketingu.

Cíl 4 vytváří předpoklady pro obnovu urbanistické struktury sídla na území kraje, což je fenomén typický zejména pro oblast bývalých Sudet a poválečného hraničního pásma, do něhož zájmové území spadá. Obnova urbanistické struktury a posílení funkcí měst a obcí v zájmovém území je zcela zásadním faktorem rozvoje cestovního ruchu a dalších ekonomických aktivit, zejména služeb.

Cíl 5 má od předchozích odlišný charakter, neboť se velké části zabývá konkrétními opatřeními na silniční a železniční síť s definovaným územním průmětem. Pro rozvoj cestovního ruchu v Českém lese je podstatné opatření Podpora doplnění státní silniční sítě o Českoleskou

tangentu (součást specifického cíle 5.1), které je zaměřeno na zlepšení spojení mezi Borem a Draženovem. Významný je rovněž specifický cíl **5.5 Doplnit síť cyklistických stezek zabývajících se rozvojem infrastruktury pro cykloturistiku.**

Cíl 6 se z větší části zabývá technickými aspekty životního prostředí (vodohospodářská infrastruktura, ovzduší odpady, povodně), specifický cíl **6.5 Zlepšit stav krajiny** je však orientován na posílení krajinotvorných funkcí, ekologické stability a biologické diverzity krajiny apod. Ve vztahu k tématům koncepce je zcela zásadní opatření **Řešení problematiky ochrany přírody ve vztahu k využívání.** Mezi příklady aktivit tohoto opatření je uvedena i aktivita „rozvojové strategie obcí v NP a CHKO zohledňující vyváženost ochrany přírody a ŽP, stabilitu obyvatelstva a hospodářský rozvoj“, která je naplňována koncepcí.

Z pohledu zaměření koncepce je možné uvést, že Program vytváří předpoklady pro vyvážený rozvoj zájmového území. Až na výjimky je ale vazba Programu a koncepce odvozená obecně, neboť Programu chybí specifikace územního vymezení jednotlivých opatření a naléhavosti jejich řešení, která je bezesporu na území kraje rozdílná. Programu rovněž chybí větší důraz na ochranu přírodních a krajinných hodnot území kraje jako jednoho ze zdrojů jeho vyváženého rozvoje, byť je proklamována v obecném globálním cíli.

V opačném pohledu lze konstatovat, že koncepce je jedním z nástrojů naplnění Programu, zejména strategického cíle 6.

Shrnutí 4.1

- Užší zájmové území je v územně plánovací dokumentaci kraje (Zásady územního rozvoje) zařazena zčásti do republikové rozvojové osy OS1 Praha – Plzeň – Rozvadov, rozvojové oblasti nadmístního významu RO1 Domažlice, rozvojové oblasti nadmístního významu RO2 Tachov, rozvojových os nadmístního významu OR5 a OR 6 (vázaná na silnici II/200) a OR7 (vázaná na silnici I/22);
- Převážná část zájmového území spadá do specifické oblasti nadmístního významu SON1 Český les.
- V požadavcích na územní plánování uvedených os a oblastí není kladen důraz na ochranu hodnot, cestovní ruch jako rozvojový faktor naopak je akcentován.
- Program rozvoje Plzeňského kraje nepracuje s územním průmětem opatření a aktivit, vytváří ale předpoklady pro rozvoj podmínek pro turistiku a rekreaci v zájmovém území.

4.2 Rozvojový potenciál území

Hodnocení rozvojového potenciálu pro účely územní koncepce Český les vychází z analýzy sídelní struktury, která hodnotí význam a funkce sídel a jejich vzájemné vztahy. Tato část se soustředí především na užší zájmové území.

Následuje analýza rozvojových předpokladů, resp. omezení, na úrovni obcí, který je založen na souhrnném vyhodnocení územních podmínek podle pilířů udržitelného rozvoje provedeném v rámci zpracování Územně analytických podkladů (ÚAP) Plzeňského kraje, resp. jejich 4. aktualizace z roku 2017. Generalizace tohoto podkladu umožnila diferencovat užší zájmové území především z hlediska hospodářského a sociálního.

Třetí podkapitola upřesňuje tento generalizovaný pohled z hlediska ukazatelů, které reprezentují konkrétní charakteristiky lidského kapitálu. Ten je klíčový z hlediska možností rozvoje nejen turistiky a rekreace v podmínkách periferního území Českého lesa.

4.2.1 Sídelní struktura

Sídelní struktura odráží velmi dramatický historický Českého lesa, který byl velmi výrazně poznamenána událostmi v letech 1938 a 1945, kdy došlo k odlivu českého a posléze k odsunu německého obyvatelstva. Následovalo dosídlování z jiných částí Československa osobami bez historického vztahu k území. Nejvíce se ovšem na sídelní struktuře odrazila situace po roce 1948, kdy zde vzniklo pohraniční pásmo se železnou oponou a došlo k bezprecedentní likvidaci mnoha sídel. Celkem bylo v užším zájmovém území Českého lesa identifikováno 147 ??? zaniklých sídel (kromě jednotlivých objektů).

Ještě v současnosti patří širší zájmové území, tedy okresy Domažlice a Tachov k méně osídleným v rámci Plzeňského kraje. Průměrná hustota osídlení zde dosahuje jen 45,9 obyv./km² (Plzeňský kraj 75,6 obyv./km²). V užším zájmovém území je to o něco více (49,5 obyv./km²), neboť zde leží i obě okresní města. Převažují však malé obce, jak dokládá tabulka 23. Obce do 499 obyvatel tvoří 60 % obcí v užším zájmovém území (30 z 50), ale žije v nich jen 14 % obyvatel.

Základní informace o obcích užšího zájmového území, vč. informací o technické vybavenosti obsahuje tabulka P10 v příloze. Hierarchické uspořádání sídel a jejich vztahy i v širším zájmovém území dokládá mapa 18 v příloze, která je zjednodušeným výřezem mapy 1.3.2/15. z Územně analytických podkladů Plzeňského kraje (4. aktualizace, 2017).

Z uvedených podkladů je zřejmé, že v současné době se sídelní struktura zájmového území opírá o dvě střední regionální centra, kterými jsou okresní města Domažlice (11 150 obyv. k 1.1.2019) a Tachov (12 802). Dnes plní tato města administrativní funkci obcí s rozšířenou působností a jejich správní obvody pokrývají celé užší zájmové území. Z hlediska turistiky a rekreace je však významnější široká nabídka komerčních a veřejných služeb podstatných pro návštěvníky i obecně pro rozvoj (např. vzdělávání). Funkci Tachova limituje jeho větší vzdálenost od dálnice i silnice I/21 a absence nemocnice.

Dalším větším centrem v užším zájmovém území je již pouze město Kdyně (5 169) hodnocené jako silné lokální centrum. Jiné obce nad 2000 obyvatel v užším zájmovém území Českého lesa nejsou.

Jejich funkci přebírají centra v zázemí tohoto prostoru, tj. Planá (5 413), Bor (4 306) a Horšovský Týn (5 006) hodnocená jako regionální centra slabší. Jejich role jako nástupních míst do Českého lesa je však nezastupitelná, neboť alespoň některá z nich jsou sama o sobě atraktivním pro turisty a další potenciální návštěvníky Českého lesa.

Menší lokální centra v užším zájmovém území leží převážně na tzv. Českoleské tangente, nadregionální rozvojové ose, která však není plně funkční. Z nich však pouze Poběžovice jsou hodnoceny jako střední lokální centrum. Další dvě lokální centra se nachází na mezinárodní rozvojové ose spojení s dálnicí D5 (Přimda a Rozvadov). Některá tato centra zatím svou funkci neplní v plné míře z důvodu chybějící vyšší vybavenosti než jen té základní. Příčinou je malý počet obyvatel, periferní poloha a zatím i malý počet návštěvníků, což omezuje stabilitu dalších služeb.

Tabulka 23: Velikostní struktura obcí v užším zájmovém území Českého lesa (k 1.1.2019)

Skupina obcí dle počtu obyvatel	Počet obcí	Počet obyvatel	Podíl na obyv. (%)
10000-19999	2	23 952	43,4
5000-9999	1	5 169	9,4
2000-4999	0	0	0,0
1000-1999	9	12 214	22,1
500-999	8	6 057	11,0
200-499	20	6 452	11,7
do 199	10	1 302	2,4
Celkem	50	55 146	100,0

Zdroj dat: ČSÚ, Počet obyvatel v obcích k 1.1.2019

Spádová území center do značné míry respektují administrativní členění, zejm. na úrovni správních obvodů pověřených obecních úřadů (viz mapa 18 v příloze). Z hlediska hlavních vazeb obcí v území k regionálním centrům stojí za pozornost zejm. slabší vztah Hostouňska k Domažlicím i nevyhraněný vztah Bělé nad Radbuzou k vyšším centrům.

Samotné území CHKO Český les je relativně málo zastavěné i osídlené. Ze sídel obcí se zde nachází pouze obce Pec, Nemanice a Rybník v jižní a Obora v severní části CHKO. Další sídla jsou jen částmi obcí zpravidla s malým počtem stálých obyvatel. Podle SLDB 2011 žilo na území CHKO v 36 sídlech 1311 obyvatel. To představuje hustotu osídlení 2,8 obyv./km².

Shrnutí 4.2.1:

- Zájmové území Českého lesa patří mezi řídko osídlené (do 50 obyv./km²). Na území CHKO Český les nedosahuje hustota osídlení ani 3 obyv./km².
- V užším zájmovém území se nachází 2 střední regionální centra – okresní města Domažlice a Tachov, která tvoří zásadní rozvojový potenciál.
- V jižní a střední části je rovnoměrně rozložena řada menších lokálních center (na tzv. Českoleské tangentě). V severní části jsou tato centra jen při dálnici D5. Většina z malých lokálních center je však zatím méně rozvinutá.
- Kromě města Kdyně na jižním okraji chybí v užší zájmovém území větší lokální centra. Jejich funkci přebírají města v širším zájmovém území (Bor, Horšovský Týn, Planá).

4.2.2 Hodnocení rozvojových předpokladů obcí

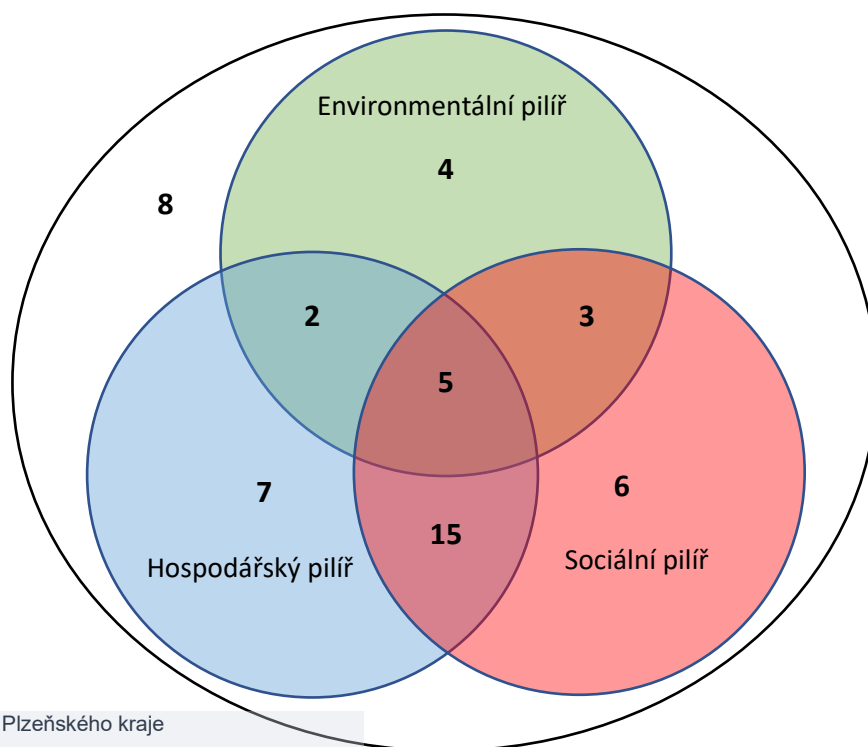
Analýza rozvojových předpokladů území byla zpracována na základě souhrnného vyhodnocení územních podmínek podle pilířů udržitelného rozvoje provedeném v rámci zpracování ÚAP Plzeňského kraje (viz mapa 19 v příloze). Z územního hlediska je rozbor zaměřen na 50 obcí v užším zájmovém území. S ohledem na použitý podklad i méně rozvojový charakter řešeného území analýza klade důraz také na negativní vymezení, tj. na obce s nevyhovujícím stavem v jednotlivých pilířích (environmentální, hospodářský, sociální).

Stručné shrnutí výsledků přináší diagram počtů obcí s nevyhovujícím stavem v pilířích souhrnného hodnocení vyváženosti územních podmínek (viz obrázek 4). Z něj vyplývá, že pouze 8 z 50 hodnocených obcí užšího zájmového území Českého lesa má vyhovující stav ve všech třech pilířích. Z větších center sem patří pouze Kdyně a z dalších center osídlení Klenčí pod Čerchovem. Z ostatních obcí jsou to 3 obce v okolí Tachova (Studánka, Obora, Broumov) a 2 u Domažlic (Česká Kubice, Babylon) a Pocínovice.

Nejméně problémový je environmentální pilíř, když nevyhovujícím stavem trpí jen 14 obcí často ve spojení s nevyhovujícím jiným pilířem. Samostatně se nevyhovující životní prostředí týká především obou okresních měst a jejich okolí. Obcí, které mají nejlepší rozvojové předpoklady, tj. nemají nevyhovující stav v žádném nebo jen v environmentálním pilíři, je 12. Jsou to tři největší centra a obce v jejich blízkém okolí (Tachov+4, Domažlice+4, Kdyně+1). To mimo jiné potvrzuje vliv velkých center na rozvojový potenciál i v jejich okolí.

Nejvíce obcí v užším zájmovém území Českého lesa je však postiženo hospodářskými nebo sociálními problémy (38 z 50) a často se jedná o propojení obou těchto oblastí (20), někdy i ve spojení s problémy environmentálními. Největší území s kumulací hospodářských a sociálních problémů leží ve střední části zájmového území od Nemanic po Třemešné. Podobně jsou na tom i některé obce v okolí Tachova a Domažlic, a také Všeruby u Kdyně. Na tato území často navazují obce, kde je nevyhovující stav v hospodářském pilíři. Větší území s problémy jen v sociální oblasti leží na jihozápadě SO ORP Tachov.

Obrázek 4: Diagram počtů obcí s nevyhovujícím stavem v pilířích souhrnného hodnocení vyváženosti územních podmínek (zdroj dat: Územně analytické podklady Plzeňského kraje, 2017).

Zdroj dat: ÚAP Plzeňského kraje

Vybavenost obcí technickou infrastrukturou

Tento generalizující pohled na problémy a rozvojové předpoklady užšího zájmového území Českého lesa byl doplněn o souhrnné informace o vybavenosti obcí. Rozvoj obcí je do určité míry limitován úrovní technické vybavenosti. Její stav v užším zájmovém územím dokládá tabulka P9 v příloze. Za nejpodstatnější charakteristiku lze z tohoto pohledu považovat vodovod, jehož význam zřejmě poroste v důsledku klimatických změn (sucho). Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP) Tachov je ve všech 17 obcích zaveden veřejný vodovod, i když není zřejmý rozsah připojení v částech obcí. V SO ORP Domažlice není veřejný vodovod v 5 ze 33 obcí. Jedná se vesměs o malé obce. Největší z nich je Tlumačov.

Podobná situace je ve vybavenosti kanalizací. V užším zájmovém území v SO ORP Tachov chybí ve 2 populačně nejmenších obcích a napojení na ČOV ve 4 obcích. V SO ORP Domažlice není kanalizace v 6 obcích a bez napojení na ČOV dokonce 13 obcí. Opět největší z nich je Tlumačov.

Zatímco výše zmíněnou infrastrukturu lze považovat za základní a podstatnou pro ochrany životního prostředí, plynofikace znamená vyšší komfort z hlediska energetického zásobování. Tomu odpovídá i nižší vybavenost užšího zájmového území touto infrastrukturou. V SO ORP Tachov je plynofikováno 10 ze 17 sledovaných obcí, když tento typ infrastruktury chybí jen v některých obcích do 500 obyvatel. V SO ORP Domažlice bylo plynofikováno 17 ze 33 obcí, avšak plyn chybí i v některých větších obcích (např. Česká Kubice).

Představu o vybavenosti obcí technickou infrastrukturou v územních souvislostech poskytuje mapa 20 v příloze. Z ní vyplývá, že největší nedostatky mají malé obce jižně od Domažlic a na Poběžovicku. V SO ORP Tachov se to týká pouze obcí Broumov a Obora.

Na závěr hodnocení rozvojových předpokladů území byla provedena analýza vybavenosti území z hlediska vzdělávání, neboť kapacity a výstupu vzdělávání jsou zásadním předpokladem rozvoje lidského kapitálu. Základní školy jsou vnímány jako výrazný činitel stability obcí, střední školy již vytváří zřetelný rozvojový potenciál území.

Základní školství

Síť základních škol byla zhodnocena jen v užším zájmovém vzdělávání (viz mapa 21 v příloze). V SO ORP Domažlice se nachází 15 ZŠ ve 12 obcích, z toho 8 ZŠ je úplných, 6 neúplných a 1 speciální. V SO ORP Tachov je 10 ZŠ v 7 obcích, z toho 5 ZŠ je úplných, 4 neúplné a také 1 speciální. Speciální ZŠ jsou v Domažlicích a v Tachově. Pouze ve třech největších městech v užším zájmovém území se nachází více než 1 ZŠ (Tachov (4), Domažlice (3) a Kdyně (2)).

V SO ORP Domažlice jsou ve všech dalších populačně největších obcích (1139 – 1739 obyv.) úplné ZŠ a v následujících (776 – 1132 obyv.) neúplné ZŠ. V SO ORP Tachov jsou neúplné ZŠ i v menších obcích (do 500 obyvatel – Lesná, Hoštka).

Střední školy

Síť středního vzdělávání byla z důvodu jejího subregionálního charakteru hodnocena také v širším zájmovém území. Střední školy se nachází ve všech velkých sídlech okresů Domažlice (Domažlice, H. Týn, Staňkov) a Tachov (Bor, Planá, Stříbro, Tachov). Celkem ve školním roce 2018/19 navštěvovalo SŠ v obou okresech 3 365 žáků, z toho nejvíce 3leté obory středního odborného vzdělání s výučním listem (30 %), 4leté obory úplného středního vzdělání s maturitou bez výcviku (29 %) a gymnázií, vč. víceletých (28 %).

Mapa 22 v příloze ukazuje rozložení žáků v sídlech SŠ podle stupně vzdělání a v územních souvislostech. Nejvíce žáků SŠ je soustředěno v Domažlicích (41 %), kde jsou 3 SŠ. V Horšovském Týně, Stříbře a Tachově je po 2 SŠ a jejich podíl na žácích ZŠ v území činí 15 %, 14 % a 12 %. Mapa potvrzuje, že z hlediska stupňů středního vzdělání poskytuje území ucelenou nabídku, což lze říci i o nabídce oborové.

Shrnutí 4.2.2:

- Podle stavu v pilířích souhrnného hodnocení vyváženosti územních podmínek (dle ÚAP kraje) mají nejlepší rozvojové předpoklady města Tachov, Domažlice a Kdyně se svým okolím.
- Velká část obcí užšího zájmového území, zejm. ve střední části, má nevyhovující stav zároveň hospodářském i sociálním pilíři. Na ně často navazují území s problémy z ekonomického hlediska, větší území s problémy jen v sociální oblasti je na jihozápadě SO ORP Tachov.
- Vybavení většiny obcí užšího zájmového území základní technickou infrastrukturou (vodovod, kanalizace, ČOV, popř. plynofikace) je na velmi dobré úrovni. Výjimkou jsou malé obce jižně od Domažlic a na Poběžovicu. V SO ORP Tachov se to týká pouze obcí Broumov a Obora
- Síť základních škol v užším zájmovém území odpovídá velikostní struktuře obcí. V SO ORP Tachov jsou neúplné ZŠ i v obcích s méně než 500 obyvateli.
- Struktura středního školství v širším zájmovém území vytváří solidní předpoklady pro rozvoj lidského kapitálu v Českém lese (i pro potřeby turistiky a rekreace).

4.2.3 Lidský kapitál v území

Vzhledem k perifernímu charakteru zájmového území Českého lesa je lidský kapitál základním předpokladem rozvoje turistiky a rekreace. Pro jeho poznání byly použity vybraná statistická data, která byla vyhodnocena jako zásadní pro poznání stavu a vývoje lidského kapitálu v území.

Hustota osídlení (mapa 23 v příloze)

Obce s hustotou osídlení do 20 obyv./km², tvoří téměř souvislý pás při hranici v severní a střední části užšího zájmového území, narušený jen obcemi Běla nad Radbuzou a Halže. Větší hustota osídlení, a tedy větší počet potenciálních pracovních sil, je kromě jižní části zájmového území už jen v Tachově.

Migrace (mapa 24 v příloze)

Ztráta obyvatel migrací je problémem poměrně velké části obcí v zájmovém území Českého lesa. V období 2011-2017 utrpěly výraznější relativní úbytek obyvatel migrací (od -2 ‰ dolů) především obce na Poběžovicku, vč. tohoto centra, ale také Bělá nad Radbuzou či Rozvadov. Do stejné skupiny se zařadily i 3 obce na severu (Broumov, Ctiboř, Halže), 2 u Domažlic (Draženov, Stráž) a 4 na Kdyňsku (Chodská Lhota, Kout na Šumavě, Nová Ves, Všeruby).

Naopak relativně velký migrační přírůstek (nad 8 ‰) zaznamenaly především některé obce na Domažlicku a u Tachova. Vesměs se však jednalo o malé obce do 499 obyvatel. S migrací souvisí rovněž charakteristiky stability obyvatel, např. podíl rodáků a podíl cizinců (viz dále).

Rodáci a cizinci (mapy 25 a 26 v příloze)

V území silně zasaženém poválečným dosídlováním lze vyšší podíl rodáků považovat za indikátor vyšší stability obyvatel i jejich pozitivního vztahu k území. Podíl rodáků (tj. obyvatel bydlících v obci bydliště matky v době svého narození) je vysoký v jižní části užšího zájmového území kromě obcí při státní hranici. Nízký podíl rodáků (do 33 %) vykazují především obce ve střední části zájmového území.

Vyšší podíl cizinců na obyvatelstvu (nad 6 ‰) naopak signalizuje možnost menšího vztahu bydlících k území. To se opět týká především střední části zájmového území, obcí na jihu při státní hranici a 3 největších měst. Oba použité ukazatele tedy potvrzují diferenciaci zájmového území z hlediska stability populace.

Obyvatelé v produktivním věku (mapa 27 v příloze)

Podíl obyvatel v produktivním věku je významným ukazatelem podílu potenciálních pracovních sil na obyvatelstvu. Tento ukazatel dosahuje relativně vysokých hodnot zejm. v severní části zájmového území Českého lesa. Vysoký podíl vykazují také některé obce v jižní části území (kolem Poběžovic, Domažlic a při st. hranici).

Význam tohoto ukazatele roste v době poměrně rychlého poklesu počtu obyvatel v produktivním věku, kterým Plzeňský kraj i celé Česko prochází. Mezi roky 2014 a 2018 k poklesu nedošlo jen v malých obcích v zázemí obou okresních měst (nad 500 obyvatel má jen Česká Kubice a Studánka). Tento příznivý vývoj je tedy zřejmě ovlivněn migrací do zázemí větších center nabízejících pracovní příležitosti (viz migrace výše).

Vzdělanost (mapa 28 v příloze)

Vzdělanost je základním kvalitativním ukazatelem lidského kapitálu. Jako ukazatel byl zvolen podíl obyvatel minimálně s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let. Vyšší hodnotu tohoto ukazatele (nad 37 ‰) vykazuje řada obcí v jižní části zájmového území, a to vč. malých.

Velmi nízký podíl je naopak v malých obcích na sousedícím Poběžovicku. Zbývající severní polovina zájmového území není tak zřetelně diferencována z hlediska vzdělanosti.

Volební účast (mapa 29 v příloze)

Posledním použitým ukazatelem sociálních charakteristik je volební účast v obecních volbách v roce 2018, která reprezentuje aktuální vztah obyvatel k místu ještě bezprostředněji než podíl rodáků nebo cizinců (viz výše). Na první pohled souvisí hodnota ukazatele s velikostí sídla (menší účast ve větších sídlech). Ve sledovaném území se však vyskytly i malé obce (do 499 obyvatel), kde byla volební účast velmi nízká (do 48 %), a to na Tachovsku nebo Poběžovicku.

Nezaměstnanost (mapa 30 v příloze)

Základním ukazatelem zaměřeným na ekonomické uplatnění lidského kapitálu je podíl nezaměstnaných. Na konci roku 2018 byla nejnižší nezaměstnanost v jižní části zájmového území, relativně vysoká v malých obcích na Poběžovicku, a také v okrese Tachov (zejm. v obcích dále od st. hranice).

Volná pracovní místa (mapa 31 v příloze)

S nezaměstnaností souvisí rovněž nabídka volných pracovních míst (VPM). Ta byla relativně na počet obyvatel vysoká v některých obcích na Domažlicku, ale také v Tachově, Rozvadově, Halži a Zadním Chodově. Bez nabídky VPM byla k 31.12.2018 řada malých obcí (do 499 obyvatel) na celém sledovaném území. Výrazně více jich bylo v jižní polovině zájmového území.

Nerovnováha na trhu práce (mapa 32 v příloze)

Nerovnováhu na trhu práce vyjadřuje počet nezaměstnaných na 100 VPM. Na konci roku 2018 se zaměstnavatelé ve většině obcí okresů Domažlice a Tachov potýkala s nedostatkem pracovních sil (hodnota ukazatel do 100). Obce, kde tomu bylo naopak se nacházely v užším zájmovém území nebo v jeho sousedství. Většina jich leží ve střední části zájmového území, menší na severu.

Podnikatelská aktivita (mapa 33 v příloze)

Malou podnikatelskou aktivitou, měřenou počtem ekonomických subjektů na 100 obyvatel, vykazovaly v roce 2018 některé malé obce, ale také centra (Bělá nad Radbuzou, Hostouň) nebo další větší obce (Staré Sedliště, Všeruby). Naopak vysokou podnikatelskou aktivitou se vyznačovaly obce v jihozápadní části okresu Tachov, obce jihozápadně od Domažlic a ve střední části zájmového území obce Rybník a Hora Svatého Václava.

Zřejmě v souvislosti s ekonomickým růstem a nedostatkem pracovních sil v ČR i v Bavorsku došlo mezi roky 2014-2018 k výraznějšímu poklesu počtu ekonomických subjektů ve velké části obcí užšího zájmového území, zatímco v širším území to bylo naopak. Počet ekonomických subjektů rostl jen kolem Tachova a na Domažlicku.

Shrnutí 4.2.3:

- Nejlepší rozvojové předpoklady z hlediska lidského kapitálu má jižní část užšího zájmového území (Domažlicko a Kdyňsko) – zejm. vyšší hustota osídlení, migrační přírůstek, vyšší vzdělanost, nízká nezaměstnanost a větší nabídka VPM.
- Složitější je situace ve střední části (Poběžovicko a Bělsko) – migrační úbytek, nižší vzdělanost, nízký podíl rodáků a vyšší podíl cizinců, nižší volební účast i v malých obcích, nedostatek pracovních příležitostí
- V severní části se uplatňuje rozhodující vliv Tachova a dálnice D5 na rozvojové možnosti i z hlediska lidského kapitálu.

- Ekonomický rozvoj kolem dálnice D5 zejm. v posledních letech ovlivnil stav a vývoj lidského kapitálu v severní části užšího území (např. migrační přírůstek, vyšší podíl obyvatel v produktivním věku i podnikatelská aktivita).
- Některé charakteristiky lidského kapitálu v severní části užšího zájmového území jsou však výsledkem dlouhodobého vývoje a sídelní struktury s malým počtem center (nižší hustota osídlení, vzdělanost, podíl rodáků i volební účast).

4.3 Potenciál obcí pro rozvoj turistiky a rekreace

Analýza potenciálu obcí pro rozvoj turistiky a rekreace byla provedena na základě zhodnocení rozvojových záměrů obcí vymezených formou zastavitelných plochy a ploch přestavby dle ÚP vydaných po roce 2006 a rozvojových ploch dle ÚP vydaných do roku 2006 (dále je užíván souborný název „návrhové plochy“).

Vymezení návrhových ploch je provedeno z dat výkresů záměrů, které jsou součástí územně analytických podkladů správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) Domažlice a Tachov. Vzhledem k tomu, že poslední aktualizace územně analytických podkladů proběhla v roce 2016, byl ověřen rozsah návrhových ploch s ohledem na již realizované investice. Podkladem byly letecké snímky a katastrální mapy. Bylo též nutné analyzovat jednotlivé územní plány obcí, z důvodu doplnění nově vymezených návrhových ploch v ÚP vydaných po aktualizaci ÚAP a též z důvodu upřesnění způsobu využití zastavitelných ploch, ploch přestavby a rozvojových ploch.

Z vymezených návrhových ploch byly vybrány plochy určené ÚP:

- pro umístění infrastruktury pro turistiku a rekreaci (ITR), zejména infrastruktury pro ubytování a stravování
- plochy a pro sport a tělovýchovu
- plochy určené pro rodinnou / individuální rekreaci (i u těchto ploch může existovat potenciál pro rozvoj ubytovacích kapacit sdíleného typu – rekreační chata je nabízena pro ubytování turistů v období, kdy ji nevyužívá majitel).

Problémem a omezením analýzy je značná rozdílnost ve vymezení způsobu využití i v definici podmínek pro využití sledovaných ploch (regulativů). Zařazení ploch bylo provedeno na základě expertního posouzení.

V užším zájmovém území má 48 obcí územní plán. Z toho 32 obcí má územní plán vydaný podle stávající legislativy, 16 obcí má územní plán dle zákona č. 50/1976 Sb. (platný do roku 2006). Obec Nový Kramolín územní plán nemá.

Návrhové plochy pro turistiku a rekreaci jsou vymezeny ve 26 územních plánech. Přehled počtu a výměry zjištěných návrhových ploch je uveden v tabulce 24. Vystínováním jsou zvýrazněné obce, které dosud nemají nahrazený ÚP vydaný do roku 2006, u nichž se dá očekávat změna rozvojové koncepce.

Tabulka 24: Návrhové plochy pro turistiku a rekreaci v územních plánech obcí Českého lesa

Obec	Plochy pro ITR		Plochy pro sport a tělovýchovu		Plochy pro rodinou / individuální rekreaci	
	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)
Bělá nad Radbuzou	2	36,433	-	-	-	-
Broumov	10	8,539	-	-	-	-
Ctiboř	1	0,748	1	0,570	3	0,812
Částkov	7	11,737	-	-	-	-

Obec	Plochy pro ITR		Plochy pro sport a tělovýchovu		Plochy pro rodinou / individuální rekreaci	
	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)
Díly	-	-	1	1,68	-	-
Domažlice	17	12,664	4	4,863	-	-
Drahotín	2	1,272	-	-	-	-
Halže	5	1,746	3	0,469	7	4,501
Hostouň	3	2,469	-	-	-	-
Kdyně	13	4,946	-	-	-	-
Klenčí pod Čerchovem	4	1,361	3	49,201	-	-
Lesná	4	1,964	2	0,870	-	-
Milíře	1	0,211	-	-	-	-
Mutěšín	2	0,729	-	-	1	0,167
Nemanice	3	13,698	-	-	-	-
Nevolice	-	-	1	0,1	-	-
Pec	4	0,923	-	-	-	-
Postřekov	3	1,390	1	1,689	-	-
Přimda	5	2,940	1	0,324	2	0,850
Rozvadov	6	15,209	-	-	-	-
Rybník	1	0,447	1	1,826	-	-
Studánka	1	0,348	3	1,619	-	-
Tachov	1	1,117	-	-	-	-
Trhanov	7	2,564	-	-	-	-
Třemešné	1	0,212	-	-	-	-
Újezd	2	1,054	-	-	-	-

Zdroj dat: ÚAP Plzeňského kraje

Shrnutí 4.3

- Užší zájmové území je téměř zcela pokryto územně plánovací dokumentací obcí, některé ÚP ale ještě nejsou nahrazeny v souladu s platnou legislativou;
- Návrhové plochy s potenciálem pro rozvoj ITR jsou vymezeny ve 24 ÚP, návrhové plochy pro sport a tělovýchovu v 11 ÚP a plochy pro individuální rekreaci ve 4 ÚP.
- Celkem bylo zjištěno 139 ploch s výměrou 189,610 ha.
- Lze očekávat změny díky faktu, že v 16 obcích probíhá pořízení nového ÚP v souladu s platnou legislativou.

4.4 Dopravní síť – silnice

Nejvýznamnějším prvkem infrastruktury silniční dopravy v oblasti Českého lesa i širšího zájmového území je jednoznačně **dálnice D5** rozdělující Chráněnou krajinnou oblast Český les na dvě části. CHKO Český les je tak velmi dobře dostupná z Plzně, Prahy a dalších měst napojených na dálniční síť ČR (viz mapa 34 v příloze).

CHKO Český les je dobře napojena i na německou (a potažmo západoevropskou) dálniční síť prostřednictvím dálnice A6, která je pokračováním dálnice D5 od státní hranice přes Norimberk dále na západ.

Chráněnou krajinnou oblastí Český les neprochází žádná silnice I. třídy, v širším zájmovém území však mají zásadní dopravní význam silnice:

- **silnice I/21** (Cheb –) Planá – D5, EXIT 128 Bor (Nová Hospoda),
- **silnice I/26** (Ejpvovice – Plzeň – Stod – Holýšov –) Horšovský Týn – Folmava / Furth im Wald-Schafberg,
- **silnice I/22** (Vodňany – Strakonice – Horažďovice – Klatovy –) Kdyně – Domažlice – Draženov (I/26).

Poznámka: V současné době Ředitelství silnic a dálnic realizuje stavbu I/21 Nová Hospoda – Kočov, II. stavba. Jedná se o přestavbu silnice na kategorii S 11,5/80 v nové trase v souběhu s původní silnicí, která zůstane zachována jako místní komunikace pro obsluhu přilehlého území.

Chráněná krajinná oblast Český les je napojena na nadřazenou celostátní silniční síť prostřednictvím následujících silnic II. třídy.

Severní část CHKO Český les

- **silnice II/201** Chodová Planá (I/21) – Zadní Chodov – Broumov/Mähring s přímou vazbou na bavorská regionální centra Tirschenreuth, resp. Waldsassen prostřednictvím navazujících silnic St 2167, resp. St 2175,
- **silnice II/199** Holostřevy, Kadrnožka (II/605) – Bor, Nová Hospoda (D5, I/21) – Tachov – Branka – Pavlův Studenec/Bärnau s přímou vazbou na bavorská regionální centra Tirschenreuth a Neustadt an der Waldnaab prostřednictvím navazujících silnic St 2173 a St 2172.

Poznámka: Silnice II/199 je z Tachova směrem k státní hranici dosud formálně vedena v původní trase přes Světce, Svobodku a Dolní Výšinu (podél vodní nádrže Lučina), ačkoli směrovým dopravním značením je již provoz naveden na trasu Tachov – Ctiboř (silnice III/19920) – Halže (nově vybudovaná, dosud nezařazená silnice) – Horní Výšina (III/19923).

Jižní část CHKO Český les

- **silnice II/605** (Plzeň –) Stříbro – Benešovice (D5) – Bor – Přimda – Kateřina (D5) – Rozvadov/Waidhaus s přímou vazbou na bavorské regionální centrum Vohenstraus s prostřednictvím navazujících silnic St 2154 a NEW 50,
- **silnice II/198** Planá (I/21) – Tachov – Mlýnec (D5) – Přimda – Železná (II/197),
- **silnice II/197** Horšovský Týn (I/26) – Bělá nad Radbuzou – Železná s přímou vazbou na bavorské regionální centrum Eslarn prostřednictvím navazující silnice St 2155,
- **silnice II/189** Draženov (I/26) – Klenci pod Čerchovem – Lísková/Waldmünchen s navazující silnicí St 2146 vedoucí do centra Waldmünchen.

Převážná část silnic II. třídy vedoucích k hraničním přechodům do SRN (II/201, II/199, II/605 a II/189) je součástí tzv. Vybrané silniční sítě Plzeňského kraje z roku 2009, na níž by měly být realizovány významnější investiční akce a soustředěná údržba. V průběhu roku 2019 lze předpokládat aktualizaci této sítě. Kromě již zmíněné silnice II/199 v zájmovém území s největší pravděpodobností nenastanou větší změny, ani ve sféře případné změny kategorie silnic.

V širším zájmovém území mají kromě výše uvedených silnic zásadní dopravní význam zejména silnice II/193 a II/200 zajišťující nejrychlejší spojení významných regionálních center Tachov a Domažlice.

Z pohledu vzájemného spojení menších regionálních center na východním okraji CHKO Český les (Bělá n. R., Hostouň, Poběžovice, Klenci p. Č.) a jejich napojení na významné regionální centrum Domažlice je důležitá silnice II/195. Tato silnice byla rovněž v Koncepti dopravy Plzeňského kraje z roku 2007 uvedena jako základ možné budoucí trasy dosud chybějící

silnice I. třídy v úseku Bor, Nová Hospoda (D5) – Draženov (I/26) propojující stávající silnice I/21 a I/22.

Na jižním okraji širšího zájmového území hraje důležitou roli v přeshraniční dopravě silnice II/184 spojující Kdyni (silnici I/22) s hraničním přechodem Všeruby/Eschlkam.

Chráněnou krajinnou oblastí Český les prochází rovněž řada silnic III. třídy zajišťujících primárně obsluhu jednotlivých obcí, resp. jejich částí.

Tab. 1 Silnice III. třídy procházející severní částí CHKO Český les

Silnice	Trasa
III/19910	(Tachov –) Lesná – Stará Knížecí Huť – Nové Domky (– Rozvadov)*
III/19918	III/19912 – Obora – II/199
III/19919	(Svobodka –) Halže – Žďár (– Chodský Újezd)
III/19921	(III/19912 –) Milíře – Zadní Milíře

Zdroj dat: geodatabáze Plzeňského kraje

Poznámka: Na silnici III/19910 v úseku Stará Knížecí Huť – Nové Domky je zakázán provoz motorových vozidel.

Tab. 2 Silnice III. třídy procházející jižní částí CHKO Český les

Silnice	Trasa
III/1959	(Hostouň – Mutěšín –) Ostrov – Rybník
III/19514	(Poběžovice –) Mnichov – Vranov – Nemanice – Lísková
III/19514b	III/19514 – Pivoň
III/19515	(Poběžovice – Hora Sv. Václava –) Šidlákov – III/19711
III/19516	(III/19515 –) Načetín – Šibanov
III/19518	III/19514 – bývalý Lískovec (III/19711)
III/19523	(Nový Kramolín –) bývalý Valtířov – bývalý Nuzarov – III/19514
III/19527	Trhanov – Pec
III/1977	Bělá n. R. – Bystřice
III/19710	Bělá n. R. – Nový Dvůr – Smolov
III/19711	II/197 – Smolov – Nový Dvůr – Mostek – Rybník – Závist – bývalý Lískovec (III/19518)
III/19715	Diana – Svatá Kateřina
III/19857	Nová Ves – Bezděkov (– Třemešné – Dubec)

Zdroj dat: geodatabáze Plzeňského kraje

Shrnutí 4.4

- Nejvýznamnějším prvkem infrastruktury silniční dopravy v oblasti Českého lesa i širšího zájmového území je dálnice D5 rozdělující Chráněnou krajinnou oblast Český les na dvě části
- CHKO Český les je díky D5 dobře dostupná z Plzně, Prahy i dalších měst napojených na dálniční síť ČR
- V širším zájmovém území hrají důležitou roli v dopravní dostupnosti silnice I. třídy I/21, I/22 a zejména pak I/26
- Většina silnic II. třídy v zájmovém území vedoucích k hraničním přechodům do SRN je součástí Vybrané silniční sítě (2009) s předpokladem realizace větších investic a soustředěné údržby

4.4.1 Intenzity dopravy

Intenzity dopravy na silniční síti byly převzaty z dopravního modelu zpracovaného společností EDIP s.r.o. a kalibrovaného podle výsledků celostátního sčítání dopravy v roce 2016 (viz mapa 35 v příloze). Intenzity dopravy na hraničních přechodech byly získány z dopravního průzkumu provedeného společností EDIP s.r.o. v roce 2013.

Zjištěné intenzity dopravy zhruba odpovídají zatřídění pozemních komunikací. Největší intenzita dopravy je na dálnici D5 na okraji širšího zájmového území (23 tis. voz/den u Ostrova) a směrem k státní hranici postupně klesá až na 15 tis. voz/den. Intenzity dopravy na silnicích I. třídy jsou v rozmezí od cca 3 tis. voz/den (I/26 u Dražanova) do 10 tis. voz/den (I/21 mezi Planou a Chodovou Planou). Přes 3 tis. voz/den dosahují také nejzatíženější úseky silnic II. třídy (napojení Tachova od dálnice D5 a napojení Domažlic od Horšovského Týna). Naopak intenzity dopravy na většině silnic III. třídy (ale i na části silnic II. třídy) nedosahují ani 1 tis. voz/den.

Na dálnici, silnicích I. třídy, ale i na některých silnicích II. třídy byl zaznamenán podíl těžkých vozidel 20 % a více. V užším zájmovém území se to týká těchto komunikací směřujících na hraniční přechody do Německa:

- dálnice D5 (na hraniční přechod Rozvadov / Waidhaus),
- silnice I/26 (Folmava / Furth im Wald-Schafberg),
- silnice II/201 (Broumov / Mähring),
- silnice II/184 (Všeruby / Eschlkam).

Shrnutí 4.4.1

- Intenzity dopravy převzaty z Celostátního sčítání dopravy 2016
- Největší intenzita dopravy je na dálnici D5 na hranici širšího zájmového území (23 tis. vozidel / den)
- Intenzity dopravy na silnicích I. třídy jsou v rozmezí od cca 3 tis. voz/den (I/26 u Dražanova) do 10 tis. voz/den (I/21 mezi Planou a Chodovou Planou)
- Nejzatíženější úseky silnic II. třídy dosahují intenzit nad 3 tis. voz/den (Tachov - D5, Horšovský Týn - Domažlice)
- Intenzity dopravy na většině silnic III. třídy nedosahují ani 1 tis. voz/den
- Podíl těžkých nákladních vozidel nad 20 % lze zaznamenat na vybraných silnicích směřujících k hraničním přechodům (D5, I/26, II/201, II/184)

4.4.2 Dopravně technický stav komunikací

Dopravně-technický stav pozemních komunikací v Chráněné krajinné oblasti Český les i v širším zájmovém území je velmi různorodý. Dálnice D5 a část silnic, zejména I. a II. třídy má odpovídající parametry směrového a výškového vedení i šířkové uspořádání.

Naopak část silnic zejména nižších tříd vykazuje řadu dopravních závad. Většina silnic III. třídy má šířku vozovky menší než 6 m. Na některých úsecích silnic není zajištěna dostatečná podjezdová výška (zejména v podjezdech pod železnicí). Bezpečnost silničního provozu na řadě míst dále ohrožují směrové oblouky s nečekaně malým poloměrem, nedostatečné rozhledové poměry (ve směrových obloucích, ve vypuklých výškových obloucích i v křižovatkách), lokální zúžení silnice apod.

Shrnutí 4.4.2

- Dálnice D5 a část silnic, zejména I. a II. třídy má odpovídající parametry směrového a výškového vedení i šířkové uspořádání
- Část silnic nižších tříd vykazuje řadu dopravních závad
- Většina silnic III. třídy má šířku vozovky menší než 6 m
- Na některých úsecích silnic není zajištěna dostatečná podjezdná výška
- Častým problémem z pohledu bezpečnosti silničního provozu jsou směrové oblouky s malým poloměrem, nedostatečné rozhledové poměry a lokální zúžení silnice

4.4.3 Stavební stav komunikací

Stavební stav pozemních komunikací v Chráněné krajinné oblasti Český les i v širším zájmovém území je proměnlivý od úseků ve výborném stavu až po úseky havarijní (viz mapa 36 v příloze). Převážně ve výborném až vyhovujícím stavu je dálnice a všechny silnice I. třídy. K výraznému zlepšení stavebního stavu ale v posledních letech došlo i na silnicích II. a III. třídy, zejména díky realizaci investičních akcí podpořených z prostředků ROP NUTS II Jihozápad a díky realizaci větších neinvestičních akcí zaměřených na opravu povrchu vozovky z prostředků Plzeňského kraje, resp. SFDI (viz mapa 37 v příloze).

Tab. 3 Délka úseků silnic II. a III. třídy podle stavebního stavu v roce 2017 a podle změny stavebního stavu v období 2013–2017

Stav v roce 2017		Změna 2013–2017	
stavební stav	délka (km)	změna stavebního stavu	délka (km)
1 – výborný	415	zlepšení o 2 a více stupňů	610
2 – dobrý	286	zlepšení o 1 stupeň	283
3 – vyhovující	310	setrvalý stav	306
4 – nevyhovující	118	zhoršení o 1 stupeň	140
5 – havarijní	308	zhoršení o 2 a více stupňů	98
celkem	1437	celkem	1437

Zdroj dat: geodatabáze Plzeňského kraje

Ze silnic II. třídy na území CHKO Český les je ve výborném nebo dobrém stavu povrch převažující části úseků silnic II/189, II/197 a II/199 (po jejím předpokládaném převedení na severní trasu přes Halži). Naproti tomu na silnicích II/198, II/201 a II/605 je kvalita povrchu proměnlivá, některé úseky se nacházejí v nevyhovujícím nebo havarijním stavu. Stav povrchu silnic III. třídy je rovněž různorodý, oproti silnicím II. třídy je znatelný vyšší podíl úseků v nevyhovujícím nebo havarijním stavu.

Shrnutí 4.4.3

- Stavební stav pozemních komunikací je proměnlivý od úseků ve výborném stavu až po úseky havarijní
- Převážně ve výborném až vyhovujícím stavu je dálnice a všechny silnice I. třídy
- Na řadě silnic II. a III. třídy došlo v posledních letech k výraznému zlepšení stavebního stavu (díky investicím ze strukturálních fondů EU ROP NUTS II Jihozápad, IROP a opravám z prostředků PK a SFDI)

4.4.4 Dostupnost území silniční dopravou

Na časovou dostupnost jednotlivých částí území Chráněné krajinné oblasti Český les má největší vliv vzdálenost od dálnice D5. Na EXIT 144 Svatá Kateřina lze dojet z centra Plzně za

40 minut a z okraje Prahy přibližně za 80 minut. Naproti tomu při cestě po silnici I/26 se za stejnou dobu dojede pouze před Horšovský Týn.

V časové dostupnosti do 50 minut z centra Plzně (do 90 minut z okraje Prahy) se nachází okolí Přimdy, Rozvadova, ale i Tachova a Plané. Ostatní části území CHKO jsou z centra Plzně dostupné do 60 minut. Výjimku tvoří Stará Knížecí Huť, kam je kvůli uzavřené silnici z Rozvadova cesta ještě o dalších 10 minut delší (viz mapa 38 v příloze).

Shrnutí 4.4.4

- Časovou dostupnost zájmového území a jednotlivých částí CHKO Český les ovlivňuje vzdálenost od dálnice D5
- Většina zájmového území je dostupná z centra Plzně v rozmezí 50–60 minut

Použité zdroje

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Geodatabáze AOPK.
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Návrh na kategorizaci biotopu velkých savců v jádrové oblasti na území CHKO Český les.
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Plán péče CHKO Český les. 2014.
- Český statistický úřad: Malý lexikon obcí České republiky 2018. <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.
- Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1.1.2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>.
- Český statistický úřad: Veřejná databáze. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf>.
- Český statistický úřad: Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů – ČR, kraje, okresy, SO ORP, správní obvody Prahy a města (sídla SO ORP) - 2011. <https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-domy-byty-a-domacnosti-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-cr-kraje-okresy-so-orp-spravni-obvody-prahy-a-mesta-sidla-so-orp-2011-egrhq6c4dz>.
- IDOS: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>.
- IDOS: Vývěsné jízdní řády. <http://www.portal.jizdnirady.cz/Search.aspx?c=7&mi=2>.
- Klouda L.: Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Český les. 2014.
- Klub českých turistů: Plánovač tras KČT. <http://trasy.kct.cz/>.
- Krajský úřad Plzeňského kraje: Geodatabáze Plzeňského kraje.
- Krajský úřad Plzeňského kraje: Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+. 2013.
- Krajský úřad Plzeňského kraje: Geodatabáze historických vodoprávních povolení.
- Krajský úřad Plzeňského kraje: Územně-analytické podklady Plzeňského kraje. <http://geoportal.plzensky-kraj.cz/gs/uzemne-analyticke-podklady-orp>.
- Krajský úřad Plzeňského kraje: Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje. <http://geoportal.plzensky-kraj.cz/gs/zasady-uzemniho-rozvoje/>.
- Mapový portál www.mapy.cz.
- Městský úřad Domažlice: Územně-analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností Domažlice. 2016.
- Městský úřad Tachov: Územně-analytické podklady správního obvodu obce s rozšířenou působností Tachov. 2016.
- Ministerstvo financí: Vyhláška o rozpočtovém určení daní.
- Ministerstvo vnitra: Cizinci s povoleným pobytem. <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>.
- Naučné stezky v České republice. <http://www.stezky.unas.cz/index2ns.htm>.
- O2 Geodata: Vyhodnocení návštěvnosti Českého lesa na základě dat ze sítě mobilních operátorů. 2018.
- Partnerství, o.p.s.: Výsledky měření optickými sčítači v Českém lese. 2018.
- Počet návštěvníků vybraných turistických cílů v Českém lese.

- Počet návštěvníků vybraných turistických informačních center v Českém lese.
- Počet noclehů vybraných ubytovacích zařízení v Českém lese.
- POVED: Plán dopravní obslužnosti Plzeňského kraje na léta 2017–2021.
<https://www.plzensky-kraj.cz/clanek/aktualizovany-plan-dopravni-obslužnosti-plzenskeho-kraje-na-leta-2017-2021>.
- POVED. Statistika cyklobusů v Českém lese.
- Správa železnic: Jízdní řád 2020, dostupný na <https://www.szdc.cz/cestujici/jizdni-rad>.
- Úřad práce ČR: Zaměstnanost. <https://www.uradprace.cz/web/cz/zamestnanost>.
- Zaniklé obce a objekty. www.zanikleobce.cz.
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.